

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

28 Νοεμβρίου 2025

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 6385

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 205522 ΕΞ 2025

Έγκριση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025.

**Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α. Των παρ. 4 και 6 του άρθρου 123 του ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α' 167 και διορθ. σφαλμ. Α'171 και Α' 189),

β. της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133),

γ. του άρθρου 23 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143),

δ. του άρθρου 90 του Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την περ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133),

ε. του π.δ. 5/2022 «Οργανισμός του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων» (Α' 15) και ιδίως των άρθρων 70 έως 73,

στ. του π.δ. 77/2023 «Σύσταση Υπουργείου και μετονομασία Υπουργείων - Σύσταση, κατάργηση και μετονομασία Γενικών και Ειδικών Γραμματειών - Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευομένων φορέων» (Α' 130) και ιδίως του άρθρου 3,

ζ. του π.δ. 79/2023 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 131),

η. του π.δ. 82/2023 «Μετονομασία Υπουργείου - Σύσταση και μετονομασία Γενικών Γραμματειών - Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων και θέσεων προσωπικού - Τροποποίηση και συμπλήρωση του

π.δ. 77/2023 (Α' 130) - Μεταβατικές διατάξεις» (Α' 139) και ιδίως της παρ. 1 του άρθρου 1,

θ. του π.δ. 50/2024 «Σύσταση Γενικών Γραμματειών, κατάργηση Γενικής Γραμματείας και Ειδικών Γραμματειών» (Α' 129) και ιδίως της παρ. 1 του άρθρου 1.

2. Την υπό στοιχεία Υ12/7.7.2023 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση Αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, Νικόλαο Παπαθανάση» (Β' 4403).

3. Την υπ' αρ. 38/31.8.2020 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου «Έγκριση και προσδιορισμός των πόρων υλοποίησης του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) για την προγραμματική περίοδο 2021-2025» (Α' 174), όπως έχει αναθεωρηθεί με τις υπ' αρ.: α. 141748/27.12.2021 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «1η Αναθεώρηση Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025 (Β' 6358), β. 123675/21.12.2023 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «2η Αναθεώρηση Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025» (Β' 7342), γ. 11085/25.9.2024 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «3η Αναθεώρηση Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021 - 2025» (Β' 5439) και δ. 147087/25.8.2025 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών «4η Αναθεώρηση Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021 - 2025» (Β' 4629).

4. Την υπ' αρ. 62564/04.06.2021 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου - Κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025» (Β' 2442).

5. Το υπ' αρ. 17159/10.11.2025 έγγραφο του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας με το οποίο υποβάλλεται προς έγκριση το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας στο ΕΠΑ 2021-2025.

6. Την υπ' αρ. 201765/20.11.2025 εισήγηση της Γενικής Γραμματέως Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προς τον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για την έγκριση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

7. Την υπ' αρ. 18246/21.11.2025 εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (περ. ε της παρ. 5 του άρθρου 24 του ν. 4270/2014), σύμφωνα με την οποία προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων ύψους 10.000.000 ευρώ η οποία θα καλυφθεί από τις πιστώσεις που θα εγγραφούν στο εθνικό σκέλος του ΠΔΕ του Υπ. Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

8. Το γεγονός ότι η παρούσα δεν αφορά σε διοικητική διαδικασία για την οποία υπάρχει υποχρέωση καταχώρησης στο ΕΜΔΔ-ΜΙΤΟΣ, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Έγκριση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

1. Εγκρίνεται το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας το οποίο καταρτίστηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις, τους όρους και τη διαδικασία της υπ' αρ. 95189/14.09.2020 (Β' 3961) απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025» και των παρ. 4 και 6 του άρθρου 123 του ν. 4635/2019.

2. Το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, το οποίο περιλαμβάνεται στο Παράρτημα της παρούσας απόφασης, μετά την έγκρισή του, αναρτάται στην ιστοσελίδα του Εθνικού

Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) (www.epa.gov.gr) και στον ιστότοπο του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 123 του ν. 4635/2019.

Άρθρο 2

Προϋπολογισμός Προγράμματος

Ο προϋπολογισμός του Προγράμματος για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2025 ανέρχεται σε 10.000.000 € και κατανέμεται στο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

Άρθρο 3

Υπηρεσία Διαχείρισης

1. Αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης ορίζεται η Γενική Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, σύμφωνα με τα άρθρα 19, 23 και 24 του ν. 5107/2024 (Α' 64) και τις ειδικότερες προβλέψεις του άρθρου 132 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

2. Στην Υπηρεσία Διαχείρισης ανατίθεται η διαχείριση των πόρων του άρθρου 2 της παρούσας.

Άρθρο 4

Παράρτημα

Προσαρτάται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης το Παράρτημα που ακολουθεί, το οποίο περιλαμβάνει το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής
και Οικογένειας

**ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
2021-2025**

Στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ)

Προγραμματική Περίοδος 2021-2025

Περιεχόμενα

<u>Εισαγωγή</u>	
<u>1.Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης Τομέα</u>	
<u>1.1 Σύσταση Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής Και Οικογένειας - Ανάγκη Δημιουργίας ΤΠΑ</u>	
<u>1.1.1 Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικονομίας</u>	
<u>1.1.2 Ηγεσία</u>	
<u>1.1.3 Γενικές και Ειδικές Γραμματείες του Υπουργείου</u>	
<u>1.1.4 Τομείς Παρέμβασης και Δράσεις</u>	
<u>1.1.5 Επιτελικές και Διοικητικές Δομές</u>	
<u>1.1.6 Ανγκαιότητα Δημιουργίας Στρατηγικού Πλαισίου Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης</u>	
<u>1.1.7 Ανάλυση Τρέχουσας Κατάστασης ανά Τομέα Παρέμβασης - Ανάλυση Δυνατοτήτων, Απειλών, Ευκαιριών, Αδυναμιών ανά Τομέα Παρέμβασης (SWOTAnalysis)</u>	
<u>1.1.7.1 Δημογραφική πολιτική: παιδιά, οικογένεια, νεολαία</u>	
<u>1.1.7.2 Στεγαστική πολιτική: ασφάλεια στέγασης, νοικοκυριά με ανάγκες, άστεγοι</u>	
<u>1.1.7.3 Κοινωνική αλληλεγγύη: ένταξη ευπαθών ομάδων</u>	
<u>1.1.7.4 Ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα: καταπολέμηση διακρίσεων</u>	
<u>1.2 Εθνικά Στρατηγικά Κείμενα - Κανονιστικές Και Λοιπές Υποχρεώσεις - Ανάλυση Τρέχουσας Κατάστασης</u>	
<u>1.2.1 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - ΤΑΑ</u>	
<u>1.2.2 Προγραμματική Περίοδος 2021-2027</u>	
<u>1.2.3 Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας</u>	
<u>1.2.4 Εθνική Στρατηγική για τη Μακροχρόνια Φροντίδα</u>	
<u>1.2.5 Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά</u>	
<u>1.2.6 Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030 "Μια Ελλάδα με όλους, για όλους"</u>	
<u>1.2.7 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία</u>	
<u>1.2.8 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό</u>	

1.2.9 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί - ChildGuaranteee	
1.2.10 Σύνοψη πολιτικής για την εις βάθος ανάλυση της παιδικής φτώχειας	
1.2.11 Στρατηγική Αποϊδρυματοποίησης	
1.2.12 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Σεξουαλική Κακοποίηση Παιδιών	
1.2.13 Ενισχυμένη Εγγύηση για τη Νεολαία	
1.2.14 Στεναστική Πολιτική	
1.2.15 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων	
1.3 Αποτίμηση Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων από ήδη Υλοποιούμενα και σε Εξέλιξη Έργα (Εθνικού & Συγχρηματοδοτούμενου Σκέλους) ανά Τομέα Παρέμβασης	
2. Η Αναπτυξιακή Στρατηγική για την Περίοδο 2021-2025	
2.1 ΕΠΑ 2021-2025 & ΤΠΑ 2021-2025	
2.2 Ανάλυση Στρατηγικής Τομέα - Ανάλυση Αναγκών - Κρίσιμες Κοινωνικές Προκλήσεις	
2.2.1 Ανάλυση Αναγκών - Κρίσιμες Κοινωνικές Προκλήσεις	
2.2.1.1 Υποστήριξη Οικογένειας και Αντιμετώπιση Δημογραφικής Κρίσης	
2.2.1.2 Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Κοινωνική Δικαιοσύνη	
2.2.1.3 Προσβασιμότητα στην Κατοικία και Καταγραφή Αναγκών	
2.2.1.4 Ένταξη και Προστασία Ευάλωτων Ομάδων	
2.3 Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι του Τομέα	
2.4 Αντιστοίχιση με Αναπτυξιακούς Στόχους και Ειδικούς Στόχους ΕΠΑ	
2.5 Άξονες Προτεραιότητας	
2.5.1 Άξονας Προτεραιότητας « Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα » (ΑΠ1)	
2.5.2 Άξονας Προτεραιότητας « Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση - Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης » (ΑΠ2)	
2.5.3 Άξονας Προτεραιότητας « Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)-Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ » (ΑΠ3) .	
3. Διοικητική Υποστήριξη (ΑΠ 4)	
4. Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος	
4.1 Άξονας Προτεραιότητας «Τεχνική Βοήθεια» (ΑΠ 5)	
5. Έργα ΤΠΑ ΥΚΟΙΣΟ	
5.1 Ατομικές συνενδιές στήριξης για εγκύους και νέες μητέρες: Μητρότητα, γονεϊκότητα και ψυχοκοινωνική ευεξία	
5.2 Υποστήριξη Διοργάνωσης του Φεστιβάλ Παιδιού και Οικογένειας	
5.3 Μηχανισμός Παρακολούθησης και Ανάλυσης Στεγαστικών Αναγκών	
5.4 Πρόγραμμα Έκδοσης Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Ακίνητου	

<u>5.5 Πιλοτικό Πρόγραμμα Hackathon Κοινωνικής Καινοτομίας με τη Συμμετοχή Νέων - Youth for Social Innovation (Y4SI)</u>	
<u>5.6 Πρόγραμμα Δημιουργίας Οδηγού Χρήσης Συμπεριληπτικού Λόγου</u>	
<u>5.7 Πρόγραμμα Δημιουργίας Πλαισίου Σήματος Μητρότητας.....</u>	
<u>5.8 Υπηρεσίες Ωρίμανσης, Παρακολούθησης Έργων και Διοικητικής Υποστήριξης</u>	
<u>6.Ο Ρόλος των Έργων του ΤΠΑ ΥΚΟΙΣΟ</u>	
<u>7.Προϋπολογισμός Προγράμματος.....</u>	
<u>7.1 Πίνακας κατανομής Π/Υ ανά Άξονα Προτεραιότητας</u>	
<u>8.Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος.....</u>	

Ευρετήριο Εικόνων

<u>Εικόνα 1 ChildrenAROP - Κίνδυνος Φτώχειας και Κοινωνικού Αποκλεισμού σε παιδιά κάτω των 18 ετών, 2024</u>	
<u>Εικόνα 2 Υλικές στερήσεις σε παιδιά κάτω των 16 ετών, 2024</u>	
<u>Εικόνα 3 Ποσοστό νέων ατόμων υπό τον κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, 2024</u>	
<u>Εικόνα 4 Ποσοστό υλικής και κοινωνικής στέρξης σε νέους και στο συνολικό πληθυσμό, 2024</u>	
<u>Εικόνα 5 Ποσοστό επιβάρυνσης κόστους στέγασης σε πόλεις και αγροτικές περιφέρειες, 2023.....</u>	
<u>Εικόνα 6 Δείκτης AROPE -Ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού,2024</u>	
<u>Εικόνα 7 Ποσοστό ημεδαπών και τρίτων χωρών (εκτός ΕΕ) που κατοικούν σε χώρες τις ΕΕ και αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανά ηλικιακή ομάδα, 2023.....</u>	
<u>Εικόνα 8 Ποσοστό ατόμων άνω των 16 ετών με αυτό-αναφερόμενες ανεκπλήρωτες ανάγκες για ιατρικές εξετάσεις εντός των τελευταίων 12 μηνών, ανά επίπεδο αναπηρίας, 2023</u>	
<u>Εικόνα 9 Γενικός Δείκτης Ισότητας Φύλων και επιμέρους πυλώνες για την Ελλάδα, 2024</u>	
<u>Εικόνα 10 Χρηματοδοτική βαρύτητα Τομέων Παρέμβασης Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας</u>	

Ευρετήριο Πινάκων

<u>Πίνακας 1</u> SWOT Ανάλυση - Τομέας Παρέμβασης «Δημογραφική πολιτική: παιδιά, οικογένεια, νεολαία».....	
<u>Πίνακας 2</u> SWOT Ανάλυση - Τομέας Παρέμβασης «Στεναστική πολιτική: ασφάλεια στέγασης, νοικοκυριά με ανάγκες, άστεγοι»	
<u>Πίνακας 3</u> SWOT Ανάλυση - Τομέας Παρέμβασης «Κοινωνική Αλληλεγγύη: Ευάλωτες Ομάδες»	
<u>Πίνακας 4</u> SWOT Ανάλυση - Τομέας Παρέμβασης «Ισότητα και Ανθρώπινα Δικαιώματα – Καταπολέμηση Διακρίσεων»	
<u>Πίνακας 5</u> Πλαίσιο Προτεραιοτήτων και Στόχων Ανάπτυξης 2021-2027	
<u>Πίνακας 6</u> Αντιστοίχιση με αναπτυξιακούς στόχους και ειδικούς στόχους ΕΠΑ.....	
<u>Πίνακας 7</u> Αντιστοίχιση Αναπτυξιακών Στόχων ΕΠΑ, Προτεραιοτήτων και Αξόνων Προτεραιότητας	

Εισαγωγή

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) αποτελεί βασικό χρηματοδοτικό εργαλείο για την υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας μέσω έργων που ενισχύουν τόσο το ιδιωτικό και όσο και το δημόσιο κεφάλαιο της οικονομίας και συμβάλλουν στον μακροπρόθεσμο εκσυγχρονισμό της. Κεντρικός στόχος του ΠΔΕ είναι η αποτελεσματική κατανομή των διαθέσιμων πόρων, με τρόπο που να διασφαλίζεται το μέγιστο δυνατό αναπτυξιακό όφελος για την ελληνική οικονομία και την κοινωνία συνολικά. Το ΠΔΕ διαρθρώνεται σε δύο σκέλη: το εθνικό και το συγχρηματοδοτούμενο, ενώ η χρηματοδότησή του προέρχεται από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων, ως διακριτό τμήμα του κρατικού προϋπολογισμού.

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) θεσπίστηκε με τον ν. 4635/2019 (Α' 167) διαμορφώνοντας ένα ολοκληρωμένο σύστημα για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

Με την υπ' αρ. 29428/12.3.2020 (ΑΔΑ: 6Ξ8346ΜΤΑΡ-Φ6Χ) εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (ΥΠΑΝΕΠ), δρομολογήθηκε η διαδικασία σχεδιασμού της 1ης Προγραμματικής Περιόδου (ΠΠ) 2021-2025 του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ). Ο σχεδιασμός του ΕΠΑ, καθώς και των επιμέρους τομεακών και περιφερειακών προγραμμάτων του, πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 125 έως 129, 132 και 134 του ν. 4635/2019.

Σύμφωνα με την υπ' αρ. 38/31.8.2020 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (Α' 174), εγκρίθηκε το ΕΠΑ και καθορίστηκαν οι πόροι υλοποίησής του κατά την ΠΠ 2021-2025. Ακολούθως εκδόθηκε η υπ' αρ. 95189/14-9-2020 (Β' 3961) απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων με την οποία προβλέφθηκε η κατάρτιση και η υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) στο πλαίσιο του ΕΠΑ για την εν λόγω Προγραμματική Περίοδο. Σύμφωνα με το άρθρο 119 του ν. 4635/2019 κάθε ΤΠΑ καταρτίζεται από το αρμόδιο Υπουργείο και αποτυπώνει τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού στον τομέα ευθύνης του. Η κατάρτιση αυτή βασίζεται στον συνολικό προγραμματισμό του ΕΠΑ, καθώς και στην κατανομή των εθνικών πόρων του ΠΔΕ που αντιστοιχούν στο εκάστοτε Υπουργείο.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ, Υπουργείο) καταθέτει, με το παρόν έγγραφο, την πρότασή του για το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) στον τομέα αρμοδιότητάς του. Το Υπουργείο εκτιμά ότι η θέσπιση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ), καθώς και η θεσμοθέτηση ενός σαφούς πλαισίου κανόνων για τη διαδικασία ένταξης και υλοποίησης των έργων που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), συνιστούν μία ουσιαστική μεταρρυθμιστική τομή. Η νέα αυτή προσέγγιση αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δημοσίων παρεμβάσεων, διασφαλίζοντας την καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και την επίτευξη απτών, μετρήσιμων αποτελεσμάτων προς όφελος της κοινωνίας και, ιδίως, των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων.

Το ΥΚΟΙΣΟ έχει θέσει ως προτεραιότητα τη διαμόρφωση και υλοποίηση πολιτικών που ενισχύουν την κοινωνική συνοχή, τη δικαιοσύνη και την ισότητα ευκαιριών. Στο πλαίσιο αυτό, δίνει έμφαση στην αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος, τη στήριξη της οικογένειας, την παιδική προστασία, την καθολική πρόσβαση σε αξιοπρεπή στέγαση και την ενδυνάμωση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων, προάγει την ένταξη, την καθολική προσβασιμότητα και τον σεβασμό των δικαιωμάτων όλων. Στρατηγικός του στόχος είναι η οικοδόμηση μιας δίκαιης, βιώσιμης και συμπεριληπτικής κοινωνίας.

Ως προς τη διάρθρωση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης σημειώνεται ότι στο Κεφάλαιο 1 παρουσιάζονται αναλυτικά ο τομέας ευθύνης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, καθώς και οι τρέχουσες προκλήσεις και ανάγκες.

1. Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης Τομέα

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται το θεσμικό πλαίσιο και οι κανονιστικές αρμοδιότητες του Υπουργείου, ενώ έμφαση δίνεται στην ανάλυση της γενικότερης στρατηγικής του ΥΚΟΙΣΟ, όπως αυτή απορρέει από τα εθνικά στρατηγικά κείμενα, τις κανονιστικές και λοιπές υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και τις τρέχουσες προκλήσεις που σχετίζονται με τις κοινωνικές συνέπειες της δημοσιονομικής κρίσης, αλλά προσφάτως και με την πανδημία του κορωνοϊού COVID19, θέτοντας σε υψηλή προτεραιότητα για το ΥΚΟΙΣΟ και τους εποπτευόμενους φορείς του, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων για την προώθηση της κοινωνικής πρόνοιας και της κοινωνικής ένταξης, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

1.1 Σύσταση Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής Και Οικογένειας - Ανάγκη Δημιουργίας ΤΠΑ

Το θεσμικό πλαίσιο σχετικά με τη σύσταση, την αποστολή, τις αρμοδιότητες και τις λειτουργίες του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας είναι το υπ' αριθμόν 77/2023 Προεδρικό Διάταγμα (Α' 130) «Σύσταση Υπουργείου και μετονομασία Υπουργείων - Σύσταση, κατάργηση και μετονομασία Γενικών και Ειδικών Γραμματειών - Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων». Στο άρθρο 1 παρ. 1 συστήνεται το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ) καθώς και στο άρθρο 2 ορίζεται η σύσταση Γενικών Γραμματειών, ήτοι της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής, καθώς και η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Επιπρόσθετα, ορίζεται η μεταφορά αρμοδιοτήτων, οργανικών μονάδων και θέσεων προσωπικού των προαναφερθέντων Γενικών Γραμματειών από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού η Διεύθυνση Νεολαίας της Γενικής Διεύθυνσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας.

Υπό την εποπτεία του ΥΚΟΙΣΟ, υπάγονται τα εξής Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και πιο συγκεκριμένα: ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων (Ο.Π.Ε.Κ.Α.), το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), το Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (Κ.Ε.Α.Τ.), το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (Ε.Ι.Κ.), το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας, το Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που έχουν συσταθεί με την επωνυμία «Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας», σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 4109/2013 (Α' 16), το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων Ευρυτανίας» σύμφωνα με την περ. (ιδ) της παρ. 3 του άρθρου 9 του ν. 4109/2013 και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας.

1.1.1 Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Σύμφωνα με το υπ' αριθμόν 77/2023 Προεδρικό Διάταγμα (Α' 130) «Σύσταση Υπουργείου και μετονομασία Υπουργείων - Σύσταση, κατάργηση και μετονομασία Γενικών και Ειδικών Γραμματειών - Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων» καθώς και το αντίστοιχο νομοθετικό πλαίσιο το οποίο περιλάμβανε τις αρμοδιότητες, τις οργανικές μονάδες και τις θέσεις του προσωπικού βάσει του οποίου μεταφέρονται οι αρμοδιότητες τους στο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, το ΥΚΟΙΣΟ έχει ως κύρια αποστολή τη χάραξη, το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση πλαισίου πολιτικών, οι οποίες στοχεύουν στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, τη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την προώθηση ίσων ευκαιριών και δικαιωμάτων για κάθε πολίτη. Το ΥΚΟΙΣΟ διαμορφώνει και εφαρμόζει οριζόντιες και στοχευμένες παρεμβάσεις σε πολυεπίπεδα κοινωνικά ζητήματα με σκοπό την προαγωγή μιας συμπεριληπτικής και βιώσιμης κοινωνίας.

Στο πλαίσιο αυτό, μία από τις βασικές αρμοδιότητες του ΥΚΟΙΣΟ αφορά στην μέριμνα για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος, λαμβάνοντας υπόψη τις πολυπαραγοντικές του αιτίες, με στόχο την στήριξη της οικογένειας, την ενίσχυση της γεννητικότητας, την υποστήριξη των νέων ζευγαριών και τη διαμόρφωση ενός πλαισίου που στοχεύει στην ενίσχυση της εναρμόνισης της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, στηρίζοντας ουσιαστικά τον θεσμό της οικογένειας.

Παράλληλα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εκπόνηση, προώθηση και υλοποίηση στεγαστικών πολιτικών, που αποσκοπούν στη διασφάλιση του καθολικού δικαιώματος όλων των πολιτών - με ιδιαίτερη μέριμνα για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και τους νέους- σε προσιτή, ασφαλή, αξιοπρεπή και ποιοτική στέγαση, ενισχύοντας παράλληλα τη χωρική και κοινωνική συνοχή, την καταπολέμηση του αποκλεισμού και την αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος.

Η ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας και η στήριξη της γονεϊκότητας αποτελούν διαρκή στόχο του Υπουργείου, καθώς αποτελούν θεμέλιο της κοινωνικής συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό, κεντρική προτεραιότητα αποτελεί η προστασία των παιδιών και η διασφάλιση της πλήρους, ασφαλούς και ισόρροπης ανάπτυξής τους - σωματικής, ψυχικής, κοινωνικής και γνωστικής. Το Υπουργείο προάγει την παιδική ευημερία μέσα από δράσεις που στοχεύουν στην πρόληψη της κακοποίησης, την αποϊδρυματοποίηση, την ενίσχυση της αναδοχής και της υιοθεσίας, την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας, της πρόληψης και αντιμετώπισης της παραβατικής συμπεριφοράς ανηλίκων μέσα από κοινωνικές και εκπαιδευτικές δράσεις καθώς και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών φροντίδας με σκοπό τη προώθηση της παιδικής ευημερίας.

Ιδιαίτερη έμφαση επίσης δίδεται στην ενδυνάμωση των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, όπως ατόμων που βιώνουν φτώχεια, κοινωνικό αποκλεισμό. Το Υπουργείο υλοποιεί πολιτικές και προγράμματα που στοχεύουν στην κοινωνική τους ένταξη, στην πρόσβασή τους σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, καθώς και στην ενίσχυση των δεξιοτήτων τους για την αυτόνομη και αξιοπρεπή διαβίωση. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην προστασία και υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ), με στόχο την ανεξαρτητοποίησή τους, την κοινωνική τους ενσωμάτωση και την εξασφάλιση ισότιμων ευκαιριών με έμφαση στην καθολική προσβασιμότητα, την άρση των εμποδίων και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Τέλος, το Υπουργείο μεριμνά για τη βελτίωση της θέσης κοινωνικών ομάδων που αντιμετωπίζουν αυξημένα εμπόδια στην κοινωνική ένταξη, όπως οι Ρομά και τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Μέσω ειδικών στρατηγικών, στοχευμένων δράσεων και πολιτικών κοινωνικής ένταξης, επιδιώκεται η άρση των διακρίσεων, η πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγαθά, καθώς και η ενίσχυση της κοινωνικής τους ορατότητας και συμμετοχής.

Συμπερασματικά, το Υπουργείο, μέσω του συνόλου των πολιτικών και παρεμβάσεών του, υπηρετεί με συνέπεια τον στρατηγικό του προσανατολισμό για την οικοδόμηση μιας συμπεριληπτικής και δίκαιης κοινωνίας, η οποία διασφαλίζει τον σεβασμό και την προστασία των δικαιωμάτων όλων των πολιτών και θεμελιώνει τις προϋποθέσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού κοινωνικού ιστού.

1.1.2 Ηγεσία

Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας βρίσκεται υπό την πολιτική ηγεσία της Δόμνας Μιχαηλίδου, η οποία ανέλαβε τα καθήκοντά της ως Υπουργός τον Μάρτιο του 2025 σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 27/2025 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτή Υπουργού, Υφυπουργών και Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης» (Α' 44). Συνεργάτης της στην υλοποίηση του έργου του Υπουργείου είναι η Υφυπουργός Έλενα Ράπτη, η οποία υποστηρίζει τη διαχείριση των αρμοδιοτήτων και την εφαρμογή των κοινωνικών πολιτικών.

Η διοικητική δομή του Υπουργείου διαρθρώνεται σε τρεις (3) Γενικές Γραμματείες, καθεμία εκ των οποίων είναι αρμόδια για βασικούς τομείς πολιτικής και δράσης κοινωνικού χαρακτήρα. Πιο συγκεκριμένα, ο Κωνσταντίνος Μεγαρίτης είναι Γενικός Γραμματέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, με αρμοδιότητα την υλοποίηση πολιτικών για την κοινωνική προστασία και στήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, τη μακροχρόνια φροντίδα καθώς και τη κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση των Ρομά. Ο Κωνσταντίνος Γλούμης- Ατσαλάκης, ως Γενικός Γραμματέας Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής, εστιάζει στην αντιμετώπιση δημογραφικών προκλήσεων καθώς και στην προώθηση πολιτικών που υποστηρίζουν την παιδική προστασία, τη νεολαία και τη στέγαση. Τέλος, η Κατερίνα Πατσογιάννη, Γενική Γραμματέας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έχει την ευθύνη για την προώθηση της ισότητας των φύλων, την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας καθώς και την προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

1.1.3 Γενικές και Ειδικές Γραμματείες του Υπουργείου

Στο πλαίσιο του διοικητικού ανασχηματισμού που εφαρμόστηκε, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ) συγκροτείται από τρεις Γενικές Γραμματείες, οι οποίες διαμορφώθηκαν μέσω της συνένωσης αρμοδιοτήτων και της ίδρυσης νέων δομών.

Η πρώτη εξ' αυτών είναι η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, η οποία μεταφέρθηκε στο σύνολό της από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Η Γραμματεία αυτή περιλαμβάνει αρμοδιότητες κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας, όπως η διαχείριση των επιδομάτων αναπηρίας, το πρόγραμμα κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων και η εφαρμογή μέτρων οικονομικής ενίσχυσης για νοσηλεία ή αποθεραπεία. Επιπρόσθετα, είναι αρμόδια για την κοινωνική ενσωμάτωση των Ρομά, ήτοι τη πρόληψη και καταπολέμηση του κοινωνικού τους αποκλεισμού, την ισότιμη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και αγαθά, την άρση στερεοτύπων και διακρίσεων καθώς και την συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή. Επιπλέον, στην εποπτεία της τίθενται σημαντικοί δημόσιοι φορείς κοινωνικής πρόνοιας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.), το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), το Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών (Κ.Ε.Α.Τ), το Εθνικό Ίδρυμα Κωφών (Ε.Ι.Κ.), τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας (Κ.Κ.Π.) ανά την επικράτεια καθώς και το Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων Ευρυτανίας.

Η δεύτερη, νεοσυσταθείσα, είναι η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής. Στο πεδίο της εμπίπτουν αρμοδιότητες που σχετίζονται με την υποστήριξη της παιδικής προστασίας, την προσχολική αγωγή και φροντίδα βρεφών και νηπίων, καθώς και την προώθηση της αναδοχής και υιοθεσίας στο πλαίσιο της ενίσχυσης των πολιτικών αποϊδρυματοποίησης. Παράλληλα, είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό, την προώθηση και υλοποίηση πολιτικών στέγασης με στόχο την κάλυψη των αναδυόμενων κοινωνικών αναγκών, οι οποίες καθίστανται εντονότερες υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων στεγαστικών προκλήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, δίνεται έμφαση στην προώθηση της πρόσβασης σε αξιοπρεπή, βιώσιμη και οικονομικά προσιτή κατοικία, η οποία απευθύνεται όχι μόνο στις ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες που πλήττονται από την επισφάλεια στέγασης και τον κοινωνικό αποκλεισμό, αλλά και στο σύνολο των πολιτών, με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την κατοχύρωση του δικαιώματος στέγασης ως βασικού κοινωνικού αγαθού. Οι παρεμβάσεις της Γενικής Γραμματείας αποσκοπούν, αφενός, στην πρόληψη και αποτροπή της αστεγίας και αφετέρου στην κοινωνική ενδυνάμωση και ένταξη δυνητικά ωφελούμενων σε δράσεις και προγράμματα στέγασης. Επιπρόσθετα, είναι αρμόδια για τη χάραξη στρατηγικής για την ενδυνάμωση των νέων και τη προώθηση της ενεργού συμμετοχής τους στη κοινωνία προκειμένου να ενισχυθούν δράσεις και ευκαιρίες κοινωνικής, επαγγελματικής και εκπαιδευτικής ένταξης της νεολαίας. Μεταξύ άλλων, στη Γραμματεία αυτή εντάσσονται η Διεύθυνση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας, το Τμήμα

Κοινωνικών Πολιτικών Στέγασης, καθώς και η Διεύθυνση Νεολαίας, η οποία μεταφέρθηκε από το Υπουργείο Παιδείας. Επίσης, υπάγονται στην εποπτεία της η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.), κατά το μέρος που αφορά τη στήριξη οικογενειών και νέων, το Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ) κατά το μέρος του σκοπού που αφορά στη νέα γενιά, με έμφαση τη στήριξη των νέων στην εκπαιδευτική και επαγγελματική διαδρομή και κινητικότητα τους, την ανάδειξη και τη στήριξη της καινοτομίας και κινητικότητας, καθώς και το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Παπάφειο Θεσσαλονίκης.

Η τρίτη είναι η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Πρόκειται για μια διοικητική μονάδα η οποία είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό και την εφαρμογή πολιτικών που αποσκοπούν στην προώθηση της ισότητας των φύλων και την προάσπιση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών όπως έχουν κατοχυρωθεί και αναγνωστεί από το Σύνταγμα καθώς και από Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Συμβάσεις. Ειδικότερα, ασκεί οριζόντιες πολιτικές με σκοπό την ενδυνάμωση των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων καθώς και την ανάπτυξη και εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών για την πρόληψη και διαχείριση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Παράλληλα, στο πεδίο αρμοδιοτήτων εμπίπτει η άρση των διακρίσεων καθώς και η ενίσχυση ενός θεσμικού πλαισίου που διασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτών στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας. Στη συγκεκριμένη Γραμματεία εντάσσονται οι υπηρεσίες της πρώην Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, οι οποίες είχαν μεταφερθεί στο Υπουργείο Εργασίας με το π.δ. 84/2019, καθώς και το Τμήμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Υπό την εποπτεία της τίθεται το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας.

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμόν 77/2023, εντός του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας δεν προβλέπεται η ύπαρξη Ειδικών Γραμματειών. Αντιθέτως, καταργούνται προϋφιστάμενες δομές του πρώην Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ήτοι η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων και η Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης. Οι αρμοδιότητες αυτών ενσωματώνονται πλέον λειτουργικά στις νέες διοικητικές μονάδες του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

Η εν λόγω διοικητική αναδιάρθρωση εξυπηρετεί την ανάγκη για ενιαία, συνεκτική και μεθοδική προσέγγιση της κοινωνικής πολιτικής, με σκοπό την προώθηση της κοινωνικής συνοχής, την ενίσχυση της δημογραφικής δυναμικής, την καταπολέμηση των ανισοτήτων και την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

1.1.4 Τομείς Παρέμβασης και Δράσεις

Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ) διαμορφώνει και υλοποιεί μία συνεκτική και πολυδιάστατη στρατηγική κοινωνικής πολιτικής, η οποία αποσκοπεί στην ενίσχυση του κοινωνικού ιστού, στη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής και στην υπεράσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων κάθε πολίτη. Η στρατηγική αυτή αναπτύσσεται συστηματικά σε πέντε βασικούς άξονες πολιτικής, οι οποίοι συναρθρώνουν τις παρεμβάσεις του Υπουργείου σε όλα τα επίπεδα της θεσμικής λειτουργίας και κοινωνικής οργάνωσης.

Δημογραφική πολιτική: παιδιά, οικογένεια, νεολαία

Ανταποκρινόμενο στις προκλήσεις της υπογεννητικότητας και της πληθυσμιακής γήρανσης, το ΥΚΟΙΣΟ χαράσσει ενεργητικές πολιτικές δημογραφικής ανασυγκρότησης. Η ίδρυση του Παρατηρητηρίου Δημογραφικής Πολιτικής, ήτοι ενός ενιαίου μηχανισμού για τον συντονισμό, την χαρτογράφηση και την παρακολούθηση των πολιτικών στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Δημογραφικό, σε συνδυασμό με τη θέσπιση και διάχυση δεικτών και εργαλείων ανάλυσης, υποστηρίζει τον στρατηγικό σχεδιασμό, εφαρμογή και παρακολούθηση τεκμηριωμένων

παρεμβάσεων στο τομέα της δημογραφικής πολιτικής. Παράλληλα, το Σχέδιο Δράσης για τη Μακροχρόνια Φροντίδα καθώς και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης και Στρατηγικής για την Ενεργό και Υγιή Γήρανση(υπό εκπόνηση) προωθεί την ενεργό συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας και την αποτροπή του κοινωνικού τους αποκλεισμού. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στη στήριξη της οικογένειας και της παιδικής ηλικίας, με προγράμματα που ενισχύουν την πρώιμη παιδική φροντίδα και την ανατροφή σε ασφαλές περιβάλλον. Η εφαρμογή της δράσης «Νταντάδες της Γειτονιάς», με στόχο την υποστήριξη της οικογένειας και την διασφάλιση απρόσκοπτης επανένταξης των γυναικών μητέρων και κηδεμόνων στην αγορά εργασίας, καθώς και τα μέτρα αποϊδρυματοποίησης για παιδιά μέσω του Προγράμματος της Ημιαυτόνομης Διαβίωσης, αναδεικνύουν τη μέριμνα του Υπουργείου για την οικογενειακή συνοχή και την παιδική προστασία.

Στεγαστική πολιτική: ασφάλεια στέγασης, νοικοκυριά με ανάγκες, άστεγοι

Το Υπουργείο αντιμετωπίζει τη στέγαση όχι μόνον ως βασικό κοινωνικό δικαίωμα, αλλά και ως αναγκαία προϋπόθεση αξιοπρεπούς διαβίωσης και κοινωνικής ένταξης. Ως εκ τούτου, αναπτύσσεται ένα ολοκληρωμένο πλέγμα στεγαστικών πολιτικών, το οποίο περιλαμβάνει ενδεικτικά τη χορήγηση άτοκων και χαμηλότοκων στεγαστικών δανείων, ιδίως για νέους, νέες οικογένειες και ευάλωτα νοικοκυριά, την ανακαίνιση και διάθεση ανενεργού ιδιωτικού αποθέματος κατοικιών καθώς και την αξιοποίηση δημόσιων ακινήτων για κοινωνική κατοικία. Επιπλέον, στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της αστεγίας, έχουν αναπτυχθεί και λειτουργού νέες δομές φιλοξενίας με στόχο την κάλυψη βασικών αναγκών διαβίωσης, την προστασία της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και τη διευκόλυνση της κοινωνικής επανένταξης των αστεγών. Συγκεκριμένα έχουν συσταθεί 12 υπνωτήρια, τα οποία προσφέρουν ασφαλή χώρο για νυχτερινή φιλοξενία, 7 ξενώνες βραχυχρόνιας φιλοξενίας και 12 κέντρα ημέρας προσφέροντας υπηρεσίες υγιεινής και σίτισης. Οι ανωτέρω δομές εντάσσονται σε ένα ολιστικό πλαίσιο δράσης για την κάλυψη των άμεσων αναγκών στέγασης και υποστήριξης των πολιτών που βιώνουν συνθήκες αστεγίας. Οι παρεμβάσεις αυτές υλοποιούνται σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση και οργανώσεις κοινωνίας των πολιτών, εξασφαλίζοντας σταδιακή κοινωνική ενσωμάτωση και εξατομικευμένη στήριξη.

Κοινωνική αλληλεγγύη: ένταξη ευπαθών ομάδων

Ο άξονας της κοινωνικής αλληλεγγύης διατρέχει κάθε πτυχή της πολιτικής του ΥΚΟΙΣΟ. Μέσω στοχευμένων δράσεων, επιδιώκεται η ενδυνάμωση και πλήρης ενσωμάτωση πληθυσμιακών ομάδων που πλήττονται από πολλαπλούς αποκλεισμούς: ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρία, άστεγοι, παιδιά σε κίνδυνο. Η υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021-2030, το οποίο συνιστά ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικών και παρεμβάσεων με στόχο την ισότιμη συμμετοχή των Ρομά στη κοινωνική, επαγγελματική και οικονομική ζωή της χώρας, με πιλοτικά προγράμματα τοπικής ενδυνάμωσης, ενισχύει τις δυνατότητες πρόσβασης στην παιδεία, την υγεία, την εργασία και τη στέγαση, την άρση φαινομένων αποκλεισμού και την σταδιακή ενσωμάτωσή τους ως ισότιμων πολιτών στη κοινωνία. Ειδικές δράσεις προωθούνται για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του ιδρυματισμού, την κοινωνική φροντίδα ηλικιωμένων και την παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Η προσέγγιση του Υπουργείου βασίζεται στη λογική της εξατομικευμένης παρέμβασης και της μακροπρόθεσμης ενδυνάμωσης των ωφελουμένων.

Ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα: καταπολέμηση διακρίσεων

Η θεμελίωση της ισότητας και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της αποστολής του Υπουργείου. Στο πλαίσιο αυτό, υιοθετούνται και ενσωματώνονται διεθνείς συμβάσεις, όπως η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, με στόχο τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων και συνεκτικών θεσμικών και επιχειρησιακών μέτρων πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης των θυμάτων βίας και

διακρίσεων. Παράλληλα, αναπτύσσονται οριζόντιες πολιτικές που διατρέχουν όλους τους τομείς της δημόσιας διοίκησης, προάγοντας την ισότιμη μεταχείριση και την ουσιαστική ισότητα των φύλων, των ΑμεΑ, των προσώπων ΛΟΑΤΚΙ+ και κάθε άλλης ομάδας που υφίσταται διακρίσεις.

Πολυεπίπεδη συνεργασία: φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση, ΜΚΟ

Η επιτυχής εφαρμογή των ανωτέρω πολιτικών προϋποθέτει ένα ανθεκτικό και συμμετοχικό σύστημα διακυβέρνησης. Το ΥΚΟΙΣΟ προωθεί την πολυεπίπεδη συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς: την κεντρική διοίκηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, την κοινωνία των πολιτών και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις. Η διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, ιδίως μέσω του ΕΣΠΑ, επιτρέπει την υλοποίηση σύνθετων και καινοτόμων δράσεων, όπως το πρόγραμμα Child Guarantee και οι Οριζόντιες Δράσεις Ισότητας. Επιπλέον, συγκροτούνται παρατηρητήρια, ομάδες εργασίας και τεχνικά κλιμάκια, τα οποία λειτουργούν ως μηχανισμοί παρακολούθησης, αξιολόγησης και προσαρμογής των πολιτικών με βάση την εμπειρική τεκμηρίωση και τις κοινωνικές ανάγκες.

Μέσω της διασύνδεσης αυτών των πέντε στρατηγικών αξόνων, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας χαράσσει έναν συνεπή και φιλόδοξο προσανατολισμό προς μία κοινωνία δικαιοσύνης, ίσων ευκαιριών και ουσιαστικής μέριμνας για όλους, ιδίως για εκείνους που έχουν πιο επιτακτική την ανάγκη προστασίας και υποστήριξης.

1.1.5 Επιτελικές και Διοικητικές Δομές

Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας συγκροτείται ως επιτελικός φορέας άσκησης κοινωνικής πολιτικής, με σαφώς οριοθετημένους θεματικούς άξονες και ενισχυμένη διοικητική υποδομή. Η θεσμική του συγκρότηση, όπως προκύπτει από το Προεδρικό Διάταγμα 77/2023, περιλαμβάνει όχι μόνο τις τρεις βασικές Γενικές Γραμματείες - Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής, Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - αλλά και ένα πλέγμα επιτελικών και υποστηρικτικών δομών, οι οποίες επιτρέπουν τον αποτελεσματικό σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των πολιτικών που εντάσσονται στην αρμοδιότητά του. Στο οργανόγραμμα του Υπουργείου περιλαμβάνεται η Γενική Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, η οποία επιτελεί τον ρόλο οριζόντιας διοικητικής υποστήριξης, φροντίζοντας για τη λειτουργία των οικονομικών υπηρεσιών, των θεμάτων προσωπικού, της πληροφορικής και της ψηφιακής διακυβέρνησης. Αποτελεί τον βασικό μηχανισμό εσωτερικής οργάνωσης, με ευθύνη για την επιχειρησιακή συνοχή και τον συντονισμό των λειτουργιών του Υπουργείου.

Ιδιαίτερη σημασία αποκτά η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, η οποία μεταφέρεται κατά το μέρος των αρμοδιοτήτων της στο νέο Υπουργείο και λειτουργεί ως μηχανισμός σχεδιασμού, ωρίμανσης, υλοποίησης και παρακολούθησης έργων χρηματοδοτούμενων από το ΕΣΠΑ και το Ταμείο Ανάκαμψης (NextGenerationEU). Συγκεκριμένα, μεταφέρονται η Υποδιεύθυνση II Κοινωνικών Υποθέσεων και Ισότητας των Φύλων, η Υποδιεύθυνση III Συντονισμού, Ωρίμανσης και Υλοποίησης Έργων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και η Υποδιεύθυνση I Απασχόλησης, Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας και Κοινωνικής Καινοτομίας, κατά το μέρος των αρμοδιοτήτων που άπτονται του πεδίου πολιτικής του ΥΚΟΙΣΟ. Στην επιτελική δομή του Υπουργείου εντάσσεται, επίσης, η Μονάδα Εμπειρογνομώνων Απασχόλησης, Κοινωνικής Ασφάλισης, Πρόνοιας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Μ.Ε.Κ.Υ.), η οποία λειτουργεί ως επιστημονικό και τεχνικό επιτελείο, παρέχοντας τεκμηρίωση, αναλύσεις πολιτικής και μελέτες σκοπιμότητας για κρίσιμους τομείς, όπως η κοινωνική πρόνοια, η φτώχεια, τα επιδόματα, η κοινωνική καινοτομία και η ένταξη ευάλωτων ομάδων.

Μέσω αυτής της δομής, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας διαθέτει πλέον όλες τις αναγκαίες διοικητικές, διαχειριστικές και επιστημονικές προϋποθέσεις για να επιτελέσει τον ρόλο του

ως στρατηγικός πυλώνας κοινωνικής πολιτικής, με δυνατότητα χάραξης και εφαρμογής εθνικών και ευρωπαϊκών παρεμβάσεων μεγάλης κλίμακας και κοινωνικής στόχευσης.

1.1.6 Αναγκαιότητα Δημιουργίας Στρατηγικού Πλαισίου Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης

Στο ακόλουθο κείμενο αποτυπώνονται οι βασικοί στρατηγικοί στόχοι και οι κύριες δράσεις που καθορίζονται για το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας στην τρέχουσα περίοδο στρατηγικού σχεδιασμού. Οι άξονες αυτοί αποτελούν το συνολικό πλαίσιο πολιτικών και παρεμβάσεων του Υπουργείου, ενώ μέρος αυτών θα υλοποιηθεί και θα υποστηριχθεί μέσα από το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου. Το ΤΠΑ λειτουργεί ως επιχειρησιακό εργαλείο για την επίτευξη των επιλεγμένων στόχων, μετατρέποντας τις στρατηγικές κατευθύνσεις σε συγκεκριμένες, μετρήσιμες και στοχευμένες παρεμβάσεις, οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν και θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του θεσμικού και αναπτυξιακού ρόλου του Υπουργείου.

1. Καθορισμός νέων στόχων

Το ΥΚΟΙΣΟ θέτει ως βασικούς στρατηγικούς στόχους τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ιδιαίτερα για πληθυσμιακές ομάδες που βρίσκονται σε αυξημένο κίνδυνο, όπως είναι οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα με αναπηρίες, οι ηλικιωμένοι και τα παιδιά. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη στήριξη της οικογένειας, μέσα από πολιτικές που ενισχύουν τη γονεϊκότητα, την προσβασιμότητα σε υπηρεσίες φροντίδας και τη συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, στοχεύοντας ταυτόχρονα και στην ενίσχυση της γεννητικότητας. Παράλληλα, προτεραιότητα αποτελεί η καταπολέμηση της αστεγίας και η διασφάλιση αξιοπρεπούς στέγας για άτομα και οικογένειες που βρίσκονται σε συνθήκες επισφαλούς διαβίωσης. Τέλος, υιοθετείται μια οριζόντια στρατηγική για την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση των διακρίσεων σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας ζωής, με στόχο τη δημιουργία μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς.

2. Ανάλυση δράσεων

Για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων του Υπουργείου, προγραμματίζεται η υλοποίηση ενός συνεκτικού πλαισίου στοχευμένων παρεμβάσεων, οι οποίες ανταποκρίνονται στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες και υπηρετούν με συνέπεια το όραμα της κοινωνικής συνοχής και της ισότητας. Προβλέπεται η εισαγωγή ολοκληρωμένων κοινωνικών προγραμμάτων που συνδυάζουν την οικονομική ενίσχυση με υπηρεσίες υποστήριξης, όπως συμβουλευτική, και ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής. Ταυτόχρονα, προωθείται η δημιουργία και η αναβάθμιση δομών κοινωνικής φροντίδας για παιδιά, ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες, ενισχύοντας την προσβασιμότητα και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Σημαντική επίσης είναι η επέκταση των στεγαστικών παρεμβάσεων μέσω προγραμμάτων κοινωνικής κατοικίας και επιδότησης ενοικίου για ευπαθείς ομάδες. Στον τομέα της ισότητας, σχεδιάζεται η ανάπτυξη θεσμικών εργαλείων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φαινομένων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων. Τέλος, θα επενδυθεί στην ενίσχυση των μηχανισμών συλλογής και ανάλυσης κοινωνικών δεδομένων, προκειμένου να παρακολουθείται η πρόοδος και η αποτελεσματικότητα των πολιτικών.

3. Κατανομή πόρων

Η κατανομή των πόρων του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης θα γίνει με βάση αντικειμενικά κριτήρια και την αξιολόγηση των πραγματικών κοινωνικών αναγκών. Η διαδικασία θα λαμβάνει

υπόψη και πληθυσμιακές ανισότητες, ώστε να διασφαλιστεί η δίκαιη και αποδοτική αξιοποίηση των διαθέσιμων εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων. Κάθε στρατηγικός άξονας του προγράμματος θα συνοδεύεται από ποσοτικούς στόχους και δείκτες απόδοσης, που θα επιτρέπουν τη συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση της προόδου. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα δοθεί στην ανάπτυξη μηχανισμών συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό την αποδοτική και στοχευμένη εφαρμογή των παρεμβάσεων.

4. Διαχωρισμός του ΤΠΑ του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας από το ΤΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Κατ' εφαρμογή του υπ' αριθμ. 77/2023 Προεδρικού Διατάγματος (Α' 130), με το οποίο συστάθηκε το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ), καθίσταται αναγκαίος ο λειτουργικός και διοικητικός διαχωρισμός του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του ΥΚΟΙΣΟ από εκείνο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (τέως), ώστε έκαστο να αντανακλά τις διακριτές αρμοδιότητες και προτεραιότητες των δύο Υπουργείων. Ο διαχωρισμός αυτός διασφαλίζει ότι κάθε ΤΠΑ θα ανταποκρίνεται στις αρμοδιότητες και τους στόχους του αντίστοιχου Υπουργείου. Το ΥΚΟΙΣΟ επικεντρώνεται στην κοινωνική συνοχή, την προστασία της οικογένειας και του παιδιού, την ισότητα και τις πολιτικές δημογραφικής ανανέωσης, ενώ το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης συνεχίζει να εστιάζει σε ζητήματα απασχόλησης, εργασιακών σχέσεων, κοινωνικής ασφάλισης και πολιτικών για την αγορά εργασίας. Ο σαφής διαχωρισμός των ρόλων και των προγραμμάτων συμβάλλει στην αποφυγή επικαλύψεων και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων πολιτικών.

1.1.7 Ανάλυση Τρέχουσας Κατάστασης ανά Τομέα Παρέμβασης - Ανάλυση Δυνατοτήτων, Απειλών, Ευκαιριών, Αδυναμιών ανά Τομέα Παρέμβασης (SWOT Analysis)

Η ανάλυση των υφιστάμενων δυνατοτήτων, απειλών, ευκαιριών και αδυναμιών ανά τομέα παρέμβασης του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας αποσκοπεί στη διαμόρφωση μιας τεκμηριωμένης βάσης για τον σχεδιασμό δημόσιων πολιτικών κοινωνικής συνοχής, δημογραφικής ενίσχυσης, προστασίας ευάλωτων πληθυσμών και διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσα από τη συστηματική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης σε κρίσιμα πεδία — όπως η δημογραφική πολιτική για τα παιδιά, τις οικογένειες και τη νεολαία, η ασφάλεια και επάρκεια στέγασης, η κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων και η καταπολέμηση των διακρίσεων — αναδεικνύονται τα κύρια διαρθρωτικά χαρακτηριστικά κάθε τομέα, οι ελλείψεις, οι επιτεύξεις, οι θεσμικές προκλήσεις και οι κοινωνικοοικονομικές τάσεις που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων. Η αξιοποίηση επικαιροποιημένων ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων αναφορικά με την υφιστάμενη κατάσταση, σε συνδυασμό με τη SWOT ανάλυση, επιτρέπει τη στοχευμένη ιεράρχηση πολιτικών επιλογών και ενισχύει τη δυνατότητα στρατηγικού συντονισμού των μέτρων κοινωνικής πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

1.1.7.1 Δημογραφική πολιτική: παιδιά, οικογένεια, νεολαία

Συνολικές Γεννήσεις και Θνησιμότητα

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα δημογραφικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η Ελλάδα συνεχίζει να καταγράφει δραματική υποχώρηση στις γεννήσεις, επιτείνοντας το φαινόμενο της πληθυσμιακής συρρίκνωσης. Το έτος 2022 καταγράφηκαν συνολικά 76.541 γεννήσεις, αριθμός που αντιπροσωπεύει μείωση κατά

10,3% σε σύγκριση με το 2021, όταν οι γεννήσεις ανήλθαν σε 85.346. Η καθοδική αυτή τάση επιβεβαιώθηκε και το 2023, όπου οι γεννήσεις μειώθηκαν περαιτέρω κατά 6,1%, φθάνοντας τις 71.455 συνολικά. Παράλληλα, ο αριθμός των θανάτων για το 2023 ανήλθε σε 128.101, γεγονός που σημαίνει ότι οι θάνατοι υπερέβησαν τις γεννήσεις κατά 56.646 άτομα μέσα σε ένα μόλις έτος. Το αρνητικό αυτό φυσικό ισοζύγιο αποτυπώνει τη διευρυμένη δημογραφική ανισορροπία στη χώρα.

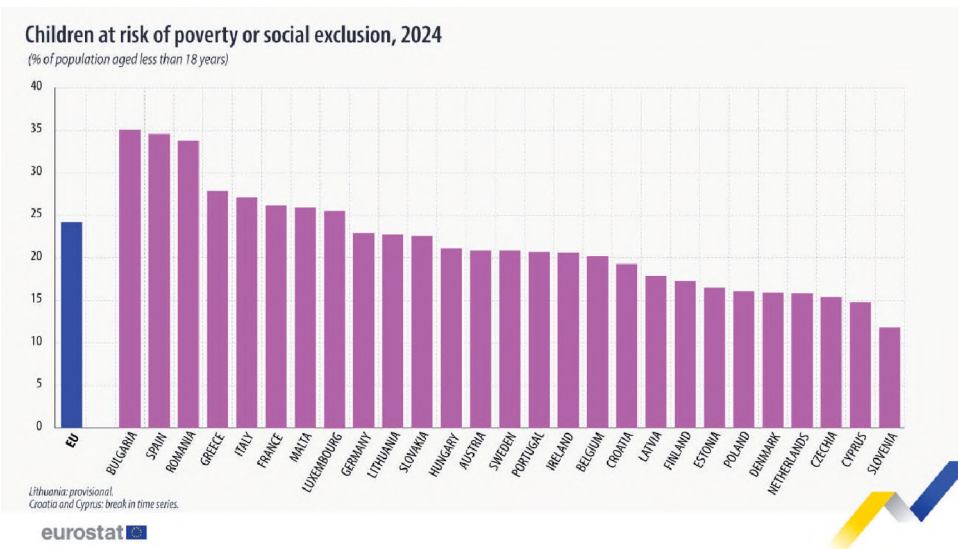
Η συνεχής αυτή μείωση των γεννήσεων, σε συνδυασμό με τον σταθερά υψηλό αριθμό θανάτων, συνιστά μία από τις μεγαλύτερες δημογραφικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα η Ελλάδα, με σοβαρές επιπτώσεις για την κοινωνική συνοχή, το ασφαλιστικό σύστημα και τις προοπτικές μακροχρόνιας βιωσιμότητας του πληθυσμού.

Παιδιά και οικογένειες

Η κοινωνική ευαλωτότητα των παιδιών και των οικογενειών στην Ελλάδα εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους πλέον ανησυχητικούς δείκτες κοινωνικής ανισότητας, καθώς παρά τις επιμέρους βελτιώσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η χώρα διατηρεί σταθερά υψηλές τιμές στους δείκτες παιδικής φτώχειας και αποκλεισμού.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Eurostat (2024), όπως περιγράφεται στη Εικόνα 1, το 27,9% των παιδιών στην Ελλάδα ηλικίας κάτω των 18 ετών βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, όταν ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός μέσος όρος διαμορφώνεται στο 24,2%¹. Πρόκειται για την 4η χειρότερη επίδοση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γεγονός που καταδεικνύει τη διαρκή αδυναμία του ελληνικού κοινωνικού κράτους να προστατεύσει επαρκώς τα ανήλικα μέλη των νοικοκυριών που πλήττονται από τη φτώχεια ή τη στέρηση βασικών υλικών αγαθών και ευκαιριών συμμετοχής. Η συγκεκριμένη επίδοση αποκτά ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα αν ληφθεί υπόψη ότι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες παρατηρείται τάση αποκλιμάκωσης των σχετικών ποσοστών. Ενώ η ΕΕ στο σύνολό της παρουσίασε μια μικρή μείωση στον μέσο όρο παιδικού κινδύνου φτώχειας από 24,8% το 2023 σε 24,2% το 2024, η Ελλάδα ακολουθεί αντίθετη πορεία, με τους δείκτες να παραμένουν αμετάβλητοι ή να επιδεινώνονται ελαφρώς.

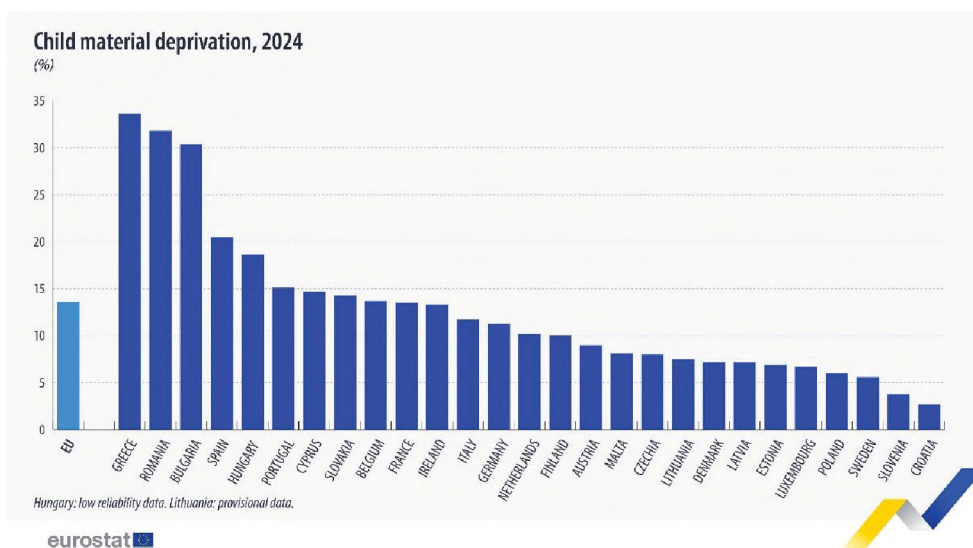
¹Eurostat: [Children at risk of poverty or social exclusion - Statistics Explained - Eurostat](#)

Εικόνα 1 ChildrenAROP - Κίνδυνος Φτώχειας και Κοινωνικού Αποκλεισμού σε παιδιά κάτω των 18 ετών, 2024

Η παιδική φτώχεια συχνά συνδέεται με τη συνολική ευαλωτότητα της οικογένειας. Η σύνθεση των νοικοκυριών, τα επίπεδα απασχόλησης των γονέων, οι συνθήκες στέγασης και η πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι πολλές μονογονεϊκές οικογένειες και νοικοκυριά με περισσότερα από δύο παιδιά αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο οικονομικής επισφάλειας, κάτι που επιβεβαιώνεται από τον δείκτη υλικής και κοινωνικής στέρησης. Όπως αναδεικνύεται στην Εικόνα 2, το 2024, το 33,6% των παιδιών κάτω των 16 ετών στην Ελλάδα αντιμετώπιζαν υλικές στέρησης². Η εικόνα αυτή, πέρα από τις άμεσες επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής των παιδιών, εγκυμονεί μακροπρόθεσμους κινδύνους για την εκπαιδευτική τους επίδοση, την ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη και τη μελλοντική τους ένταξη στην αγορά εργασίας. Ο κίνδυνος αναπαραγωγής του κοινωνικού αποκλεισμού από γενιά σε γενιά καθίσταται υπαρκτός, ιδίως σε περιοχές με έντονη κοινωνική περιθωριοποίηση, όπως φτωχές αστικές γειτονιές ή αγροτικές ζώνες.

²Eurostat: [13.6% of EU children faced material deprivation in 2024 - News articles - Eurostat](#)

Εικόνα 2 Υλικές στερήσεις³ σε παιδιά κάτω των 16 ετών, 2024

Συνεπώς, η παιδική και οικογενειακή ευαλωτότητα στην Ελλάδα συνιστά δομικό πρόβλημα που απαιτεί στοχευμένες πολιτικές πρόληψης και προστασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση των εισοδημάτων, την προσβασιμότητα σε κοινωνικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες, και την ευρύτερη υποστήριξη της οικογένειας ως πυρήνα κοινωνικής συνοχής.

Νεολαία

Η κατάσταση της νεολαίας στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από οξεία κοινωνική επισφάλεια, όπως προκύπτει από τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της Eurostat για το 2024. Όπως περιγράφεται και στην Εικόνα 3, το ποσοστό των νέων ηλικίας 15–29 ετών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού⁴ ανέρχεται σε 31,3 %, σημαντικά υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο του 24,1 %, καθιστώντας τη χώρα μία από τις πλέον επισφαλείς για τη νεολαία⁵.

³ Η υλική στέρηση ορίζεται ως η αδυναμία να αποκτήσουν τα άτομα (παιδιά) τουλάχιστον 3 από τα 17 είδη (αγαθά ή υπηρεσίες) που θεωρούνται απαραίτητα ή επιθυμητά για να έχουν οι άνθρωποι ένα «αποδεκτό» βιοτικό επίπεδο.

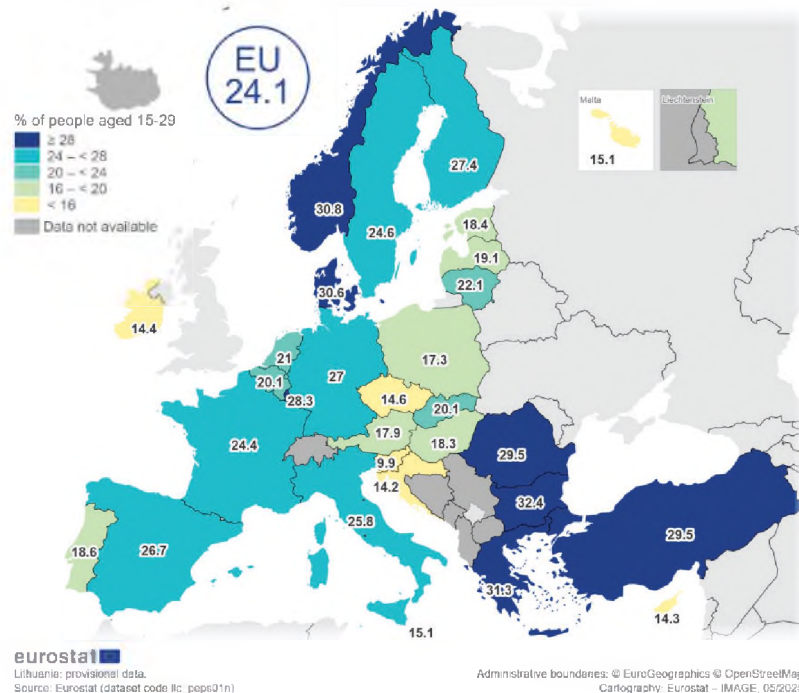
⁴ Για τον υπολογισμό του αριθμού ή του μεριδίου των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συνδυάζονται 3 ξεχωριστά μέτρα και το ποσοστό καλύπτει άτομα που βρίσκονται σε τουλάχιστον μία από αυτές τις 3 καταστάσεις:

- άτομα που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας, με άλλα λόγια, με ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα που είναι κάτω από το όριο κινδύνου φτώχειας (60% του διάμεσου εισοδήματος).
- άτομα που υποφέρουν από σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση, με άλλα λόγια που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να καλύψουν τουλάχιστον 7 από τα 13 είδη στέρησης (6 που σχετίζονται με το άτομο και 7 που σχετίζονται με το νοικοκυριό) που θεωρούνται από τους περισσότερους ανθρώπους επιθυμητά ή ακόμη και απαραίτητα για μια επαρκή ποιότητα ζωής.
- άτομα (ηλικίας κάτω των 65 ετών) που ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλής έντασης εργασία, με άλλα λόγια σε νοικοκυριά όπου οι ενήλικες εργάστηκαν ίσο ή λιγότερο από το 20% του συνολικού χρόνου εργασίας τους κατά τους προηγούμενους δώδεκα μήνες.

⁵ Eurostat: [Young people - social inclusion - Statistics Explained - Eurostat](#)

Young Europeans at risk of poverty or social exclusion, 2024

Share of 15-29 year olds at risk of poverty or social exclusion (%)

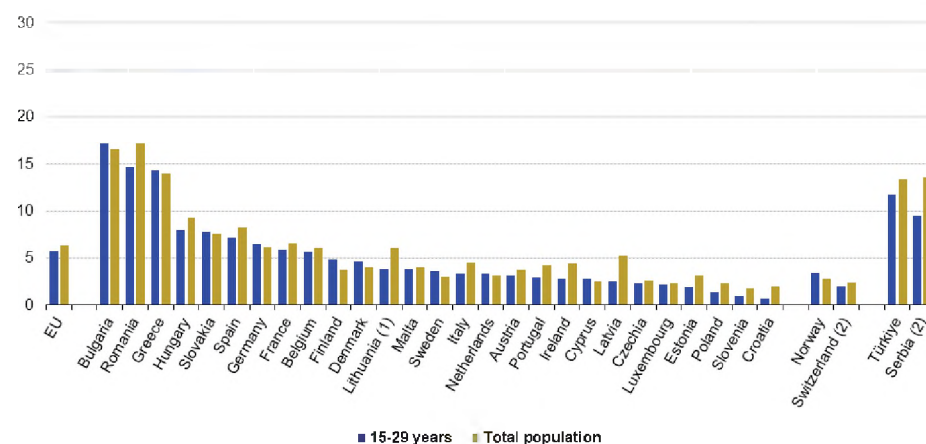

Εικόνα 3 Ποσοστό νέων ατόμων υπό τον κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, 2024

Όπως απεικονίζεται στο διάγραμμα της Εικόνας 4, το ποσοστό της σοβαρής υλικής και κοινωνικής στέρησης στην Ελλάδα φτάνει το 14,4%, έναντι 5,8% στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δηλαδή, σχεδόν 1 στους 7 νέους στερείται βασικές υλικές συνθήκες διαβίωσης, εικόνα που καταδεικνύει έντονο κοινωνικό πρόβλημα.

Severe material and social deprivation rate, 2024

(%)

(1) provisional

(2) data from 2023

Source: Eurostat (online data code: ilc_mdsd11)

eurostat

Εικόνα 4 Ποσοστό υλικής και κοινωνικής στέρησης σε νέους και στο συνολικό πληθυσμό, 2024

Η κρίση αυτή επιτείνεται από τις συνθήκες στέγασης. Το 2023, ένα ιδιαίτερα ανησυχητικό 31,1 % των νέων ηλικίας 15–29 δαπάνησαν πάνω από το 40 % του διαθέσιμου εισοδήματός τους για στέγη — ποσοστό τριπλάσιο σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό (10,1 %). Η Ελλάδα καταγράφει το υψηλότερο κόστος στέγασης ανάμεσα στα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Ένα ακόμη κρίσιμο στοιχείο είναι η καθυστερημένη αποχώρηση από την πατρική εστία. Το 2022, η μέση ηλικία αποχώρησης των νέων από το οικογενειακό σπίτι στην Ελλάδα διαμορφώθηκε στα 30,7 έτη, έναντι ευρωπαϊκού μέσου όρου 26,4 έτη. Αυτό υποδηλώνει την έλλειψη οικονομικής αυτονομίας και κινδύνων ψυχοκοινωνικής επιβάρυνσης.

SWOT τομέα παρέμβασης «Δημογραφική πολιτική: παιδιά, οικογένεια, νεολαία»

Δυνατότητες (Strengths)	
▪ Υφιστάμενα μέτρα ενίσχυσης οικογένειας: Εφαρμόζονται οριζόντια ή στοχευμένα μέτρα όπως το επίδομα γέννησης, οικογενειακά επιδόματα, καθώς και η ενίσχυση δομών προσχολικής φροντίδας μέσω ΕΣΠΑ. ▪ Αναπτυγμένο πλέγμα ψηφιακών υπηρεσιών: Πλατφόρμες όπως το gov.gr και το MyKEPlive διευκολύνουν την εξ αποστάσεως πρόσβαση των οικογενειών σε δημόσιες υπηρεσίες. ▪ Σταδιακή αύξηση συμμετοχής των νέων σε ευρωπαϊκά προγράμματα κινητικότητας και κατάρτισης (Erasmus+, Εγγύηση για τη Νεολαία). ▪ Υψηλή κοινωνική αποδοχή των δημόσιων πολιτικών στήριξης της οικογένειας (ευνοϊκό πολιτισμικό περιβάλλον ως προς τη σημασία του θεσμού της οικογένειας).	▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪
Ευκαιρίες (Opportunities)	
▪ Ευρωπαϊκή προτεραιοποίηση της δημογραφικής πρόκλησης: Ταμεία όπως το EKT+ και το Ταμείο Ανάκαμψης στηρίζουν μέτρα για γονεϊκότητα, στέγαση, νεολαία και φροντίδα. ▪ Δυνατότητα ανάπτυξης προγραμμάτων κοινωνικής κατοικίας για νέους και οικογένειες με εισοδηματικά κριτήρια. ▪ Προώθηση υπηρεσιών φροντίδας και ισορροπίας επαγγελματικής/οικογενειακής ζωής (childcarevouchers, επέκταση ωραρίου δομών). ▪ Δυναμική της ψηφιακής συμμετοχής των νέων: Αυξημένη χρήση ψηφιακών εργαλείων για εκπαίδευση, κοινωνική συμμετοχή, ενημέρωση.	▪ ▪ ▪ ▪

Αδυναμίες (Weaknesses)

Πτώση αριθμού γεννήσεων: Οι γεννήσεις μειώθηκαν κατά 16,2% την περίοδο 2021–2023, αγγίζοντας ιστορικά χαμηλό (71.455 το 2023).

Αρνητικό φυσικό ισοζύγιο: Οι θάνατοι υπερβαίνουν τις γεννήσεις κατά 56.646 μονάδες (2023), οδηγώντας σε καθαρή πληθυσμιακή συρρίκνωση.

Υψηλά ποσοστά παιδικής φτώχειας: 27,9% των παιδιών στην Ελλάδα είναι σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (2024), με την Ελλάδα στην 4η χειρότερη θέση στην ΕΕ.

Επισφάλεια νεολαίας: 31,3% των νέων (15–29 ετών) σε κοινωνικό κίνδυνο – υψηλή υλική στέρηση, ανεργία και παρατεταμένη οικονομική εξάρτηση.

Υψηλό κόστος στέγασης για νέους: 31,1% των νέων δαπανούν πάνω από το 40% του εισοδήματός τους για στέγη – το υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ.

Καθυστέρηση ανεξαρτητοποίησης: Η μέση ηλικία αποχώρησης από την πατρική οικία ξεπερνά τα 30 έτη (Ελλάδα: 30,7 έτη – ΕΕ: 26,4 έτη).

Ανισόρροπη γεωγραφική κάλυψη υπηρεσιών: Οι δημόσιες δομές για παιδιά και οικογένειες παρουσιάζουν άνιση κατανομή μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

Απειλές (Threats)

Διαθρωπική υπογεννητικότητα: Οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές μετατοπίσεις καθιστούν τη χαμηλή τεκνογονία μη αντιστρέψιμη χωρίς βαθιές μεταρρυθμίσεις.

Δημογραφική γήρανση: Η αύξηση της εξάρτησης ηλικιωμένων θα επιφέρει πίεση σε κοινωνικά συστήματα και μειωμένη αναλογία ενεργών πολιτών.

Εγκτάλειψη της χώρας από νέους (brain drain): Οι υψηλής μόρφωσης νέοι μεταναστεύουν για λόγους επαγγελματικής ασφάλειας και ποιότητας ζωής.

Εκλογίκευση πολιτικών στη βάση λογιστικών περιορισμών: Κίνδυνος συρρίκνωσης παροχών λόγω δημοσιονομικής πίεσης, εις βάρος της μακροπρόθεσμης δημογραφικής βιωσιμότητας.

▪ Δημιουργία δημογραφικών κινήτρων μέσω φορολογικών εργαλείων και παροχών σε νέους γονείς και τρίτεκνους/πολύτεκνους. ▪ Συνεργασία με ΟΤΑ και ΜΚΟ για τοπικές πολιτικές οικογενειακής στήριξης και συμμετοχής νέων.	
---	--

Πίνακας 1 SWOTΑνάλυση - Τομέας Παρέμβασης «Δημογραφική πολιτική: παιδιά, οικογένεια, νεολαία»

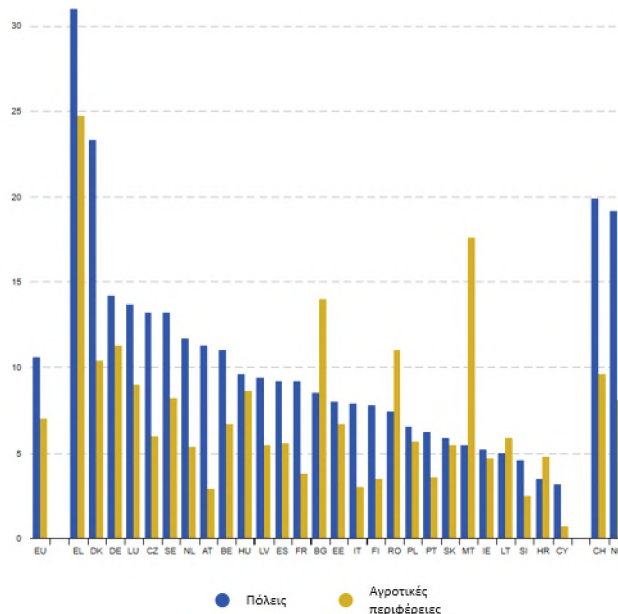
1.1.7.2 Στεγαστική πολιτική: ασφάλεια στέγασης, νοικοκυριά με ανάγκες, άστεγοι

Παρακάτω παρουσιάζεται λεπτομερής ανάλυση του δεύτερου τομέα χωρισμένη σε τρεις επιμέρους ενότητες. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει πρόσφατα επίσημα στατιστικά στοιχεία (2022–2024), αναλυτική περιγραφή και διαγράμματα για καλύτερη κατανόηση των τάσεων.

Ασφάλεια Στέγασης – Κόστος Στέγασης & Επιβάρυνση Εισοδήματος

Με τις τιμές πώλησης των κατοικιών και των ενοικίων συνεχώς να αυξάνονται, η δαπάνη για στέγαση αποτελεί μεγάλη επιβάρυνση ως ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος. Σύμφωνα με τη Eurostat, το 2023 η Ελλάδα σημείωσε το υψηλότερο ποσοστό σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, με κατά μέσω όρο το 28,5 % των νοικοκυριών να αφιερώνουν πάνω από 40 % του διαθέσιμου εισοδήματος στη στέγη, ποσοστό πολύ υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο των 8,8 %. Όπως αποτυπώνεται στην Εικόνα 5, σε αστικές περιοχές, το ποσοστό αυτό έφτασε στο 31 %, και σε αγροτικές στο 24,7 %⁶. Το στατιστικό αυτό αναδεικνύει ότι περισσότερα από το ένα στα τέσσερα νοικοκυριά επιβαρύνονται σημαντικά από το κόστος στέγασης.

Housing cost overburden rate in cities and rural areas, 2023
(in %)

Εικόνα 5 Ποσοστό επιβάρυνσης κόστους στέγασης σε πόλεις και αγροτικές περιφέρειες⁷, 2023

Συμπερασματικά, Η Ελλάδα καταγράφει συνεχώς εξαιρετικά υψηλή οικονομική επιβάρυνση για στέγαση, μια τάση που επιδεινώνεται σε αστικές περιοχές. Το πρόβλημα δεν εντοπίζεται μόνο στις πόλεις, αλλά και σε αγροτικές ζώνες με υψηλό κόστος.

Νοικοκυριά σε Ανάγκη – Επισφαλής Διαβίωση

⁶ Eurostat: [Housing in Europe – 2024 edition - Interactive publications - Eurostat](#)

⁷ Το ποσοστό επιβάρυνσης του κόστους στέγασης δείχνει το ποσοστό του πληθυσμού που ζει σε ένα νοικοκυριό όπου το συνολικό κόστος στέγασης αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 40% του διαθέσιμου εισοδήματος.

Σύμφωνα με τα δεδομένα του EU-SILC και της Eurostat για το 2023⁸, η σοβαρή στεγαστική στέρηση (οικονομική αδυναμία σωστής διαβίωσης) στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε 7,5 % για ιδιοκτήτες με δάνειο, ενώ όσον αφορά την υλική και κοινωνική στέρηση συνολικά, το 2023 το 15,6 % των παιδιών (0–17 ετών) και 13,5 % του πληθυσμού 18–64 ετών βρίσκονταν σε συνθήκες σοβαρής υλικής στέρησης. Η Ελλάδα εμφανίζει υψηλά επίπεδα στεγαστικής στέρησης, ιδιαίτερα για οικογένειες με παιδιά. Παρότι οι ποσοστιαίες αυξήσεις είναι μικρές, το συνολικό επίπεδο επισφαλούς διαβίωσης παραμένει έντονο.

Άστεγοι

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα είναι διαθέσιμα επίσημα και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία για τον πληθυσμό των αστέγων, μέσω θεσμοθετημένων μηχανισμών καταγραφής που πληρούν ευρωπαϊκά πρότυπα. Σύμφωνα με τα δεδομένα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για το έτος 2023, ο αριθμός των ατόμων που βρίσκονταν σε κατάσταση έλλειψης στέγης στην Ελλάδα ανήλθε σε 1.387, βάσει συνδυαστικής μεθοδολογίας σημειακής καταγραφής (point-in-time count) και διασταύρωσης με στοιχεία του προγράμματος «Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους».

Από το σύνολο των καταγεγραμμένων, 78% ήταν άνδρες και 22% γυναίκες, ενώ 440 άτομα διέμεναν σε νυχτερινά καταφύγια και 704 εντάσσονταν σε προγράμματα μεταβατικής ή υποστηριζόμενης στέγασης. Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 77/2023, τα στοιχεία συλλέγονται πλέον σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο θεσμικών προβλέψεων που καθιερώνει την υποχρεωτική καταγραφή των ωφελούμενων από τις δομές στο ψηφιακό μητρώο της Εθνικής Πλατφόρμας Καταγραφής. Ομοίως σε τοπικό επίπεδο, οι δήμοι είναι υποχρεωμένοι να εφαρμόζουν το πρόγραμμα «Housing and Work for the Homeless» και να μεταβιβάζουν δεδομένα στον αρμόδιο φορέα.

Η συστηματοποίηση των δεδομένων για την έλλειψη στέγης στην Ελλάδα αποτελεί σημαντική πρόοδο, καθώς προσφέρει για πρώτη φορά τεκμηριωμένο και μεθοδολογικά αξιόπιστο αποτύπωμα της έκτασης του φαινομένου. Η καταγραφή αυτή ενισχύει τον σχεδιασμό τεκμηριωμένων πολιτικών κοινωνικής ένταξης και στοχευμένων παρεμβάσεων ενίσχυσης της στέγασης για τον άστεγο πληθυσμό.

⁸[ILC_MDHO06A - Severe housing deprivation rate by age, sex and poverty status - EU-SILC survey](#)

SWOT τομέα παρέμβασης «Στεγαστική πολιτική: ασφάλεια στέγασης, νοικοκυριά με ανάγκες, άστεγοι»

Δυνατότητες (Strengths)	Αδυναμίες (Weaknesses)
▪ Σταθερά υψηλό ποσοστό ιδιοκατοίκησης (πάνω από 70%), που συγκρατεί τη συνολική στεγαστική επισφάλεια σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες με μεγάλο ποσοστό ενοικιαστών. ▪ Θεσμοθέτηση επίσημης καταγραφής των αστέγων μέσω του Π.Δ. 77/2023 και λειτουργία ψηφιακού μητρώου για τις δομές και τους ωφελούμενους. ▪ Ενίσχυση του πλαισίου στεγαστικών παρεμβάσεων (π.χ. προγράμματα «Σπίτι μου», «Κοινωνική Αντιπαροχή», «Στέγαση και Εργασία για τους Αστεγους»). ▪ Χρηματοδότηση από ευρωπαϊκούς πόρους (ΕΣΠΑ, ΤΑΑ, ΕΚΤ+) για δράσεις κοινωνικής στέγασης και ανακαίνισης υφιστάμενου αποθέματος κατοικιών. ▪ Ανάπτυξη συνεργασιών με ΟΤΑ και ΜΚΟ για παροχή υπηρεσιών στήριξης σε ευάλωτα νοικοκυριά και αστέγους.	▪ Υψηλό ποσοστό υπερφόρτωσης κόστους στέγασης: 28,5% των νοικοκυριών δαπανούν πάνω από το 40% του εισοδήματός τους για στέγη (2023) – το υψηλότερο στην ΕΕ, ▪ Ελλιπής προσφορά κοινωνικής κατοικίας: λιγότερο από 1% του στεγαστικού αποθέματος αφορά κατοικίες κοινωνικού χαρακτήρα, σε αντίθεση με 10–25% σε πολλές δυτικοευρωπαϊκές χώρες, ▪ Ανισόρροπη γεωγραφική και κοινωνική πρόσβαση σε στέγη: αυξημένο κόστος στέγασης σε τουριστικές ή αστικές περιοχές, σε συνδυασμό με φαινόμενα «gentrification», ▪ Σημαντικά ποσοστά σοβαρής υλικής στέρησης σε ευάλωτες ομάδες (παιδιά: 15,6%, ενήλικες 18–64: 13,5% – 2023). ▪ Δυσκολία κάλυψης των αυξανόμενων στεγαστικών αναγκών νέων, μονογονεϊκών ή πολυμελών οικογενειών. ▪ Κατακερματισμένο θεσμικό και επιχειρησιακό πλαίσιο στέγασης, χωρίς συνεκτικό εθνικό στρατηγικό σχέδιο.
Ευκαιρίες (Opportunities)	Απειλές (Threats)
▪ Αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων από το ΤΑΑ για ανάπτυξη δημόσιου αποθέματος κοινωνικής κατοικίας και παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης. ▪ Επαναχρησιμοποίηση αναξιοποίητου ή απαξιωμένου δημόσιου και δημοτικού αποθέματος κτηρίων για σκοπούς κοινωνικής στέγασης.	▪ Περαιτέρω αύξηση του κόστους στέγασης και των ενοικίων, λόγω τουριστικής πίεσης (short-term rentals), ενεργειακής κρίσης και αστικού υπερπληθυσμού. ▪ Διεύρυνση των ανισοτήτων πρόσβασης σε αξιοπρεπή στέγη, ιδιαίτερα για νέους, άτομα με χαμηλό εισόδημα ή νοικοκυριά με σύνθετες ανάγκες. ▪ Δημοσιονομικές πιέσεις που ενδέχεται να περιορίσουν την κλίμακα ή τη συνέχιση στεγαστικών επιδομάτων και επενδύσεων.

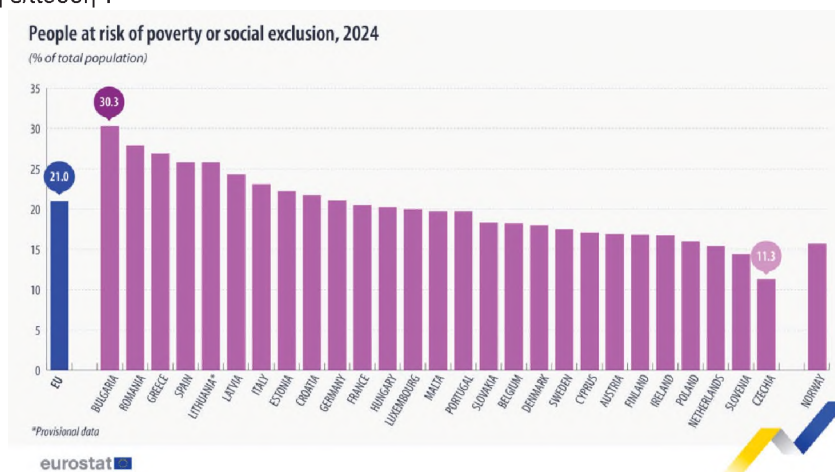
▪ Επέκταση προγραμμάτων επιδότησης ενοικίου ή απόκτησης πρώτης κατοικίας για ευάλωτες ομάδες (π.χ. νέα ζευγάρια, ωφελούμενοι ΚΕΑ, νέοι εργαζόμενοι). ▪ Διαμόρφωση μηχανισμών πρόληψης για εν δυνάμει αστέγους (π.χ. υποστήριξη ενοικιαστών σε έξωση, ενίσχυση οικογενειών σε κρίση). ▪ Σύνδεση στεγαστικών πολιτικών με υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, ειδικά για χρόνια άστεγους και πρώην ωφελούμενους προστατευμένων δομών.	▪ Ασυνέχεια στεγαστικών πολιτικών μεταξύ κυβερνητικών κύκλων ή μεταξύ κεντρικού κράτους και τοπικής αυτοδιοίκησης.
--	---

Πίνακας 2 SWOT Ανάλυση - Τομέας Παρέμβασης «Στεγαστική πολιτική: ασφάλεια στέγασης, νοικοκυριά με ανάγκες, άστεγοι»

1.1.7.3 Κοινωνική αλληλεγγύη: ένταξη ευπαθών ομάδων

Δείκτης AROPE

Ο δείκτης AROPE (At Risk of Poverty or Social Exclusion) μετρά το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται υπό τον κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό, λαμβάνοντας υπόψη τρεις (3) παράγοντες: τον κίνδυνο φτώχειας, σοβαρή υλική στέρηση και χαμηλή εργασιακή ένταση. Όπως περιγράφεται στο παρακάτω διάγραμμα (Εικόνα 6), το 2024, ο δείκτης αυτός διαμορφώθηκε στο 26,9 % του ελληνικού πληθυσμού (περίπου 2,65 εκατ. πολίτες) έναντι 21 % του μέσου όρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τοποθετώντας την Ελλάδα στην 4η θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών με τη χειρότερη επίδοση⁹.

Εικόνα 6 Δείκτης AROPE - Ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, 2024

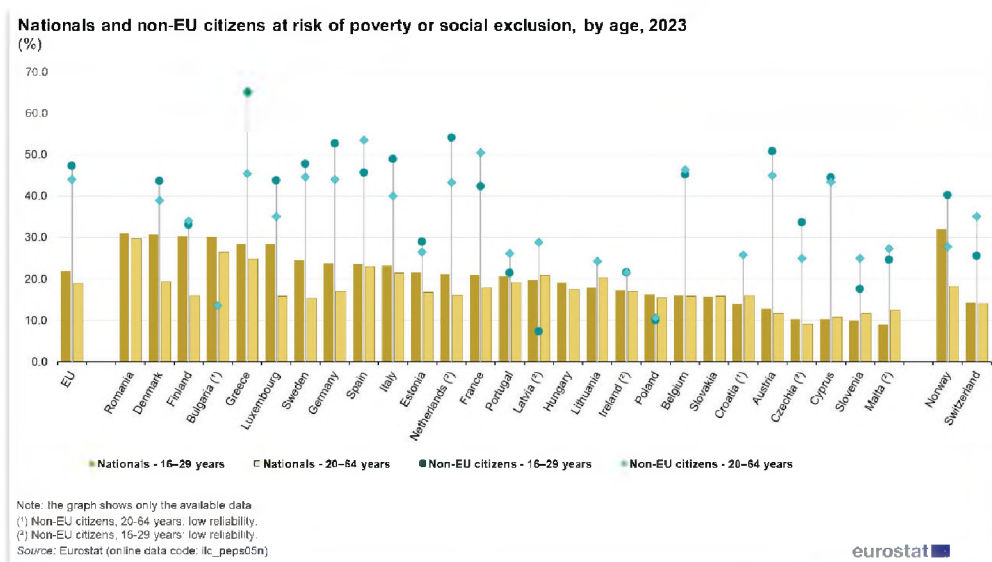
Ευπαθείς Υποομάδες

Άτομα με μεταναστευτικό προφίλ: Αν και η Eurostat δεν δημοσιοποιεί ξεχωριστά στοιχεία για τον κίνδυνο φτώχειας κατά ιθαγένεια σε επίπεδο κράτους-μέλους, η ανάλυση των δεδομένων στο σύνολο των κρατών μελών της ΕΕ για το 2023 αναδεικνύει ότι το 45,5 % των μη-ΕΕ πολιτών που κατοικούν σε χώρα μέλος της ΕΕ βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, σε σύγκριση με 18,9 % μεταξύ ημεδαπών κατοίκων. Αυτή η διαφορά καταδεικνύει ότι οι μετανάστες αντιμετωπίζουν συχνά πολλαπλό αποκλεισμό, λόγω εισοδηματικής αβεβαιότητας, θρησκευτικής-κοινωνικής περιθωριοποίησης, ή διακρίσεων.

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της Eurostat (2023) που συνοψίζονται στην Εικόνα 7¹⁰, ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με την ιθαγένεια και την ηλικιακή ομάδα του πληθυσμού. Ειδικότερα, το ποσοστό των Ελλήνων πολιτών ηλικίας 20–64 ετών που βρίσκονται σε κοινωνικό κίνδυνο ανέρχεται σε περίπου 28%, ποσοστό αισθητά υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (18%). Ωστόσο, η κατάσταση είναι ακόμη πιο οξυμένη για τους πολίτες τρίτων χωρών (εκτός ΕΕ) της ίδιας ηλικιακής ομάδας, των οποίων το ποσοστό υπερβαίνει το 50%, παρουσιάζοντας ένα από τα υψηλότερα επίπεδα αποκλεισμού στην ΕΕ. Η απόκλιση αυτή, που αγγίζει τις 20 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ ημεδαπών και μεταναστών, καταδεικνύει την ύπαρξη συστημικών εμποδίων στην ισότιμη πρόσβαση σε εργασία, στέγαση, εκπαίδευση και κοινωνικές παροχές. Τα δεδομένα αυτά τεκμηριώνουν την ανάγκη για ενισχυμένες και στοχευμένες παρεμβάσεις κοινωνικής ένταξης μεταναστών, με έμφαση στη μείωση των δομικών ανισοτήτων και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

⁹Eurostat: [People at risk of poverty or social exclusion in 2024 - News articles - Eurostat](#)

¹⁰ Eurostat: [Migrant integration statistics - at risk of poverty and social exclusion - Statistics Explained - Eurostat](#)

Εικόνα 7 Ποσοστό ημεδαπών και τρίτων χωρών (εκτός ΕΕ) που κατοικούν σε χώρες της ΕΕ και αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανά ηλικιακή ομάδα, 2023¹¹

Πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο: Δεδομένων των μεγάλων προσφυγικών κυμάτων που δέχθηκε η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, οι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο παρατηρείται να αντιμετωπίζουν υψηλά ποσοστά φτώχειας και στέρησης. Αν και δεν υπάρχουν ενοποιημένα στοιχεία από τη Eurostat, εκθέσεις δείχνουν αυξημένες πιέσεις στις δομές φιλοξενίας και ενταξιακά προγράμματα.

Ρομά: Το εθνικό Σχέδιο Ένταξης Ρομά (2021–2030) αναγνωρίζει ότι η ομάδα παρουσιάζει υψηλά επίπεδα ακραίας φτώχειας. Σε ορισμένες περιφέρειες, έως και το 50 % των Ρομά βρίσκεται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας.

¹¹ Eurostat: [Migrant integration statistics - at risk of poverty and social exclusion - Statistics Explained - Eurostat](#)

SWOT τομέας παρέμβασης «Κοινωνική Αλληλεγγύη: Ευάλωτες Ομάδες»

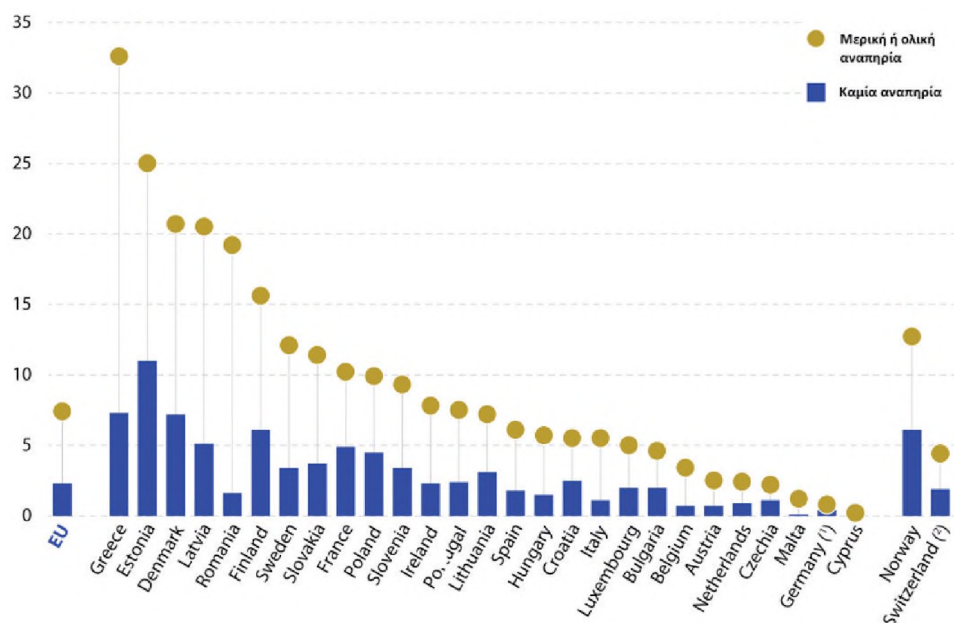
Δυνατότητες (Strengths)	Αδυναμίες (Weaknesses)
▪ Πρόσβαση σε έγκυρα στατιστικά δεδομένα: Η Eurostat παρέχει έγκυρα στοιχεία για όλες τις κύριες κατηγορίες ευάλωτων (παιδιά, νέοι, μετανάστες, συνολικός πληθυσμός). Για παράδειγμα, γνωστοί δείκτες AROPE, υλικής στέρησης και πολύ χαμηλής εργασιακής έντασης. ▪ Εθνικά στρατηγικά πλαίσια: Υφίσταται εγκεκριμένο Εθνικό Σχέδιο για την ένταξη Ρομά και μεταναστών/προσφύγων, αλλά και δράσεων για ΑΜΕΑ. ▪ Συνεργασίες με ΜΚΟ και ευρωπαϊκά δίκτυα: Συντονισμένες πρωτοβουλίες για ευάλωτες ομάδες τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.	▪ Υψηλός συνολικός κίνδυνος κοινωνικού αποκλεισμού: Το 26,9 % του πληθυσμού είναι σε κίνδυνο AROPE (At risk of poverty or social exclusion), όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι 21 %. ▪ Ανισότητες ενσωμάτωσης μεταναστών: Το 45,5 % των μη-ΕΕ πολιτών διατρέχει κίνδυνο φτώχειας/αποκλεισμού, έναντι μόλις 18,9 % των Ελλήνων. ▪ Υλική στέρηση σε παιδιά: Στην Ελλάδα, το ποσοστό παιδιών με σοβαρή υλική στέρηση φτάνει το 33,6 %, πολύ πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. ▪ Έλλειψη δεδομένων αναφορικά με πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο: Παρά την αναγνώριση του προβλήματος, υπάρχει έλλειψη εξειδικευμένων δεικτών και συστηματική καταγραφή για τους συγκεκριμένους πληθυσμούς.
Ευκαιρίες (Opportunities)	Απειλές (Threats)
▪ Ευρωπαϊκά κονδύλια ένταξης: Ευκαιρίες για χρηματοδότηση από ESF+, Ταμείο Ανάκαμψης και Προγράμματα Ενίσχυσης ΜΚΟ και δημοσίων υπηρεσιών. ▪ Ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων για τη διασύνδεση ευάλωτων ομάδων με υπηρεσίες (π.χ. διαδικτυακοί κόμβοι για πρόσφυγες, εργαλεία πρόληψης για θύματα διακρίσεων). ▪ Σύνδεση υπηρεσιών: Συνεργασία οργανισμών, Δήμων και Υπουργείων για ενιαίες κοινωνικές υπηρεσίες με σκοπό την ενίσχυση της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.	▪ Έλλειψη εμπιστοσύνης στους θεσμούς: Ο συνεχής υψηλός AROPE (≈27%) και οι ανισότητες (π.χ. νέοι 16–29 ετών με AROPE άνω του 24%) μπορεί να πυροδοτήσουν λιγότερη εμπιστοσύνη στους θεσμούς. ▪ Πολυπολιτισμικές διακρίσεις: Διακρίσεις σε βάρος Ρομά, μεταναστών ή προσφύγων μπορούν να ενισχύσουν κοινωνική πόλωση. ▪ Αδύναμα νομικά/θεσμικά εργαλεία: Ανεπαρκής εφαρμογή των Εθνικών Σχεδίων Ένταξης λόγω έλλειψης συντονισμού και μηχανισμών παρακολούθησης. ▪ Δημοσιονομική επιβάρυνση: Οικονομική κρίση και κυβερνητικές αλλαγές μπορεί να αναστείλουν προγράμματα και να περιορίσουν τη συνέχειά τους.

Πίνακας 3 SWOTΑνάλυση - Τομέας Παρέμβασης «Κοινωνική Αλληλεγγύη: Ευάλωτες Ομάδες»

1.1.7.4 Ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα: καταπολέμηση διακρίσεων

Άτομα με αναπηρία

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat (2023–2024), τα άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις ένταξης, με έντονα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού. Όπως επισημαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα (Εικόνα 8), το 32,6%¹² δηλώνει ανικανοποίητες ιατρικές ανάγκες, το υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ. Παρά τη σχετική συμβολή των κοινωνικών επιδομάτων στη μείωση του κινδύνου φτώχειας, σχεδόν οι μισοί (45,7%) διαβιούν σε νοικοκυριά που αντιμετώπισαν καθυστερήσεις πληρωμών των επιδομάτων τους, υποδεικνύοντας σημαντική οικονομική επισφάλεια. Επιπλέον, παρατηρείται έντονος ψηφιακός αποκλεισμός με το 87,2 % των ατόμων με αναπηρία να δηλώνει ότι κάνει χρήση του διαδικτύου (16–74 ετών). Το αντίστοιχο ποσοστό σε άτομα χωρίς αναπηρία ανέρχεται σε 95,2 %. Τα δεδομένα αυτά επιβεβαιώνουν την ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις, οι οποίες να διασφαλίζουν την ουσιαστική ισότητα, την καθολική πρόσβαση σε υπηρεσίες και την κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία.

Εικόνα 8 Ποσοστό ατόμων άνω των 16 ετών με αυτό-αναφερόμενες ανεκπλήρωτες ανάγκες για ιατρικές εξετάσεις εντός των τελευταίων 12 μηνών, ανά επίπεδο αναπηρίας, 2023

Ισότητα των Φύλων

Σύμφωνα με τον Δείκτη Ισότητας των Φύλων (Gender Equality Index)¹³ που εκδίδεται σε ετήσια βάση από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων και όπως αποτυπώνεται στην Εικόνα 9, το 2024, η Ελλάδα κατατάσσεται 25η σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ με σκορ 59,3/100. Η επίδοση αυτή αποτελεί απόκλιση 11,7 μονάδων κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Οι τομείς στους οποίους παρατηρούνται οι χαμηλότερες επιδόσεις της χώρας, αφορούν την οικονομική ανεξαρτησία, τη βία κατά των γυναικών και την εκπροσώπηση σε θέσεις λήψης αποφάσεων.

Γενικά για το Δείκτη Ισότητας Φύλων

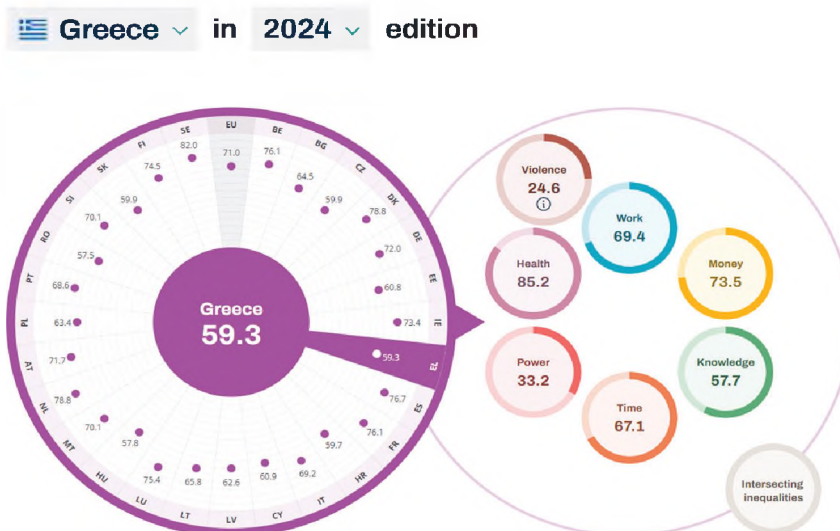
¹² Eurostat report: [Statistics on equality and non-discrimination in the EU – 2024 edition](#)

¹³ [Greece | Index | 2024 | Gender Equality Index | European Institute for Gender Equality](#)

Ο Δείκτης Ισότητας Φύλων αποδίδει στην ΕΕ και τα κράτη μέλη βαθμολογία από το 1 έως το 100. Μια βαθμολογία 100 σημαίνει ότι μια χώρα έχει επιτύχει πλήρη ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. Ο Δείκτης αποτελείται από έξι (6) βασικούς πυλώνες (core domains):

- **Work**, εξετάζονται η διαφορά στην απασχόληση, οι ώρες εργασίας και τα ποσοστά ευέλικτων ωραρίων,
- **Money**, συμπεριλαμβάνονται δείκτες μισθολογικού χάσματος, εισοδήματος νοικοκυριών και ποσοστών φτώχειας,
- **Knowledge**, αναλύεται η πρόσβαση σε τριτοβάθμια εκπαίδευση και σε προγράμματα δια βίου κατάρτισης,
- **Time**, αξιολογείται η δίκαιη κατανομή αμειβόμενης και άμισθης εργασίας μεταξύ γυναικών και ανδρών,
- **Power**, μετρούνται οι εκπροσωπήσεις σε κοινοβούλια, κυβερνητικές θέσεις και διοικητικά συμβούλια,
- **Health**, περιλαμβάνεται η ζωή σε καλή υγεία και η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας βάσει φύλου.

Αναφορικά με τους δευτερεύοντες τομείς της Βίας (**Violence**) και Τέμνουσες Ανισότητες¹⁴ (**Intersecting Inequalities**) παρακολουθούνται, αλλά δεν ενσωματώνονται στον συνολικό δείκτη. Συγκεκριμένα για τον τομέα της βίας, περιλαμβάνει ένα σύνολο δεικτών που μπορούν να βοηθήσουν την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να παρακολουθούν την κατάσταση που επικρατεί σχετικά με τις πιο συνηθισμένες μορφές βίας κατά των γυναικών. Σε αντίθεση με τους άλλους τομείς, δεν μετρά τις διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών. Αντίθετα, εξετάζει τα περιστατικά βίας όπως αναφέρονται από γυναίκες δεδομένου ότι ο κύριος στόχος είναι η εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και όχι η μείωση του χάσματος.

Εικόνα 9
Γενικός Δείκτης
Ισότητας
Φύλων και
επιμέρους
πυλώνες για
την Ελλάδα,
2024

Μειονότητες & διακρίσεις

Όπως καταγράφει έρευνα του OECD που αφορά σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ¹⁵, για το 2023, το 56 % των Ευρωπαίων που δηλώσαν ότι ανήκουν σε μειονοτική ομάδα (π.χ. βάση εθνικότητας, αναπηρίας,

¹⁴ Ο συγκεκριμένος τομέας αναδεικνύει τις διαφορετικές συνθήκες που αντιμετωπίζουν διαφορετικές ομάδες γυναικών και ανδρών στην ΕΕ. Εξετάζει πώς στοιχεία όπως η αναπηρία, η ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, η χώρα γέννησης και ο τύπος οικογένειας, διασταυρώνονται με το φύλο για να δημιουργήσουν διαφορετικές κατευθύνσεις στη ζωή των ανθρώπων.

¹⁵ Τα δεδομένα αυτά ισχύουν για την ΕΕ συνολικά, καθώς δεν υπάρχουν πρόσθετα στοιχεία μόνο για την Ελλάδα.

θρησκείας, φύλου) ανέφεραν ότι βίωσαν διακρίσεις εντός του έτους αναφοράς — υψηλότερο ποσοστό συγκρινόμενο με το 46 % το 2019. Ειδικότερα, μέλη της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ ανέφεραν ακόμη υψηλότερα ποσοστά, της τάξης του 67 %.

SWOT τομέα παρέμβασης: «Ισότητα και Ανθρώπινα Δικαιώματα – Καταπολέμηση Διακρίσεων»

Δυνατότητες (Strengths)	Αδυναμίες (Weaknesses)
▪ Θεσμική κατοχύρωση δικαιωμάτων: Υπάρχει πλούσιο νομικό και θεσμικό πλαίσιο (Σύνταγμα, νόμος 4443/2016 για ίση μεταχείριση, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Συνήγορος του Πολίτη). ▪ Συμμετοχή της Ελλάδας σε Ευρωπαϊκούς μηχανισμούς (EUFundamentalRightsAgency, EIGE), γεγονός που διασφαλίζει διαφάνεια και συγκρισιμότητα στοιχείων. ▪ Προώθηση Σχεδίων Δράσης για την ισότητα των φύλων, τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα και την αναπηρία (π.χ. Εθνικό Σχέδιο για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2020–2023). ▪ Διεθνής λογοδοσία και έλεγχος μέσω οργανισμών όπως το ECHR, το UNHCR και το Συμβούλιο της Ευρώπης.	▪ Χαμηλή βαθμολογία στην ισότητα φύλων: Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 25η θέση στην ΕΕ (59,3/100 στον GenderEqualityIndex – EIGE 2024), με μεγάλα ελλείμματα στην εργασία, εκπροσώπηση και βία κατά των γυναικών. ▪ Πρόσβαση στην υγεία για ΑμεΑ: Το 32,6% των ατόμων με αναπηρία δηλώνουν ανικανοποίητες ιατρικές ανάγκες – το υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ. ▪ Χαμηλά ποσοστά απασχόλησης μεταξύ ΑμεΑ (μόλις 32,6%) και εμποδίων προσβασιμότητας στις υπηρεσίες και στην αγορά εργασίας. ▪ Περιορισμένη κοινωνική ένταξη ΛΟΑΤΚΙ+: Υψηλά ποσοστά παρενόχλησης (54%) και χαμηλή αναφορά περιστατικών (μόλις το 9% των περιστατικών καταγγέλλονται). ▪ Ασθενής εφαρμογή δικαιωμάτων προσφύγων και αιτούντων άσυλο, με καταγγελίες από διεθνείς φορείς για παραβιάσεις και «pushbacks».
Ευκαιρίες (Opportunities)	Απειλές (Threats)
▪ Ενίσχυση μέσω Ευρωπαϊκών πόρων: Ταμείο Συνοχής, ESF+, CERV (Citizens, Equality, Rights and Values), προγράμματα καταπολέμησης ρητορικής μίσους και διάκρισης. ▪ Αξιοποίηση ψηφιακών τεχνολογιών: Δημιουργία προσβάσιμων υπηρεσιών για άτομα με αναπηρία, ευφυείς μηχανισμοί αναφοράς διακρίσεων, ισότιμη πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες. ▪ Διεύρυνση της συνεργασίας με ΜΚΟ και τοπικούς φορείς για προώθηση ισότητας σε τοπικό επίπεδο. ▪ Αναγνώριση και ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+ θεμάτων σε εθνικές πολιτικές (π.χ. επέκταση συμφώνου συμβίωσης, νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου).	▪ Αυξανόμενος κοινωνικός διχασμός και ρητορική μίσους σε κοινωνικά δίκτυα και δημόσιο διάλογο, με στόχο μειονότητες (ΛΟΑΤΚΙ+, Ρομά, πρόσφυγες). ▪ Δημοσιονομικοί περιορισμοί που απειλούν τη συνέχεια κοινωνικών πολιτικών και χρηματοδότηση φορέων υποστήριξης. ▪ Ανεπαρκής επιβολή κυρώσεων για διακρίσεις ή εγκλήματα μίσους, παρά την ύπαρξη θεσμικών εργαλείων. ▪ Κοινωνική δυσπιστία προς θεσμούς προστασίας, όπως Συνήγορος του Πολίτη ή επιτροπές καταγγελιών, λόγω περιορισμένης προβολής ή προσβασιμότητας.

	▪ Διεθνής δυσφήμιση της χώρας για επαναπροωθήσεις προσφύγων ή παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με πιθανές επιπτώσεις σε διεθνή χρηματοδότηση και αξιοπιστία.
--	--

Πίνακας 4 SWOT Ανάλυση - Τομέας Παρέμβασης «Ισότητα και Ανθρώπινα Δικαιώματα – Καταπολέμηση Διακρίσεων»

1.2 Εθνικά Στρατηγικά Κείμενα - Κανονιστικές Και Λοιπές Υποχρεώσεις - Ανάλυση Τρέχουσας Κατάστασης

1.2.1 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- ΤΑΑ

Στο πλαίσιο της Πανδημίας COVID - 19 και των πρωτοφανών επιπτώσεων τόσο στον τομέα της δημόσιας υγείας όσο και στην οικονομική και κοινωνική ζωή των κρατών-μελών, η Ευρωπαϊκή Ένωση προχώρησε στη δημιουργία ενός Μηχανισμού Ανάκαμψης NextGenerationEU, συνολικού ύψους 806,9 δισ. €. Κεντρικός πυλώνας του αποτελεί το Ταμείο (Μηχανισμός) Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), με διαθέσιμους πόρους 723,8 δισ.€, που τέθηκε σε εφαρμογή τον Φεβρουάριο του 2021. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα υπέβαλε το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», το οποίο εγκρίθηκε στις 13 Ιουλίου 2021 και αναθεωρήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2023, με τελικό προϋπολογισμό 35,95 δισ.€. Το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» περιλαμβάνει συνολικά 103 επενδυτικά έργα και 76 διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, τα οποία οργανώνονται γύρω από πέντε βασικούς στρατηγικούς πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας αφορά την Πράσινη Μετάβαση, με στόχο την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο ενεργειακό και παραγωγικό μοντέλο. Ο δεύτερος πυλώνας είναι η Ψηφιακή Μετάβαση, που επιδιώκει τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μέσω της αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών. Ο τρίτος πυλώνας επικεντρώνεται στην Απασχόληση, τις Δεξιότητες και την Κοινωνική Συνοχή, με σκοπό την ενίσχυση της αγοράς εργασίας, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και την υποστήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Ο τέταρτος πυλώνας σχετίζεται με τις Ιδιωτικές Επενδύσεις και τον Μετασχηματισμό της Οικονομίας, αποσκοπώντας στην τόνωση της επιχειρηματικότητας και την αύξηση της παραγωγικότητας. Τέλος, ο πέμπτος πυλώνας αφορά το πρόγραμμα REPower EU, το οποίο στοχεύει στην ενεργειακή ανεξαρτησία της Ευρώπης και στη σταδιακή απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. Οι θεματικοί πυλώνες διαρθρώνονται σε 20 επιμέρους άξονες, καθένας από τους οποίους περιλαμβάνει συγκεκριμένες ομάδες δράσεων. Μέσα από αυτές τις δράσεις, οι οποίες προσδιορίζονται με βάση τον αντίστοιχο πυλώνα και άξονα, προκύπτουν τα επί μέρους έργα που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος.

Ο Πυλώνας 3 -Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή περιλαμβάνει 4 Άξονες και πιο συγκεκριμένα: Άξονας 3.1 - Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, Άξονας 3.2 - Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, Άξονας 3.3 - Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας, Άξονας 3.4 - Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές. Τα έργα που υλοποιούνται από το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας εντάσσονται στον Πυλώνα 3: Απασχόληση - Δεξιότητες - Κοινωνική Συνοχή και συγκεκριμένα στον Άξονα 3.4 με τίτλο «Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές». Ο άξονας αυτός εστιάζει στην ενίσχυση των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, την υποστήριξη οικογενειών, παιδιών, ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρία, καθώς και στην προώθηση της ισότητας και της κοινωνικής ένταξης. Μέσα από την εφαρμογή αυτών των δράσεων, επιδιώκεται η ενδυνάμωση του κοινωνικού κράτους, η μείωση των ανισοτήτων και η εξασφάλιση δίκαιης και βιώσιμης ανάπτυξης για όλους.

1.2.2 Προγραμματική Περίοδος 2021-2027

Το «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021 - 2027» (ΕΣΠΑ 2021-2027), το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021, αντανάκλα σε μεγάλο βαθμό τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις αναπτυξιακές ανάγκες της Ελλάδας για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται η διάθεση συνολικών πόρων ύψους 26,2 δισ. ευρώ για τη χώρα μας, εκ των οποίων τα 20,9 δισ. ευρώ προέρχονται από Ενωσιακή Στήριξη και τα 5,3 δισ. ευρώ από Εθνική Συνεισφορά. Η Ελλάδα, ως το πρώτο κράτος-μέλος της ΕΕ που υπέβαλε

και έλαβε έγκριση για το νέο Εταιρικό Σύμφωνο, προσανατολίζεται στην ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού, των υποδομών και των ανθρώπινων δεξιοτήτων, καθώς και στην ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Οι χρηματοδοτούμενες δράσεις λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της χώρας, αντιμετωπίζοντας διαρθρωτικές αδυναμίες, ενώ παράλληλα ολοκληρώνονται έργα της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Οι διαθέσιμοι πόροι του ΕΣΠΑ 2021-2027 κατανέμονται σε συνολικά 22 επιχειρησιακά προγράμματα, εκ των οποίων 9 είναι Τομεακά και 13 Περιφερειακά. Τα προγράμματα αυτά αποσκοπούν στην ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών, την προαγωγή της καινοτομίας, την ενδυνάμωση της απασχόλησης και τη διασφάλιση μιας βιώσιμης και ισόρροπης αναπτυξιακής προοπτικής σε όλη την επικράτεια. Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα φέρουν χαρακτήρα εθνικής εμβέλειας και είναι σχεδιασμένα να παρεμβαίνουν σε τομείς στρατηγικής σημασίας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της κοινωνικής συνοχής και της τεχνολογικής καινοτομίας, συμβάλλοντας καθοριστικά στην επίτευξη των κεντρικών αναπτυξιακών στόχων της χώρας. Αντιστοίχως, τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα καταρτίζονται με βάση τις ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες, τα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά, καθώς και τις προκλήσεις κάθε περιφέρειας, προάγοντας την αρχή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και ενισχύοντας την αποκεντρωμένη, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Παράλληλα, στο πλαίσιο της ίδιας προγραμματικής περιόδου, υλοποιούνται και 5 Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας. Το ΕΣΠΑ 2021-2027 χαρακτηρίζεται από ισχυρό αναπτυξιακό αποτύπωμα μέσω έργων και δράσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας, με πολλαπλασιαστικά οφέλη για την κοινωνία και την οικονομία, συμβάλλοντας αποφασιστικά στην εκκίνηση ενός νέου κύκλου ευημερίας, ιδιαιτέρως μετά την πανδημική κρίση.

Στη νέα Προγραμματική Περίοδο οι **έντεκα (11)** θεματικοί στόχοι της στρατηγικής E2020 και κατ' επέκταση της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 ενοποιούνται σε **πέντε (5) Στόχους Πολιτικής(ΣΠ)**, ενώ αντίστοιχα οι **εξήντα (60)** επενδυτικές **προτεραιότητες** μειώνονται σε **τριάντα (30)** ειδικούς **στόχους**. Οι **πέντε (5)** στόχοι πολιτικής της περιόδου 2021-2027 είναι οι εξής:

- Μια εξυπνότερη Ευρώπη — καινοτόμος και έξυπνος οικονομικός μετασχηματισμός
- Μια πιο «πράσινη» Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα
- Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη — κινητικότητα και περιφερειακές διασυνδέσεις ΤΠΕ
- Μια πιο κοινωνική Ευρώπη — υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων
- Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της — βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών χάρη σε τοπικές πρωτοβουλίες.

Στο πλαίσιο των εθνικών υποχρεώσεων έναντι των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των στρατηγικών προτεραιοτήτων της κυβερνητικής πολιτικής, καθώς και των σύνθετων κοινωνικοοικονομικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η χώρα, το ΥΚΟΙΣΟ προχώρησε στη διαμόρφωση και υποβολή προς το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων ενός εμπεριστατωμένου πλαισίου στρατηγικών κατευθύνσεων και αναπτυξιακών στόχων.

Βασικός προσανατολισμός των προτάσεων αυτών υπήρξε η ενίσχυση ενός συμπεριληπτικού κοινωνικού κράτος, το οποίο θα ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις ανάγκες των πολιτών καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. Στο πλαίσιο αυτό, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση παρεμβάσεων που στηρίζουν τη γονεϊκότητα, προστατεύουν την ψυχική υγεία και ενδυναμώνουν τον θεσμό της οικογένειας, συνιστούν κρίσιμους πυλώνες της κοινωνικής πολιτικής. Επιπρόσθετα, ενισχύοντας την κοινωνική ευαισθητοποίηση, προάγοντας την ισότιμη πρόσβαση σε πληροφορίες υγείας και υποστηρίζοντας την πρόληψη σε κρίσιμους τομείς που αφορούν τη δημογραφική ανανέωση και την κοινωνική συνοχή, θα πραγματοποιηθούν δράσεις σχετικά με τη γονιμότητα και την αναπαραγωγική υγεία.

Παράλληλα, παρεμβάσεις κατατέθηκαν με ορίζοντα την προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσα από την ενεργό συμμετοχή και υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων, την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης

σε καινοτόμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες ψηφιακής φροντίδας, καθώς και την ολιστική και δίκαιη αντιμετώπιση των πολλαπλών και συχνά πολύπλοκων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες σε περιοχές της ηπειρωτικής χώρας και τον νησιωτικό χώρο. Επιπρόσθετα, κύριος άξονας των παρεμβάσεων ήταν η προώθηση της κοινωνικής συνοχής και η ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική και προσιτή στέγη για όλους τους πολίτες.

Στο πλαίσιο αυτό ο αρχικός σχεδιασμός του ΥΚΟΙΣΟ όρισε **τρεις (3) προτεραιότητες** σε αντιστοίχιση με **τρεις (3)** θεματικά μονοσήμαντους **Στρατηγικούς Στόχους**, οι οποίοι με τη σειρά τους εξυπηρετούν τους Ειδικούς Στόχους¹⁶ του παραρτήματος ΙΙ της 1^{ης} εγκυκλίου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για το σχεδιασμό του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης: ΕΣΠΑ 2021-2027 στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγραμματισμού».

Προτεραιότητα	Στρατηγικός στόχος	Ειδικοί στόχοι που εξυπηρετούνται στο πλαίσιο της περιόδου 2021-2027
2 ^η Προτεραιότητα Αναβάθμιση και βελτίωση θεσμών και μηχανισμών κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας προάγοντας την ανάπτυξη και την συνοχή	2 ^{ος} Στρατηγικός στόχος Αναβάθμιση, βελτίωση και συμπλήρωση θεσμών και μηχανισμών που διέπουν την κοινωνική ασφάλιση και την κοινωνική πρόνοια με στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής	ii. Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις (ΕΤΠΑ)
4 ^η Προτεραιότητα Ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση και της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας με βάση και την προαγωγή της ισότητας των φύλων	4 ^{ος} Στρατηγικός στόχος Αύξηση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού και δημιουργία νέων ευκαιριών για εργασία με έμφαση και στην προαγωγή της ισότητας των φύλων στην αγορά εργασίας	iii. Προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, βελτίωση της ισορροπίας της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, περιλαμβανομένης της πρόσβασης στην παιδική φροντίδα, προώθηση ενός υγιούς και κατάλληλα προσαρμοσμένου εργασιακού περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση κινδύνων για την υγεία, προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή και ενεργός και υγιής γήρανση
5 ^η Προτεραιότητα Ενίσχυση της Κοινωνικής Ένταξης και της συνοχής μέσω της ενεργούς συμμετοχής των ευάλωτων ομάδων στην οικονομία και κοινωνία	5 ^{ος} Στρατηγικός στόχος Βελτίωση της κοινωνικής ένταξης και αύξηση της ισότητας ευκαιριών για όλους με έμφαση στους πλέον ευάλωτους	x. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών vii. Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχόλησης.

Πίνακας 5 Πλαίσιο Προτεραιοτήτων και Στόχων Ανάπτυξης 2021-2027

1.2.3 Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας

Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας 2021-2027 στοχεύει στη δημιουργία μιας κοινωνίας όπου όλοι οι πολίτες έχουν ίσες ευκαιρίες για ανάπτυξη και ευημερία. Το

¹⁶ Η αρίθμηση των ειδικών στόχων σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ της εγκυκλίου

όραμα περιλαμβάνει την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, και την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η στρατηγική επιδιώκει να δημιουργήσει ένα περιβάλλον όπου οι ευάλωτες ομάδες, όπως οι άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, οι γυναίκες, οι νέοι, οι μετανάστες και άτομα με αναπηρία, μπορούν να ενταχθούν πλήρως στην κοινωνία και να συμβάλλουν ενεργά στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Η Στρατηγική διατυπώνεται σε τέσσερις (4) Επιχειρησιακούς Άξονες, οι οποίοι παρουσιάζονται εκτενώς στους πίνακες που ακολουθούν στο Παράρτημα Ι.1. Οι άξονες αυτοί συνδέονται με επιδιωκόμενους Στόχους Κοινωνικής Ένταξης, όπως αποτυπώνεται παρακάτω:

Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά

Η συγκεκριμένη παρέμβαση επικεντρώνεται σε άτομα που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, με ιδιαίτερη έμφαση στους αστέγους και σε όσους στερούνται βασικών αγαθών και αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης. Στόχος είναι η εξασφάλιση πρόσβασης σε βασικά υλικά αγαθά και η σταθεροποίηση της ζωής των πιο αποκλεισμένων κοινωνικών ομάδων.

Επιδιωκόμενοι στόχοι:

- Καταπολέμηση του κινδύνου της στέγασης και των προβλημάτων έλλειψης στέγης ή πρόσβασης σε προσιτή στέγη.
- Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού.

Πρόσβαση σε υπηρεσίες

Η παρέμβαση αυτή στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασης σε κοινωνικές, υγειονομικές, εκπαιδευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες για άτομα που βιώνουν συνθήκες πολλαπλού αποκλεισμού. Οι ομάδες-στόχοι περιλαμβάνουν άτομα σε ακραία φτώχεια, άτομα με αναπηρίες, παιδιά, ηλικιωμένους, γυναίκες θύματα έμφυλης βίας, μετανάστες, αιτούντες άσυλο, καθώς και άλλες ευάλωτες κοινότητες όπως οι Ρομά. Οι παρεμβάσεις εστιάζουν στη διασφάλιση της καθολικής και ισότιμης πρόσβασης στις υπηρεσίες.

Επιδιωκόμενοι στόχοι:

- Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας.
- Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Ενίσχυση της προσβασιμότητας και της ισότιμης συμμετοχής στην κοινωνία και την αγορά εργασίας για άτομα με αναπηρία.
- Βελτίωση της ποιότητας της φροντίδας και υποστήριξης των ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων.
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω εξατομικευμένων και ολιστικών παρεμβάσεων.
- Ενίσχυση της πρόσβασης σε υγειονομική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη.
- Ανάπτυξη και ενίσχυση κοινωνικών υπηρεσιών και υποδομών για ευάλωτες ομάδες.

Ένταξη στην αγορά εργασίας, βελτίωση της απασχολησιμότητας και πρόσβαση στη γνώση και κατάρτιση

Αυτός ο άξονας αφορά κυρίως ανέργους, αλλά και εργαζόμενους σε επισφαλείς ή άτυπες μορφές απασχόλησης. Εστιάζει στην αύξηση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, την απόκτηση δεξιοτήτων, καθώς και τη μείωση της φτώχειας μεταξύ των εργαζομένων. Η στρατηγική αναγνωρίζει την ανάγκη για σταθερές και ποιοτικές θέσεις εργασίας και πρόσβαση σε δια βίου μάθηση.

Επιδιωκόμενοι στόχοι:

- Προώθηση της ένταξης και επανένταξης στην απασχόληση για άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αγορά εργασίας,

- Ενίσχυση των δεξιοτήτων και της γνώσης μέσω δράσεων δια βίου μάθησης και κατάρτισης,
- Καταπολέμηση της φτώχειας των εργαζομένων και ενίσχυση της πρόσβασης σε σταθερή και ποιοτική απασχόληση.

Διακυβέρνηση της στρατηγικής

Ο τέταρτος άξονας είναι οριζόντιος και αφορά όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους και κοινωνικούς φορείς. Εστιάζει στη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου και της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού συντονισμού και παρακολούθησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης, διασφαλίζοντας τη διατομεακή συνέργεια και τη διαφάνεια.

Επιδιωκόμενοι στόχοι:

- Ενίσχυση του συντονισμού και της διακυβέρνησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης,
- Ανάπτυξη και εφαρμογή θεσμικών εργαλείων και μηχανισμών που διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη,
- Παρακολούθηση, αξιολόγηση και ενίσχυση της αποδοτικότητας των δράσεων κοινωνικής ένταξης.

Οι ποσοτικοί στόχοι που αποσκοπούν στη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού είναι οι εξής:

- **Μείωση του ποσοστού φτώχειας:** Στόχος είναι η μείωση του ποσοστού φτώχειας κατά 5% έως το 2027,
- **Μείωση του αριθμού των μακροχρόνια ανέργων:** Στόχος είναι η μείωση του αριθμού των μακροχρόνια ανέργων κατά 10% έως το 2027,
- **Αύξηση της απασχόλησης των νέων:** Στόχος είναι η αύξηση της απασχόλησης των νέων κατά 15% έως το 2027,
- **Αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό:** Στόχος είναι η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό κατά 10% έως το 2027,
- **Βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες για τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρία:** Στόχος είναι η αύξηση της πρόσβασης σε υπηρεσίες για τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρία κατά 20% έως το 2027.

1.2.4 Εθνική Στρατηγική για τη Μακροχρόνια Φροντίδα

Το όραμα της Εθνικής Στρατηγικής για τη Μακροχρόνια Φροντίδα είναι η παροχή ολοκληρωμένης, υψηλής ποιότητας, προσβάσιμης, συνεχούς και προσωποποιημένης Μακροχρόνιας Φροντίδας που στηρίζει την ποιότητα ζωής όλων των ωφελούμενων και των οικογενειών τους. Η στρατηγική στοχεύει στην παροχή της φροντίδας με τέτοιο τρόπο ώστε τα άτομα να μπορούν να διαβιούν με αξιοπρέπεια, άνεση και ανεξαρτησία, προσαρμοσμένη στις εξατομικευμένες ανάγκες κάθε ωφελούμενου. Παράλληλα, διασφαλίζει τη συνοχή και τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα των υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες των οικογενειών και των φροντιστών.

Οι βασικοί δικαιούχοι της συγκεκριμένης στρατηγικής είναι:

- **Ηλικιωμένα άτομα**, ιδίως όσοι αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας ή αναπηρίας, που επηρεάζουν την καθημερινή τους λειτουργικότητα,
- **Άτομα με αναπηρία**, ανεξαρτήτως ηλικίας, που χρειάζονται συνεχή ή διαλείπουσα υποστήριξη για ανεξάρτητη ή υποστηριζόμενη διαβίωση,
- **Χρόνια νοσούντες**, με έμφαση σε όσους έχουν περιορισμένη αυτονομία και αυξημένες ανάγκες φροντίδας,

- **Φροντιστές**, όπως μέλη οικογενειών, φίλοι, εθελοντές και επαγγελματίες στον τομέα φροντίδας,
- **Ευάλωτες ομάδες**, όπως φτωχοί ηλικιωμένοι, άστεγοι με προβλήματα υγείας και άτομα που διαβιούν σε απομακρυσμένες περιοχές.

Η στρατηγική δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ισότητα πρόσβασης και τη μη διάκριση, προσπαθώντας να εξαλείψει ανισότητες λόγω φύλου, εισοδήματος, γεωγραφικής θέσης ή άλλων παραγόντων.

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια ανάπτυξης της στρατηγικής, αναδείχθηκε το γεγονός ότι οι δημόσιες δαπάνες για μακροχρόνια φροντίδα στην Ελλάδα (2021) ανέρχονταν σε 0,15% του ΑΕΠ της χώρας, σε αντίθεση με το μέσο όρο της των χωρών της ΕΕ όπου ανέρχεται σε 1,74% του ΑΕΠ. Συμπερασματικά, το ποσοστό της δαπάνης στην Ελλάδα είναι εννέα φορές λιγότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ. Αντίστοιχα, οι δαπάνες της Ελλάδας σε Μονάδες Φροντίδας Υγείας (ΜΦΥ) ανέρχονται σε 1,66% του συνολικού ποσού δαπανών στην υγεία, με το μέσο όρο της ΕΕ να αγγίζει το 16%.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η Στρατηγική για τη Μακροχρόνια Φροντίδα θέτει τους ακόλουθους ποσοτικούς στόχους, με σκοπό η Ελλάδα να προσεγγίσει τους Ευρωπαϊκούς μέσους όρους:

- Αύξησης της δημόσιας δαπάνης για ΜΦΥ στο επίπεδο του 1,7% του ΑΕΠ, σταδιακά μέχρι το 2035,
- Σταδιακή εξάλειψη ιδρυματικών δομών για ΑμεΑ και ηλικιωμένους. Στόχος: μετάβαση όλων σε κατοικίες τύπου κοινότητας,
- Αύξηση προσωπικού στις δομές Μακροχρόνιας Φροντίδας κατά τουλάχιστον 40% μέσα στην επόμενη τριετία
- Κάλυψη του κενού σε υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας: ανάπτυξη νέων μονάδων σε όλες τις περιφέρειες,
- Εκπαίδευση και πιστοποίηση φροντιστών με στόχο ενίσχυση του ρόλου τους σε επίπεδο κοινότητας,
- Αύξηση διαθεσιμότητας φροντίδας σε επίπεδο πρωτοβάθμιας υγείας (π.χ. συνεργασία με ΤΟΜΥ) και σε απομακρυσμένες περιοχές.

Αρχιτεκτονική της Στρατηγικής για τη Μακροχρόνια Φροντίδα

Η στρατηγική αναπτύσσεται με έναν δομημένο και πολυεπίπεδο τρόπο, που εδράζεται στις αρχές της προσβασιμότητας, της ποιότητας, της βιωσιμότητας και της συνέργειας μεταξύ πολιτικών. Η στρατηγική χωρίζεται σε τέσσερις(4) βασικούς στρατηγικούς άξονες, καθένας εκ των οποίων εξειδικεύεται σε μέτρα πολιτικής και, όπου είναι δυνατόν, σε συγκεκριμένες δράσεις. Οι στρατηγικοί άξονες παρουσιάζονται εκτενώς στον πίνακα του Παραρτήματος Ι.2.

Βασικοί στρατηγικοί άξονες:

- Διευκόλυνση της αυτόνομης διαβίωσης
- Ανάπτυξη πλαισίου για την τυπική & άτυπη φροντίδα
- Προώθηση προσωποποιημένης, συνεχούς, ποιοτικής Μακροχρόνιας Φροντίδας
- Ενίσχυση της διακυβέρνησης του τομέα.

1.2.5 Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά

Στα πλαίσια της στρατηγικής για επίτευξης ευρύτερης κοινωνικής αλληλεγγύης, περιλαμβάνονται συνεργασίες με διεθνείς οργανισμούς και πρωτοβουλίες, όπως το Γραφείο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ για την Ευρώπη, που παρέχουν καθοδήγηση και υποστήριξη για την ένταξη των Ρομά. Αυτές

οι συνεργασίες στοχεύουν στη βελτίωση των πολιτικών και των πρακτικών που αφορούν την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Η συγκεκριμένη στρατηγική είναι μέρος μιας ευρύτερης προσπάθειας για την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας, εξασφαλίζοντας ότι οι Ρομά έχουν ίσες ευκαιρίες για ανάπτυξη και ευημερία. Βασικοί στόχοι και δράσεις για την κοινωνική ένταξη των Ρομά:

- **Ενίσχυση Εκπαιδευτικών Ευκαιριών:** Προώθηση της πρόσβασης των Ρομά σε εκπαιδευτικά προγράμματα κατάρτισης, με στόχο την αύξηση της συμμετοχής τους στην εκπαίδευση και τη βελτίωση των εκπαιδευτικών τους επιδόσεων,
- **Προώθηση της Απασχόλησης:** Ανάπτυξη προγραμμάτων που στοχεύουν στην αύξηση της απασχόλησης των Ρομά, μέσω της παροχής επαγγελματικής κατάρτισης και της δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης,
- **Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης:** Δράσεις για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες όπως η υγεία, η στέγαση και η κοινωνική πρόνοια,
- **Καταπολέμηση Κοινωνικού Αποκλεισμού:** Μέτρα για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά, με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής τους ένταξης και την προώθηση της ισότητας.

1.2.6 Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030 "Μια Ελλάδα με όλους, για όλους"

Η νέα Στρατηγική στοχεύει στην αντιμετώπιση των υφιστάμενων εμποδίων και στην προσπάθεια εξάλειψης των φραγμών που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, ενώ θέτει τα θεμέλια για μια μακροπρόθεσμη δέσμευση της Πολιτείας για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών.

Βασικός σκοπός της Εθνικής Στρατηγικής είναι η διπλή σύγκλιση, δηλαδή η υλοποίηση δράσεων που θα επιφέρουν απτά και μετρήσιμα αποτελέσματα ως προς τη σταθερή μείωση -με στόχο την εξάλειψη- των διαφορών που υφίστανται τα άτομα με αναπηρία στους σχετικούς εθνικούς και ευρωπαϊκούς δείκτες που αποτυπώνουν το επίπεδο διαβίωσης, πρόσβασης και ισότητας, με:

- τα άτομα με αναπηρία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά μέσο όρο, και
- τον γενικό πληθυσμό εντός της χώρας.

Η Ελληνική Πολιτεία αναγνωρίζει την ισότητα, την ελευθερία, την κοινωνική δικαιοσύνη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαφορετικότητα και τη μη διάκριση ως θεμελιακές της αξίες, οι οποίες, ως εκ τούτου, αποτελούν τη βάση της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030. Η θεώρηση της αναπηρίας που υιοθετεί η Εθνική Στρατηγική και το σύνολο των δράσεων που την συγκροτούν ακολουθεί τις προβλέψεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, αναφορικά με την αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία. Η Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030 στηρίζεται σε τρεις θεμελιακές αρχές που αποτελούν τη βάση για όλες τις δράσεις και πολιτικές που προτείνονται. Αυτές οι αρχές είναι οι εξής:

- Προσβασιμότητα και Καθολικός Σχεδιασμός
- Ετερογένεια της Αναπηρίας
- Πολλαπλότητα Αναπηρίας και Διακρίσεων

Η Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030 διαμορφώθηκε με βάση μια ολιστική προσέγγιση, η οποία αντλεί άμεσα από την Ευρωπαϊκή Στρατηγική «Ένωση Ισότητας: Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030». Ενσωματώνει τα σχόλια και τις παρατηρήσεις που κατατέθηκαν κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης, και παρουσιάζει

συγκεκριμένες δράσεις με δείκτες παρακολούθησης για τη διασφάλιση της προόδου, της διαφάνειας και της λογοδοσίας, καθώς και μηχανισμούς συντονισμού σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Η Στρατηγική εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλέγμα πολιτικών, καθώς συνδέεται και υποστηρίζεται από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», καθώς και την Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών.

Εντός αυτής της προσέγγισης και υπό τη στοχοθεσία της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής, η Εθνική Στρατηγική αναπτύσσεται σε **επτά (7) πυλώνες** στρατηγικής προτεραιότητας, οι οποίοι περιλαμβάνουν:

1. Καθολική προσβασιμότητα
2. Ανεξάρτητη διαβίωση στην κοινότητα
3. Πρόσβαση στην υγεία
4. Συμπερίληψη, καινοτομία και νέα προγράμματα σπουδών, επιμόρφωση και κατάρτιση
5. Πρόσβαση στην εργασία
6. Ορατότητα, αφύπνιση, ευαισθητοποίηση και ενημέρωση
7. Στήριξη της οικογένειας ατόμων με αναπηρία

Κάθε πυλώνας περιλαμβάνει συγκεκριμένους στόχους, οι οποίοι εξειδικεύονται σε στοχευμένες δράσεις. Συνολικά, οι στόχοι είναι **τριάντα (30)**, ενώ οι δράσεις ανέρχονται στις **εκατό πενήντα εννιά (159)**. Αυτές οι δράσεις καλύπτουν το σύνολο των εκφάνσεων της ισότιμης συμμετοχής στον κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό βίο της χώρας. Για να διασφαλιστεί η υλοποίηση των δράσεων, η Στρατηγική παρουσιάζει ανά πυλώνα ένα σύνολο δεικτών (Παράρτημα Ι.3.), με στόχο την παρακολούθηση και αξιολόγηση της προόδου, καθώς και την εξασφάλιση διαφάνειας και λογοδοσίας.

1.2.7 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία είναι ένα φιλόδοξο αλλά ρεαλιστικό πρότυπο σχεδιασμού δημόσιας πολιτικής, συνεκτικό και ολιστικό, για τα άτομα με αναπηρία. Αποτελεί ένα νέο πρότυπο χάραξης στρατηγικής με αλληλεπίδραση του εθνικού με το διεθνές δίκαιο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ενσωματώνει το **δικαιωματικό κεκτημένο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (CRPD)** καθώς και της **Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο του Στρασβούργου.

Το Σχέδιο αποσκοπεί στην **πλήρη εφαρμογή της CRPD σε εθνικό επίπεδο** και στη μετατροπή της κρατικής φιλοσοφίας από παροχική σε δικαιωματική προσέγγιση, προωθώντας την **ανεξάρτητη διαβίωση, την προσβασιμότητα, την ισότιμη ένταξη και την κοινωνική δικαιοσύνη**.

Το κράτος **δεν εξαντλεί τον προστατευτικό του ρόλο σε παροχές**, αλλά οφείλει να οικοδομεί μια **σχέση εμπιστοσύνης** με τον πολίτη με αναπηρία, που να **αντανακλά το ενδιαφέρον και τη μέριμνα για κάθε πτυχή της καθημερινότητάς του**. Σκοπός του ΕΣΔ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία είναι να **μετουσιωθεί στην πράξη η συνταγματική επιταγή του άρθρου 21 παρ. 6**, που εγγυάται ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που **εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας**.

Το ΕΣΔ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία είναι ένας «**οδικός χάρτης**» που παρέχει ένα σαφές, συνεκτικό και συστηματικό πλαίσιο δράσης **κυρίως για την περίοδο 2020-2023**. Ωστόσο, **διαρκείς δράσεις που υλοποιούνται για πρώτη φορά** καλύπτουν ολόκληρη την **προγραμματική περίοδο 2021-2027**, επεκτείνοντας την περίοδο υλοποίησης του Σχεδίου έως το **2029** (σύμφωνα με τη λογική του **ν+2**).

Το ΕΣΔ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία αποτελεί προϊόν στενής συνεργασίας μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας και των αρμόδιων υπηρεσιακών στελεχών όλων των Υπουργείων. Συνθέτει σε έναν ενιαίο στρατηγικό προγραμματισμό τις δράσεις των Υπουργείων και άλλων αρμόδιων φορέων, με σαφές χρονοδιάγραμμα και δείκτες επίτευξης. Το ΕΣΔ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία διαθέτει δυναμικό χαρακτήρα, καθώς προβλέπεται να επικαιροποιείται, να εξειδικεύεται και να εμπλουτίζεται βάσει των πορισμάτων τακτικής και συνεχούς διαβούλευσης, με τη συμμετοχή των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση.

Για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης, το Σχέδιο εντάσσεται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα "ΜΑΖΙ" της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Οι δράσεις του εντάσσονται σε έξι (6) πυλώνες και τριάντα (30) στόχους, όπως αυτοί διαμορφώθηκαν οριζόντια από τον Συντονιστικό Μηχανισμό και όπως αυτοί παρουσιάζονται εκτενώς στον πίνακα του Παραρτήματος Ι.4. Παρακάτω αποτυπώνονται, ονομαστικά, οι έξι Πυλώνες:

1. Το κράτος στην Υπηρεσία του Ατόμου με Αναπηρία
2. Προστασία των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία
3. Προσβασιμότητα
4. Συμμετοχή σε Κάθε Έκφανση της Ζωής
5. Αφύπνιση της Κοινωνίας και της Δημόσιας Διοίκησης
6. Συνέργειες και Ανάπτυξη

Το Σχέδιο καθοδηγείται από τις συστάσεις του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, του αναπηρικού κινήματος και άλλων αρμόδιων φορέων, αναφορικά με τη στοχοθεσία και το περιεχόμενο των δράσεων.

1.2.8 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό (ΕΣΔΔ), το οποίο παρουσιάστηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο τον Σεπτέμβριο του 2024, συνιστά την πρώτη συστηματοποιημένη και πολυεπίπεδη στρατηγική της Ελληνικής Πολιτείας για την αντιμετώπιση των πολυδιάστατων προκλήσεων που απορρέουν από τη δημογραφική κρίση. Το εν λόγω σχέδιο, που τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, αποσκοπεί στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού και ευνοϊκού περιβάλλοντος για την οικογένεια και την αναπαραγωγή, στη διαχείριση των συνεπειών της γήρανσης του πληθυσμού, καθώς και στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής και της μακροπρόθεσμης οικονομικής ευημερίας της χώρας. Πρόκειται για μια στρατηγική που εδράζεται στις αρχές της ισότητας, της κοινωνικής αλληλεγγύης και της διαγενεακής ευθύνης, υποστηρίζοντας το άτομο σε όλο τον κύκλο της ζωής, ενώ αναγνωρίζει τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες προωθώντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα. Το ΕΣΔΔ ενσωματώνει πληθώρα δράσεων οι οποίες θα υλοποιηθούν σταδιακά από το 2025 έως το 2035, με προβλεπόμενο συνολικό προϋπολογισμό 20 δισεκατομμύρια ευρώ.

Το ΕΣΔΔ έχει ως σκοπό να συγκεντρώσει, αποτυπώσει, αναδείξει και να προσδιορίσει στόχους και δράσεις για:

- την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για το δημογραφικό ζήτημα,
- την ενίσχυση της οικογένειας,
- την ανάδειξη της σημασίας της επιτυχούς γήρανσης μέσα από την ενίσχυση της αργυρής οικονομίας και της διαγενεακής αλληλεγγύης,
- την προώθηση της ευημερίας και ανάπτυξης στο σύνολο της επικράτειας.

Ο σχεδιασμός του ΕΣΔΔ τελεί υπό την επιτελική παρακολούθηση και συνεργασία όλων των συναρμόδιων Υπουργείων και κοινωνικών φορέων, καθώς συνιστά έναν εθνικό στόχο υψηλής προτεραιότητας.

Η αναγκαιότητα εκπονήσεως του παρόντος σχεδίου καθίσταται εμφανής λόγω του ευρύτερου κοινωνικού και οικονομικού αποτυπώματος των δημογραφικών εξελίξεων. Η Ελλάδα κατέγραψε κατά την απογραφή του 2021 συνολική μείωση πληθυσμού κατά 4,6% σε σχέση με το 2001, με τις γεννήσεις να μειώνονται την ίδια περίοδο κατά 25,2%. Το 2022 καταγράφηκαν λιγότερες από 80.000 γεννήσεις για πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας, ενώ το φυσικό ισοζύγιο παραμένει αρνητικό επί δεκαετίες, με τις γεννήσεις να υπολείπονται κατά 1 προς 1,7 των θανάτων. Η διάμεση ηλικία των Ελλήνων ανέρχεται πλέον στα 45,8 έτη, ενώ το 22,3% του πληθυσμού είναι άνω των 65 ετών, με το ποσοστό των άνω των 80 ετών να έχει υπερδιπλασιαστεί από το 2001 έως το 2021. Ειδικότερα, οι γυναίκες αναπαραγωγικής ηλικίας (20-40) έχουν μειωθεί κατά 31%, γεγονός που εντείνει τις πιέσεις στο ήδη δυσμενές δυναμικό αναπλήρωσης του πληθυσμού. Παράλληλα, διεθνώς, ο δείκτης γονιμότητας έχει καταρρεύσει - από 5 παιδιά ανά γυναίκα το 1950 σε μόλις 2,4 σήμερα, ενώ στην Ελλάδα το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται μόλις στο 1,30. Εάν δεν υπήρχε το φαινόμενο της μετανάστευσης, η Ευρώπη θα είχε υποστεί μείωση κατά 14 εκατομμύρια κατοίκους από το 2000 έως το 2020, ενισχύοντας την πληθυσμιακή καθίζηση.

Η φιλοσοφία του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Δημογραφικό (ΕΣΔΔ) είναι ανθρωποκεντρική και ευθυγραμμίζεται με σειρά εθνικών στρατηγικών, όπως αυτές για την ισότητα των φύλων, την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας, την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, τη μακροχρόνια φροντίδα, τη δημόσια υγεία, καθώς και τις ανάγκες ειδικών γεωγραφικών περιοχών, όπως η νησιωτική και ορεινή Ελλάδα.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό (ΕΣΔΔ) οργανώνεται σε 3 επίπεδα: **άξονες - στόχους - δράσεις**. Κάθε άξονας έχει στόχους που προωθούνται μέσα από συγκεκριμένες δράσεις. Οι **πέντε (5) Άξονες Πολιτικής, οι είκοσι (20) Στόχοι και οι πενήντα (50) Δράσεις** που εμπίπτουν σε αυτούς είναι εναρμονισμένοι με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις προτεραιότητες και τις καλές πρακτικές που προτείνουν οι κυριότεροι διεθνείς οργανισμοί και παρουσιάζονται εκτενώς στον πίνακα του Παραρτήματος Ι.5.

Οι πέντε (5) άξονες πολιτικής του ΕΣΔΔ είναι οι εξής:

- Ενίσχυση Γεννήσεων - Στήριξη Οικογένειας
- Ενίσχυση Απασχόλησης
- Διαχείριση της Μακροζωίας - Γήρανσης
- Τοπική Ανάπτυξη - Προώθηση Καινοτομίας
- Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Έρευνα.

Το ΕΣΔΔ είναι διαρθρωμένο κατά τρόπο ώστε να καλύπτει ολόκληρο το φάσμα της ανθρώπινης ζωής, από τη γέννηση έως την τρίτη ηλικία. Για τους πρώτους βιολογικούς κύκλους προβλέπονται επιδόματα γέννησης, παιδιατρικές εξετάσεις και πρώιμες παρεμβάσεις. Στην παιδική και εφηβική ηλικία στηρίζονται δράσεις που αφορούν τη διατροφή, την εκπαίδευση, την αναπαραγωγική ενημέρωση και την δημιουργική απασχόληση. Για τους νέους προβλέπονται οικονομικά και στεγαστικά κίνητρα για τη δημιουργία οικογένειας, υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, ενίσχυση της ισορροπίας εργασίας-ζωής και πολιτικές που προάγουν το brain gain. Καθ' όλη τη διάρκεια της παραγωγικής ζωής, προωθούνται η δια βίου μάθηση, η κατάρτιση και η επανακατάρτιση, ενώ η τρίτη ηλικία αντιμετωπίζεται ως ενεργός κοινωνικός φορέας, με δικαίωμα αυτονομίας, συμμετοχής και αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό (ΕΣΔΔ) δεν αποτελεί απλώς ένα προγραμματικό κείμενο· συνιστά ένα εθνικό όραμα που εδράζεται στην κοινωνική συνοχή και την πληθυσμιακή αναγέννηση. Σε ένα περιβάλλον ραγδαίων δημογραφικών αλλαγών, αποτελεί μια φιλόδοξη, συντονισμένη και τεκμηριωμένη παρέμβαση που επιδιώκει να μεταστρέψει τη μελλοντική πορεία της χώρας.

1.2.9 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί –Child Guarantee

Όραμα & Στρατηγικοί Στόχοι της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί (ΕΕΠ)

Σύμφωνα με τη Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, το βασικό όραμα της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί (European Child Guarantee) είναι να διασφαλιστεί ότι κάθε παιδί στην Ευρώπη που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού θα έχει απρόσκοπτη πρόσβαση σε βασικές και ποιοτικές υπηρεσίες. Αυτό υποστηρίζει την ισότιμη ανάπτυξη όλων των παιδιών και στοχεύει σε έναν κοινωνικά δίκαιο και συνεκτικό Ευρωπαϊκό Χώρο. Οι κύριοι στρατηγικοί στόχοι της Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004 αφορούν στην εγγυημένη πρόσβαση παιδιών στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Ποιότητα και δωρεάν προσχολική εκπαίδευση
- Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Υγειονομική περίθαλψη
- Πλήρη και υγιεινή διατροφή
- Αξιοπρεπή στέγαση
- Ψυχαγωγικές δραστηριότητες και πολιτισμό

Σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα κράτη μέλη της ένωσης, οι δράσεις θα πρέπει να δίνουν έμφαση σε ευάλωτα παιδιά, όπως παιδιά με αναπηρία, Ρομά, παιδιά σε ιδρυματική φροντίδα, ασυνόδευτα ανήλικα, παιδιά προσφύγων ή μεταναστών και παιδιά σε συνθήκες σοβαρής στέρησης.

Ανάγκες στην Ελλάδα - Διαπιστώσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) της Ελλάδας εκπονήθηκε σε εφαρμογή της Σύστασης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί και ανέδειξε πολλαπλές και σύνθετες ανάγκες της Ελλάδας στο αντικείμενο αυτό. Οι ανάγκες που εντοπίστηκαν στα πλαίσια του ΕΣΔ συνοψίζονται στις ακόλουθες τέσσερις (4) κατηγορίες:

1. Ανεπάρκεια προσχολικών και πρώιμης φροντίδας
2. Περιορισμένη κάλυψη ιατροφαρμακευτικών αναγκών
3. Ανεπάρκεια στην πρόσβαση σε ψυχαγωγία & δημιουργικό χρόνο
4. Έλλειψη πολιτικών στήριξης γονέων & φροντιστών

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι σύμφωνα με δημογραφικά και αριθμητικά δεδομένα για το 2020, το 30,5% των παιδιών στην Ελλάδα βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Το ΕΣΔ έθεσε ως στόχο το ποσοστό αυτό να μειωθεί στο 17% έως το 2030.

Προτεινόμενες Δράσεις από το Εθνικό Σχέδιο για την ΕΕΠ

Σε ευθυγράμμιση με τους ευρωπαϊκούς στόχους, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας οργανώνει τις παρεμβάσεις του γύρω από πέντε(5) θεματικούς τομείς:

- Εκπαίδευση & Πρώιμη Φροντίδα
- Υγειονομική Περίθαλψη
- Στέγαση
- Υγιεινή Διατροφή
- Ψυχαγωγία & Κοινωνικοποίηση

1.2.10 Σύνοψη πολιτικής για την εις βάθος ανάλυση της παιδικής φτώχειας

Η Σύνοψη πολιτικής για την εις βάθος ανάλυση της παιδικής φτώχειας αποτελεί συμπληρωματικό και τεκμηριωτικό υπόβαθρο για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί (ΕΕΠ) και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης. Τα βασικά ευρήματα που προέκυψαν από την συγκεκριμένη ανάλυση συνοψίζονται ως εξής:

- **Παιδιά σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE, 2020):** Ελλάδα: 31,5% - Μέσος Όρος ΕΕ-27: 24,2%
 - Η Ελλάδα υπερβαίνει κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.
- **Παιδιά με υλικές & κοινωνικές στερήσεις:** Ελλάδα: 19,6% - Μέσος Όρος ΕΕ-27: 8,3%
 - Πάνω από το διπλάσιο του ευρωπαϊκού μέσου όρου.
- **Παιδιά σε οικογένειες με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας:** Ελλάδα: 7,5% - Μέσος Όρος ΕΕ-27: 7,2%
 - Παρόμοιο ποσοστό με τον μέσο όρο της ΕΕ.
- **Παιδιά που βιώνουν και τις τρεις μορφές στέρησης (εισόδημα, στέρηση, χαμηλή εργασία):** Ελλάδα: 6,8% - Μέσος Όρος ΕΕ-27: 2,8%
 - Πάνω από το διπλάσιο ποσοστό σε σχέση με την ΕΕ.
- **Οικογένειες με παιδιά σε εργασιακή φτώχεια:** Ελλάδα: 12% - Δεν παρέχεται αντίστοιχος μέσος όρος ΕΕ
 - Ενδεικτική έλλειψη προστασίας του εργαζόμενου γονέα.

Πολιτικές και Συστάσεις που προτείνονται

Ενίσχυση εισοδήματος και κοινωνικών μεταβιβάσεων: Για την ουσιαστική μείωση της παιδικής φτώχειας, προτείνεται η ενοποίηση και αναδιοργάνωση των επιδομάτων που σχετίζονται με τα παιδιά και τις οικογένειες. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός ενιαίου επιδόματος παιδιού, με καθολική κάλυψη για τις οικογένειες που πληρούν διαφανή και τεκμηριωμένα εισοδηματικά κριτήρια. Παράλληλα, απαιτείται η ενίσχυση και απλοποίηση του Συστήματος Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΣΕΕΕ), ώστε να είναι περισσότερο αποτελεσματικό και να φτάνει εγκαίρως και χωρίς αποκλεισμούς στους δικαιούχους, με έμφαση σε ευάλωτες ομάδες όπως οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι οικογένειες παιδιών με αναπηρία.

Διασφάλιση πρόσβασης σε επαρκή και αξιοπρεπή στέγαση: Η αντιμετώπιση των στεγαστικών προβλημάτων των οικογενειών με παιδιά αποτελεί κρίσιμη προτεραιότητα. Για τον σκοπό αυτό, προτείνεται η ενεργοποίηση επιδόματος ενοικίου για οικογένειες που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ενός πλαισίου κοινωνικής στέγασης. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την αξιοποίηση δημοσίων και δημοτικών ακινήτων για μακροχρόνια μίσθωση ή παραχώρηση, ενώ θα πρέπει να συνοδεύεται από υπηρεσίες υποστήριξης, όπως κοινωνική εργασία, ψυχολογική υποστήριξη και εκπαιδευτικά προγράμματα, ώστε η στέγαση να λειτουργήσει ως αφετηρία κοινωνικής ένταξης.

Ενίσχυση της προσχολικής και σχολικής φροντίδας: Η πρόσβαση όλων των παιδιών σε ποιοτική προσχολική εκπαίδευση είναι κεντρικός μοχλός πρόληψης της φτώχειας. Η πολιτική πρόταση περιλαμβάνει την ανάπτυξη και γεωγραφική επέκταση των δημόσιων δομών προσχολικής φροντίδας, ιδίως σε απομακρυσμένες και υποβαθμισμένες περιοχές. Παράλληλα, προτείνεται η παροχή δωρεάν ή επιδοτούμενων θέσεων σε βρεφονηπιακούς σταθμούς για παιδιά ευάλωτων ομάδων, καθώς και η υλοποίηση προγραμμάτων εκπαιδευτικής υποστήριξης και ενσωμάτωσης για παιδιά Ρομά, μετανάστες και παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Οι παρεμβάσεις αυτές ενισχύονται με στοχευμένη κατάρτιση εκπαιδευτικών και ειδικού προσωπικού.

Πρώτωση της ισότιμης πρόσβασης στην υγεία και τη διατροφή: Για να διασφαλιστεί η υγιής ανάπτυξη των παιδιών, προτείνεται η διεύρυνση της πρόσβασης στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, μέσω της εγκατάστασης σχολικών μονάδων υγείας με παρουσία παιδιάτρου, ψυχολόγου και κοινωνικού λειτουργού. Παράλληλα, συστήνεται η καθιέρωση προγραμμάτων προληπτικών ιατρικών

και οδοντιατρικών εξετάσεων, με έμφαση στα παιδιά που δεν διαθέτουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη. Όσον αφορά τη διατροφή, προτείνεται η διεύρυνση του προγράμματος σχολικών γευμάτων με ποιοτικά και υγιεινά πρότυπα, και η ενσωμάτωση προγραμμάτων διατροφικής αγωγής στις σχολικές μονάδες.

Στήριξη παιδιών χωρίς οικογενειακή φροντίδα: Η μεταρρύθμιση του συστήματος παιδικής προστασίας προϋποθέτει τη μετάβαση από το ιδρυματικό μοντέλο σε οικογενειοκεντρικές μορφές φροντίδας. Η πολιτική πρόταση περιλαμβάνει την ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής, μέσω της επαγγελματικοποίησης του ρόλου του αναδόχου και της παροχής οικονομικής και ψυχοκοινωνικής στήριξης. Επίσης, προβλέπεται η μετατροπή των υφιστάμενων ιδρυμάτων σε κέντρα στήριξης των ανάδοχων οικογενειών και η ανάπτυξη προγραμμάτων υποστήριξης για παιδιά που εξέρχονται από την προστατευτική φροντίδα, με στόχο την ομαλή κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη.

Ενίσχυση της διακυβέρνησης και του συντονισμού των πολιτικών: Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας απαιτείται ισχυρός θεσμικός συντονισμός και διατομεακή συνεργασία. Η πρόταση περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός εθνικού μηχανισμού συντονισμού πολιτικών για τα παιδιά, με συμμετοχή όλων των συναρμόδιων φορέων (υπουργεία, ΟΤΑ, κοινωνικοί εταίροι, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών). Επιπλέον, επισημαίνεται η ανάγκη για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, το οποίο θα παρακολουθεί την κατάσταση των παιδιών ανά πληθυσμιακή ομάδα και περιοχή. Η αξιολόγηση των πολιτικών με ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες θα πρέπει να ενσωματωθεί στον σχεδιασμό και την εφαρμογή κάθε παρέμβασης.

1.2.11 Στρατηγική Αποϊδρυματοποίησης

Η Στρατηγική για την Αποϊδρυματοποίηση στοχεύει στην ανάπτυξη μιας καθολικής πολιτικής για τη διασφάλιση ενός πλαισίου υποστήριξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων όπως των παιδιών, των παιδιών με αναπηρία, των ενηλίκων με αναπηρία και των ηλικιωμένων. Η αποϊδρυματοποίηση περιλαμβάνει τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα που απομονώνει και διαχωρίζει σε υπηρεσίες και φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, καθώς και την ανάπτυξη μιας σειράς υποστηρικτικών και άλλων υπηρεσιών στην τοπική κοινότητα, οι οποίες επιτρέπουν τη συμμετοχή και την ένταξη, όπως είναι οι υπηρεσίες πρόληψης, πρώιμης παιδικής παρέμβασης (ΠΠΠ), οικογενειακής στήριξης, υγείας, εκπαίδευσης, εύρεσης απασχόλησης και στέγασης. Ο στόχος είναι διττός και περιλαμβάνει τόσο το σταδιακό κλείσιμο των ιδρυμάτων και προαγωγής της διαβίωσης στη κοινότητα όσο και την πρόληψη από την ιδρυματικού τύπου φροντίδα.

Η αποϊδρυματοποίηση βασίζεται στις αρχές της συμμετοχής, της ένταξης, της μη διάκρισης, της ισότητας, της επιλογής, του ελέγχου της ζωής και στο δικαίωμα λήψης υποστήριξης προσαρμοσμένης στις ατομικές ανάγκες. Η Στρατηγική Αποϊδρυματοποίησης για την Ελλάδα αποσκοπεί στην ανάπτυξη ενός σταθερού πλαισίου συστημάτων κοινωνικής φροντίδας, ώστε τα παιδιά - με ιδιαίτερη έμφαση στα παραμελημένα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία -, οι ενήλικες με αναπηρία και οι ηλικιωμένοι με διάφορες ανάγκες υποστήριξης, να μπορούν να ενταχθούν πλήρως στην κοινωνία. Στόχος της στρατηγικής είναι να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες, ώστε όλα τα άτομα, ανεξαρτήτως των αναγκών υποστήριξής τους, να συμμετέχουν στην κοινωνία, επιτρέποντάς τους να απολαμβάνουν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, ενδυναμώνοντάς τους και προάγοντας την ενεργή συμμετοχή τους ως πλήρεις πολίτες με ίσα δικαιώματα.

Οι προτεραιότητες των στόχων καθορίζονται με βάση τις ανάγκες κάθε ομάδας. Πιο συγκεκριμένα:

- Στρατηγικοί στόχοι για τα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία
 - Διασφάλιση μιας ισχυρής βάσης υποστηρικτικών υπηρεσιών με στόχο την ενίσχυση και την ενδυνάμωση των οικογενειών, των παιδιών και των παιδιών με αναπηρία,

- Ανάπτυξη μιας σειράς εναλλακτικών μέτρων φροντίδας με στόχο την παροχή στα παιδιά χωρίς γονεϊκή φροντίδα -συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρία - ενός περιβάλλοντος οικογενειακού τύπου,
- Διασφάλιση του κλεισίματος όλων των δομών ιδρυματικής φροντίδας, της επανένταξης των παιδιών και των παιδιών με αναπηρία στις οικογένειές τους ή της μετάβασής τους από δομές ιδρυματικής φροντίδας σε χώρους φροντίδας σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας,
- Ενίσχυση, προώθηση και περαιτέρω ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία,
- Ανάπτυξη προγραμμάτων υποστήριξης για τα παιδιά και τα παιδιά με αναπηρία που φεύγουν από το σύστημα της φροντίδας και για τη μετέπειτα υποστήριξή τους.
- Στρατηγικοί στόχοι για τους ενήλικες με αναπηρία
 - Σταδιακό κλείσιμο όλων των ιδρυμάτων και επανεγκατάσταση όλων των ενοίκων σε κατοικίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας,
 - Ανάπτυξη μιας σειράς υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας,
 - Πρόληψη της ιδρυματοποίησης,
 - Ανάπτυξη νομικού πλαισίου που επιτρέπει τη συμμετοχή στην τοπική κοινότητα.
- Στρατηγικοί στόχοι για τους ηλικιωμένους
 - Ανάπτυξη προγράμματος πλαισίου για την αντιμετώπιση των αναγκών των ηλικιωμένων και σχετικών υπηρεσιών,
 - Ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού με στόχο την καλύτερη αντιμετώπιση των μεταβαλλόμενων αναγκών των ηλικιωμένων.

1.2.12 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Σεξουαλική Κακοποίηση Παιδιών

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Κακοποίηση και Εκμετάλλευση 2022-2027 αποτελεί μια ολοκληρωμένη στρατηγική που αναπτύχθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση με στόχο την αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών. Το σχέδιο περιλαμβάνει μια σειρά από δράσεις και πολιτικές που αποσκοπούν στην πρόληψη, την προστασία και την υποστήριξη των παιδιών που έχουν υποστεί κακοποίηση. Ο κύριος σκοπός του Εθνικού Σχεδίου Δράσης είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για όλα τα παιδιά στην Ελλάδα, όπου θα προστατεύονται από κάθε μορφή σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης. Το σχέδιο επίσης στοχεύει στην ενίσχυση των μηχανισμών πρόληψης, την αποτελεσματική διερεύνηση και καταγραφή των περιστατικών, καθώς και την παροχή ολοκληρωμένης φροντίδας και υποστήριξης στα θύματα.

Η ανάγκη για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης προκύπτει από την αυξημένη συχνότητα περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, ιδιαίτερα κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19. Η πανδημία COVID-19 επιδείνωσε την κατάσταση, καθώς η κοινωνική απομόνωση απέκλεισε τα παιδιά-θύματα από κάθε επαφή με υποστηρικτικούς φορείς και ευνόησε την αύξηση της διαδικτυακής σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, η Ελλάδα έχει καταγράψει σημαντική αύξηση στις καταγγελίες για σεξουαλική κακοποίηση παιδιών τα τελευταία χρόνια, με τα περισσότερα περιστατικά να αφορούν κορίτσια κάτω των 15 ετών. Τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι το 76% των θυμάτων είναι κορίτσια, ενώ το 24% είναι αγόρια. Το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών είναι παγκοσμίως διαδεδομένο, με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας να καταγράφει ότι ένα στα πέντε παιδιά έχει υπάρξει θύμα. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού,

16% των παιδιών έχουν υποστεί κάποιας μορφής σεξουαλική κακοποίηση, ενώ μόλις το 0,07% αυτών των περιστατικών καταγγέλλονται.

Το Σχέδιο Δράσης στηρίζεται στον θεμελιώδη άξονα της μηδενικής ανοχής στη σεξουαλική βία κατά των παιδιών. Βασίζεται σε έξι βασικές αρχές: την πρόληψη, τη φιλική προς το παιδί δικαιοσύνη, τη συμμετοχή των ίδιων των παιδιών, την παιδοκεντρική προσέγγιση, τη μη διάκριση λόγω αναπηρίας και την ενίσχυση της διατομεακής συνεργασίας. Αποσκοπεί στην προαγωγή της ενεργητικής προστασίας, της πρώιμης ανίχνευσης, της ενδυνάμωσης των παιδιών και της λογοδοσίας του συστήματος.

Το ΕΣΔ σε βάθος πενταετίας στοχεύει:

- Στην αναπροσαρμογή των θεσμικών λειτουργιών στην κατεύθυνση των φιλικών προς το παιδί διαδικασιών με την δημιουργία ενός σύγχρονου, συλλογικού, συνεκτικού, πλήρως προσβάσιμου και φιλικού προς το παιδί (με ή χωρίς αναπηρία) πλέγματος προστασίας και υποστήριξης των επιζώντων και των οικογενειών τους, αξιοποιώντας όλους τους φορείς του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα,
- Στη μετρήσιμη ποσοτική μείωση των κρουσμάτων που συμβαίνουν με την δημιουργία ενός ολιστικού πλαισίου που θα δίνει έμφαση στην πρόληψη, στην αποτροπή της δευτερογενούς θυματοποίησης και στην προστασία των μελών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων,
- Η αύξηση αναφοράς κρουσμάτων στις αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες για να διερευνηθούν, να διωχθούν οι δράστες και να προστατευτούν τα παιδιά. Ο στόχος συνδέεται ευθέως με τη διεύρυνση της κατανόησης και παρακολούθησης του φαινομένου και των νέων τάσεων στην εξέλιξή του, με ιδιαίτερη έμφαση στον τομέα του διαδικτύου.

Για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων του, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης εισάγει **έντεκα (11) πολιτικές** και οργανώνει στην κατεύθυνση της προστασίας των παιδιών **εβδομήντα πέντε(75) μέτρα**. Τα προαναφερθέντα αποτυπώνονται εκτενώς στον πίνακα του Παραρτήματος Ι.6.

Επιγραμματικά, οι πολιτικές είναι:

- Ενιαίο Εθνικό Πρωτόκολλο Διαχείρισης Κρουσμάτων
- Εθνικό Αρχείο Καταγραφής και Επιτήρησης Κρουσμάτων
- Πλαίσιο ελέγχου εργαζομένων και εθελοντών - Ειδικό Ποινικό Μητρώο για αδικήματα σεξουαλικής βίας κατά ανηλίκων
- Εκπαίδευση Επαγγελματιών
- Πολιτικές Προστασίας του Παιδιού και ορισμός Υπευθύνων Παιδικής Προστασίας
- Εθνική εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών
- Ενημέρωση και ενδυνάμωση των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών με αναπηρία ή/και άλλα χαρακτηριστικά που τα καθιστούν ιδιαίτερα ευάλωτα, για την πρόληψη της διαζώσης και της διαδικτυακής σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσής τους
- Ενίσχυση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών συνδρομής των παιδιών και δίωξης των δραστών
- Θεσμικές παρεμβάσεις επικαιροποίησης - αναβάθμισης του υφιστάμενου πλαισίου
- Ενίσχυση της έρευνας για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών
- Συστράτευση ιδιωτικού και δημόσιου, κυβερνητικού και μη κυβερνητικού τομέα.

Το ΕΣΔ περιλαμβάνει πέντε οριζόντιες διυπουργικές και έξι επιμέρους πολιτικές που αφορούν το σύνολο των φορέων και υπηρεσιών που έρχονται σε καθημερινή επαφή με παιδιά ή χειρίζονται αρμοδίως περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης. Προβλέπει, μεταξύ άλλων, μέτρα θεσμικής εναρμόνισης της χώρας με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, δράσεις ανάπτυξης υπηρεσιών, θεσμοθέτηση

διατομεακών μεθόδων εργασίας των εμπλεκόμενων φορέων με σαφή καθορισμό του ρόλου του καθενός και δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Η εφαρμογή του Σχεδίου παρακολουθείται από την Επιτροπή Παρακολούθησης, η οποία υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού της Κυβέρνησης και απαρτίζεται από στελέχη αρμόδιων υπουργείων, εμπειρογνώμονες και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών. Προβλέπεται ενδιάμεση και τελική αξιολόγηση, καθώς και η έκδοση δημόσιων απολογισμών. Το Εθνικό Σχέδιο εναρμονίζεται πλήρως με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις της χώρας, όπως η Σύμβαση Lanzarote, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Οδηγία 2011/93/ΕΕ και η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ενώ υπηρετεί τον Στόχο 16.2 της Ατζέντας 2030 για Βιώσιμη Ανάπτυξη, που προβλέπει την εξάλειψη της κακοποίησης, εκμετάλλευσης, εμπορίας και όλων των μορφών βίας κατά των παιδιών.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Κακοποίηση και Εκμετάλλευση αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την εξασφάλιση της ασφάλειας και της ευημερίας των παιδιών στην Ελλάδα, παρέχοντας ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την αντιμετώπιση αυτού του σοβαρού προβλήματος.

1.2.13 Ενισχυμένη Εγγύηση για τη Νεολαία

Η Ενισχυμένη Εγγύηση για τη Νεολαία αφορά στη δέσμευση που ανέλαβαν τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι όλοι οι νέοι κάτω των 30 ετών, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύσταση της 30ης Οκτωβρίου 2020, θα λαμβάνουν ποιοτική προσφορά απασχόλησης, συνεχούς εκπαίδευσης, μαθητείας, πρακτικής άσκησης, εντός τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που χάνουν τη δουλειά τους ή εξέρχονται από την επίσημη εκπαίδευση. Η πρωτοβουλία αυτή είναι μέρος της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

Στόχοι της Ενισχυμένης Εγγύησης:

- **Μείωση της Ανεργίας των Νέων:** Στόχος είναι η μείωση της ανεργίας των νέων μέσω της παροχής ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης,
- **Ενίσχυση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Προγραμμάτων Κατάρτισης:** Προώθηση της πρόσβασης των νέων σε εκπαιδευτικά προγράμματα που θα τους βοηθήσουν να αποκτήσουν δεξιότητες και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας,
- **Υποστήριξη Νέων Εκτός Εκπαίδευσης και Απασχόλησης:** Παροχή υποστήριξης στους νέους που βρίσκονται εκτός κλάδου εκπαίδευσης και απασχόλησης, με στόχο την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας και την κοινωνία.

Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των νέων και την αντιμετώπιση της ανεργίας, εξασφαλίζοντας ότι οι νέοι έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες που θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και να συμβάλλουν ενεργά στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας.

1.2.14 Στεγαστική Πολιτική

Στο πλαίσιο των στεγαστικών προκλήσεων της χώρας, το ΥΚΟΙΣΟ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εκπόνηση, προώθηση και υλοποίηση στεγαστικών πολιτικών. Το έργο «Μελέτη Εθνικής Στρατηγικής Στεγαστικής Πολιτικής» της Δράσης με ID «16922 - Κοινωνική ένταξη» με κωδικό ΟΠΣ ΤΑ 5225417 έχει ενταχθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με την υπ. αριθμ. 10685 ΕΞ 2025/22-01-2025 (ΑΔΑ: 9ΦΔ8Η-ΠΔΑ) Απόφαση Ένταξης του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Ανήκει στον Πυλώνα 3 «Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή» του Ταμείου

Ανάκαμψης και πιο συγκεκριμένα στον Άξονα 3.4 «Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές».

Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ανέρχεται στις εξακόσιες χιλιάδες ευρώ (600.000,00 €) χωρίς Φ.Π.Α., ή εφτακόσιες σαράντα τέσσερις χιλιάδες ευρώ (744.000,00 €) συμπεριλαμβανόμενου Φ.Π.Α 24%. Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Next Generation EU και από εθνικούς πόρους μέσω του ΠΔΕ. Φορέας χρηματοδότησης είναι το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας. Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε δέκα (10) μήνες από την υπογραφή της και καταχώρησής της στο ΚΗΜΔΗΣ.

Το έργο αφορά στην εκπόνηση μελέτης για την υιοθέτηση μιας συνολικής εθνικής στρατηγικής στέγασης που αποσκοπεί στην τεκμηριωμένη κατανόηση και ανάλυση της λειτουργίας της στεγαστικής αγοράς στην Ελλάδα. Η μελέτη θα λειτουργήσει ως βασικό εργαλείο για το σχεδιασμό πολιτικών και δράσεων που στοχεύουν στη διασφάλιση προσιτής, ποιοτικής και βιώσιμης στέγασης για την εκάστοτε κοινωνική ομάδα-στόχο. Η ανάλυση θα εστιάσει στους παρακάτω **τέσσερις (4) βασικούς πυλώνες**:

1. Παράγοντες από την πλευρά της προσφοράς
2. Παράγοντες από την πλευρά της ζήτησης
3. Δυναμική της αγοράς
4. Εξωτερικοί παράγοντες

Ο σκοπός του Έργου είναι ο σχεδιασμός της Εθνικής Στρατηγικής Στεγαστικής Πολιτικής που θα επιτρέψει την πρόσβαση σε προσιτή και βιώσιμη στέγαση σε κατάλληλα επιλεγμένες κοινωνικές ομάδες, με ιδιαίτερη εστίαση στους νέους, οικογένειες και οικονομικά ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες. Το Έργο αποσκοπεί στο σχεδιασμό μιας ολιστικής στρατηγικής για τη Στέγαση, μέσω της διαμόρφωσης συγκεκριμένων πρωτοβουλιών για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και τη στήριξη εύάλωτων ομάδων, την υιοθέτηση οικονομικά βιώσιμων λύσεων την αύξηση της στεγαστικής επάρκειας και ταυτόχρονη μείωση της στεγαστικής επιβάρυνσης των νοικοκυριών, καθώς και την αντιμετώπιση σύγχρονων περιβαλλοντικών προκλήσεων και ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών και επενδυτών στις δημόσιες πολιτικές.

Ο στόχος του Έργου είναι η εξαγωγή ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που θα στηρίξουν τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων, θέτοντας τις βάσεις για μια συνεκτική, μακροπρόθεσμη πολιτική στέγασης που ενσωματώνει κοινωνική συνοχή, οικονομική βιωσιμότητα και περιβαλλοντική ευαισθησία. Η στρατηγική που θα προκύψει θα επιδιώξει να καλύψει τις στεγαστικές ανάγκες του πληθυσμού, με ισχυρή έμφαση στη διαφάνεια, την αποτελεσματικότητα, και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Αντικείμενο του Έργου είναι η εκπόνηση Μελέτης Εφαρμογής για την Εθνική Στρατηγική Στεγαστικής Πολιτικής της χώρας, που περιλαμβάνει τις εξής επιμέρους Δράσεις:

- Δράση 1: Χαρτογράφηση της αγοράς στέγασης
- Δράση 2: Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης
- Δράση 3: Προτεραιοποίηση κύριων θεμάτων προς αντιμετώπιση
- Δράση 4: Δημιουργία ολιστικής Στρατηγικής για τη στέγαση
- Δράση 5: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας
- Δράση 6: Υποστήριξη κεντρικής υπηρεσίας ΥΚΟΙΣΟ κατά τη διάρκεια εκπόνησης της μελέτης εφαρμογής

Στο πλαίσιο της στεγαστικής πολιτικής, τα προγράμματα «Σπίτι μου Ι» και «Σπίτι μου ΙΙ» συνιστούν εμβληματικές παρεμβάσεις του Κράτους, σηματοδοτώντας την έναρξη μιας στοχευμένης στρατηγικής για τη στήριξη της κατοικίας. Μέσω της παροχής ευνοϊκά επιδοτούμενων στεγαστικών δανείων, τα εν λόγω στεγαστικά προγράμματα απευθύνονται σε νέους, ζευγάρια και οικογένειες, διευκολύνοντας

ουσιαστικά την πρόσβασή τους στην πρώτη ιδιόκτητη κατοικία και αποτυπώνοντας στην πράξη το κοινωνικό πρόσημο της εθνικής στεγαστικής πολιτικής.

Το πρόγραμμα «**Σπίτι μου Ι**» θεσπίστηκε με το Ν.5006/2022, με αντικείμενο τη χορήγηση χαμηλότοκων ή άτοκων δανείων από πιστωτικά ιδρύματα σε νέα άτομα ή νέα ζευγάρια, ηλικίας 25-39 ετών, με σκοπό την απόκτηση πρώτης κατοικίας. Το δάνειο χρηματοδοτείται κατά 75% από τη ΔΥΠΑ και δεν οφείλεται τόκος. Προβλέπεται σαφής στήριξη στη τρίτεκνη και πολύτεκνη οικογένεια, καθώς αν ο δανειολήπτης είναι ή καθίσταται, μετά τη σύναψη του δανείου, τρίτεκνος ή πολύτεκνος, το ποσό των τόκων καλύπτεται από τη Δ.Υ.Π.Α.. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προϋπολογισμού του προγράμματος ανέρχεται σε 1 δις. ευρώ. Παράλληλα, είναι σε διαδικασία σχεδιασμού το πρόγραμμα «**Σπίτι μου 2**» με διεύρυνση των ηλικιακών και εισοδηματικών κριτηρίων του. Περισσότερες πληροφορίες μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα της ΔΥΠΑ.

Το πρόγραμμα «**Σπίτι μου ΙΙ**» ξεκίνησε την 1 Ιανουαρίου 2025 και αποτελεί εξέλιξη της προηγούμενης δράσης και στοχεύει να παρέχει επιδοτούμενα στεγαστικά δάνεια σε 20.000 νέους, ζευγάρια και οικογένειες προκειμένου να αποκτήσουν την πρώτη τους κατοικία, με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και συνεργασία τραπεζών. Ο προϋπολογισμός του προγράμματος «**Σπίτι μου ΙΙ**» διαμορφώνεται στο σύνολο του στα 2 δισεκατομμύρια ευρώ (πηγές χρηματοδότησης: 1 δις. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), με μηδενικό επιτόκιο και 1 δις. ευρώ από τα πιστωτικά ιδρύματα). Το πρόγραμμα καλύπτει δικαιούχους ηλικίας 25-50 ετών (συν τυχόν εξαρτώμενα μέλη), ενώ πρόσφατα εγκρίθηκε διεύρυνση της επιλεξιμότητας για ηλικίες & έτος κατασκευής κατοικίας, με ρύθμιση που επιτρέπει πλέον την αγορά ακινήτων μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2025 και τη συμμετοχή ατόμων με αναπηρία 67 %+ ή τέκνα με ΑμεΑ. Η διάρκεια του δανείου στο πρόγραμμα «**Σπίτι μου ΙΙ**» δύναται να είναι από 3 έως 30 έτη. Η χρηματοδότηση δομείται σε δύο σκέλη: το 50% του δανείου είναι άτοκο, και το υπόλοιπο επιδότηση τόκων, οδηγώντας σε μείωση της μηνιαίας δόσης κατά περίπου 300 € σε σχέση με τη συμβατική.

1.2.15 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021-2025 συνιστά μία φιλόδοξη, συγκροτημένη και τεκμηριωμένη πολιτική πρωτοβουλία της Ελληνικής Πολιτείας, η οποία αποβλέπει στην ουσιαστική ισότητα των φύλων μέσα από διατομεακές παρεμβάσεις, θεσμική ενίσχυση, και οριζόντια ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου σε όλες τις δημόσιες πολιτικές. Σε μια συγκυρία όπου οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 ανέδειξαν εκ νέου τις έμφυλες ανισότητες, το ΕΣΔΙΦ φιλοδοξεί να διαμορφώσει ένα νέο, ανθρωποκεντρικό μοντέλο ανάπτυξης και κοινωνικής ευημερίας.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), η Ελλάδα κατατάσσεται τελευταία μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ στον Δείκτη Ισότητας των Φύλων (2020), με τις χειρότερες επιδόσεις στους τομείς της ισχύος, της εκπροσώπησης και του χρόνου φροντίδας. Το 2020, το ποσοστό των γυναικών στο Υπουργικό Συμβούλιο ήταν μόλις 10%, ενώ στα Δ.Σ. μεγάλων επιχειρήσεων μόλις 12%. Το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων ανέρχεται στο 20,6%, ενώ το ποσοστό πλήρους απασχόλησης για γυναίκες με παιδιά υπολείπεται κατά σχεδόν 30 μονάδες των ανδρών.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο φαινόμενο της έμφυλης βίας, το οποίο οξύνθηκε κατά την πανδημία, ενώ υπάρχουν ανησυχητικά ελλιπή δεδομένα: το 2020 αναφέρθηκαν 7 γυναικοκτονίες από συντρόφους, ενώ 25%-42% των κοριτσιών μεταναστευτικής προέλευσης κινδυνεύουν με ακρωτηριασμό γεννητικών οργάνων. Το εθνικό Δίκτυο Δομών (43 Συμβουλευτικά Κέντρα, 19 Ξενώνες και η Γραμμή SOS 15900) παραμένει κρίσιμο μέσο παρέμβασης.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025 αρθρώνεται σε **τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας**, οι οποίοι εξειδικεύονται σε **είκοσι (20) επιμέρους στόχους**, αποτιμώνται μέσω **είκοσι οκτώ(28) δεικτών** επίτευξης και υλοποιούνται με τη μορφή **εξήντα επτά (67) επιμέρους δράσεων**. Τα προαναφερθέντα αποτυπώνονται εκτενώς στον πίνακα του Παραρτήματος Ι.7.

Οι τέσσερις βασικοί άξονες προτεραιότητας είναι οι εξής:

1. Πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας
2. Ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας
3. Ισότιμη συμμετοχή γυναικών σε θέσεις λήψης αποφάσεων/ ηγετικούς ρόλους
4. Ενσωμάτωση διάστασης φύλου σε τομεακές πολιτικές.

Ο άξονας προτεραιότητας 1 «Πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας» επικεντρώνεται σε μέτρα για την προστασία των γυναικών από την άσκηση κάθε μορφής βίας, την επιμόρφωση και κατάρτιση των στελεχών των αρμόδιων αρχών, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων μερών και του κοινού και διέπεται από τις αρχές και τις κατευθύνσεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Ο άξονας προτεραιότητας 2 «Ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας» σχετίζεται με την μείωση του χάσματος των ανισοτήτων στον τομέα της εργασίας όσον αφορά την απασχόληση και τον επαγγελματικό διαχωρισμό, τις αμοιβές και τις διακρίσεις λόγω της μητρότητας και της φροντίδας των παιδιών με παρεμβάσεις που ξεκινούν από την εκπαίδευση και επεκτείνονται στην κατάρτιση, την επιμόρφωση και τη δια βίου μάθηση αλλά και σε δράσεις με στόχο την εναρμόνιση της επαγγελματικής και της προσωπικής και οικογενειακής ζωής. Ο άξονας προτεραιότητας 3 «Ισότιμη συμμετοχή γυναικών σε θέσεις λήψης αποφάσεων/ ηγετικούς ρόλους» επικεντρώνεται στην ενίσχυση της παρουσίας των γυναικών σε θέσεις εξουσίας και της εκπροσώπησης στην πολιτική και κοινωνική ζωή, στην εντονότερη συμμετοχή τους στα κοινά και την ενδυνάμωση των κοριτσιών μέσα από την εκπαίδευση και την ενημέρωση και την ανάδειξη προτύπων επιτυχημένων γυναικών από έχουν αναπτύξει δραστηριότητα και έχουν διακριθεί σε όλους τους τομείς. Ο άξονας προτεραιότητας 4 «Ενσωμάτωση διάστασης φύλου σε τομεακές πολιτικές» αφορά στην ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου σε όλες τις διαστάσεις των τομεακών πολιτικών, όπου απαιτείται στενή συνεργασία με συναρμόδια υπουργεία, δημόσιους φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση. Μέσω αυτού του άξονα, γίνεται προσπάθεια για την προώθηση της ισότητας των φύλων στους προϋπολογισμούς και τον σχεδιασμό πολιτικών, σε ειδικές ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και πληθυσμούς, στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, του αθλητισμού, του πολιτισμού, των ΜΜΕ. Τέλος, άξονας προτεραιότητας 4 περιλαμβάνει την ενίσχυση της παραγωγής στατιστικών στοιχείων και ερευνών υπό το πρίσμα του φύλου για την υποστήριξη της παρακολούθησης, του σχεδιασμού και της εξειδίκευσης δράσεων προώθησης της ισότητας των φύλων.

Οι άξονες προσεγγίζονται υπό το πρίσμα της ευρωπαϊκής και διεθνούς εμπειρίας και πολιτικής, με βάση τις κατευθυντήριες οδηγίες οργανισμών όπως ο ΟΗΕ, η ΕΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, και συνάδουν με το εθνικό θεσμικό πλαίσιο (ν. 4604/2019 και 4531/2018).

Στον τομέα της εργασίας, η γυναικεία απασχόληση, σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης, ήταν 31,4% το 2018, έναντι 50% των ανδρών. Η μη επαρκής πρόνοια για τη φροντίδα παιδιών και ηλικιωμένων αποτελεί βασικό εμπόδιο, ενώ 49,7% των γυναικών διέκοψαν την εργασία τους για λόγους οικογενειακής φροντίδας. Οι γυναίκες υστερούν σε θέσεις ευθύνης και η συμμετοχή τους σε τομείς STEM και ΤΠΕ είναι σαφώς περιορισμένη: μόνο 21% των επιστημόνων υψηλής τεχνολογίας είναι γυναίκες.

Αξιοσημείωτη είναι η πρόβλεψη για την εισαγωγή του «gender budgeting» (ισότιμοι προϋπολογισμοί) στη δημόσια διοίκηση, ενώ στο επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης προωθείται η θεσμοθέτηση Δημοτικών και Περιφερειακών Επιτροπών Ισότητας, με συμμετοχή 278 Δήμων και 8 Περιφερειών (από τις 13).

Στο πεδίο της εκπαίδευσης, επιδιώκεται η ενίσχυση της ισότητας από τα πρώτα βήματα (παιδικοί σταθμοί), μέσω ανανέωσης οδηγών σπουδών, κατάρτισης σε ψηφιακές δεξιότητες και ευαισθητοποίησης. Ειδικές δράσεις προβλέπονται για την εκπαίδευση των γυναικών σε τεχνολογίες αιχμής όπως Τεχνητή Νοημοσύνη, Big Data και IoT, και για την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού των γυναικείων επιχειρήσεων. Το Σχέδιο προβλέπει επίσης ενεργό συμμετοχή της

κοινωνίας των πολιτών και ΜΚΟ, καθώς και συνεργασία με τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα.

Το ΕΣΔ Ισότητα Φύλων 2021-2025 διαμορφώνει ένα φιλόδοξο πλαίσιο μετασχηματισμού, όπου η ισότητα των φύλων αναδεικνύεται σε προϋπόθεση κοινωνικής συνοχής, θεσμικής προόδου και βιώσιμης ανάπτυξης, με επίκεντρο τη γυναίκα ως φορέα αλλαγής και ισότιμο μέλος της σύγχρονης κοινωνίας.

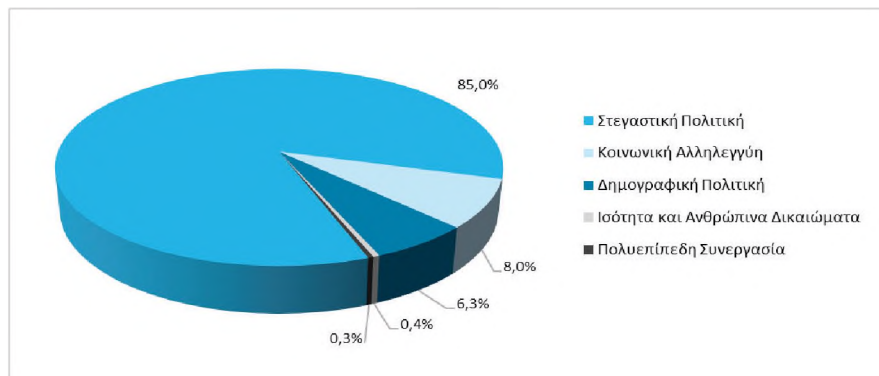
1.3 Αποτίμηση Αναμενομένων Αποτελεσμάτων από ήδη Υλοποιούμενα και σε Εξέλιξη Έργα (Εθνικού & Συγχρηματοδοτούμενου Σκέλους) ανά Τομέα Παρέμβασης

Οι υπηρεσίες και οι εποπτευόμενοι φορείς του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας υλοποιούν έργα σε όλους τους τομείς παρέμβασης, αξιοποιώντας χρηματοδοτικές πηγές τόσο από το εθνικό όσο και από το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος.

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021–2027, του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), καθώς και μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων όπως το Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» (REC) και το διάδοχό του, το Πρόγραμμα «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» (CERV), καθώς και του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΧΜ ΕΟΧ) για την περίοδο 2014–2021, υλοποιούνται παρεμβάσεις που επικεντρώνονται κυρίως στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, τη στήριξη των τοπικών κοινωνικών πολιτικών και στην ενίσχυση επιχειρησιακής και ψηφιακής προσαρμογής.

Κατά τη στρατηγική παράθεση και ανάλυση των έργων του Υπουργείου, διαπιστώνεται ότι υπερτερούν τα έργα που υλοποιούνται μέσω του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους, καλύπτοντας ποσοστό 71,5% της συνολικής χρηματοδότησης, έναντι εκείνων που υλοποιούνται αποκλειστικά με εθνικούς πόρους σε ποσοστό 28,5%. Η κυριαρχία του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους αντανακλά την προσήλωση του Υπουργείου στην αξιοποίηση των διαρθρωτικών και επενδυτικών πόρων της ΕΕ, ενισχύοντας την αποδοτικότητα των παρεμβάσεων και προωθώντας τη συνέργεια μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών στρατηγικών στόχων.

Το σύνολο των έργων ανέρχεται σε πενήντα (51) με συνολικό προϋπολογισμό 3.544.784.767,60 €. Όπως προκύπτει από την ανάλυση του προϋπολογισμού και της χρηματοδοτικής βαρύτητας του συνόλου των έργων για τα έτη 2021 έως και 2025, ο Τομέας Παρέμβασης «Στεγαστική πολιτική: ασφάλεια στέγασης, νοικοκυριά με ανάγκες, άστεγοι» συγκεντρώνει το 85,0%. Αντιστρόφως, οι λοιποί Τομείς Παρέμβασης καλύπτουν σωρευτικά μόλις το 15,0% του συνολικού πλαισίου χρηματοδότησης, με επιμέρους κατανομές - παρατιθέμενες κατά φθίνουσα σειρά - που ανέρχονται σε 8,0% για την «Κοινωνική αλληλεγγύη: ένταξη ευπαθών ομάδων», 6,3% για την «Δημογραφική πολιτική: παιδιά, οικογένεια, νεολαία», 0,4% για την «Ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα: καταπολέμηση διακρίσεων» και 0,3% για την «Πολυεπίπεδη συνεργασία: φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση, ΜΚΟ».

Εικόνα 10 Χρηματοδοτική βαρύτητα Τομέων Παρέμβασης Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Από τις υλοποιούμενες δράσεις στον Τομέα Παρέμβασης **«Δημογραφική πολιτική: παιδιά, οικογένεια, νεολαία»** τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η ενδυνάμωση του θεσμού της οικογένειας, η βελτίωση των συνθηκών ανατροφής και παροχής ποιοτικής φροντίδας της Πολιτείας προς τα παιδιά, σε συνδυασμό με τη διαμόρφωση ευνοϊκότερων όρων για την εναρμόνιση των οικογενειακών και επαγγελματικών υποχρεώσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στη στήριξη των γυναικών. Μέσω της αναβάθμισης των υπηρεσιών παιδικής προστασίας προς παιδιά με αναπηρία ειδικότερα ως προς τον τομέα της πρώιμης ανίχνευσης αναπτυξιακής υστέρησης ή διαταραχής ενισχύεται η κοινωνική συνοχή και ένταξη των πολιτών στην κοινωνία καθώς και η πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού διαμορφώνοντας κατ' επέκταση και τις προϋποθέσεις για δημογραφική ανασυγκρότηση. Παράλληλα, η ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής της νεολαίας στη δημόσια ζωή, μέσα από στοχευμένες πολιτικές και δράσεις ενδυνάμωσης μηχανισμών διαβούλευσης, διαμορφώνει το κατάλληλο πλαίσιο προϋποθέσεων για την παραμονή, συμμετοχικότητα και προοπτική τους στις τοπικές κοινωνίες. Ενδεικτικές/ά δράσεις/ έργα στον Τομέα Παρέμβασης «Δημογραφική πολιτική: παιδιά, οικογένεια, νεολαία» είναι οι εξής:

- Καθολική Υλοποίηση της Δράσης «Νταντάδες της γειτονιάς»
- Συστημικές Δράσεις στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας «Εγγύηση για το Παιδί (Child Guarantee)»
- Υπόεργο 2α: Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση (πιλοτικό πρόγραμμα)
- Δημιουργία Κέντρων Δημιουργικών Δραστηριοτήτων μέσω Τεχνολογίας - Κέντρα STEM για παιδιά
- Δημιουργία και Λειτουργία Παρατηρητηρίου για τη Δημογραφική Πολιτική
- Εθνική Πρωτεύουσα Νεολαίας

Από τις υλοποιούμενες δράσεις στον Τομέα Παρέμβασης **«Στεγαστική πολιτική: ασφάλεια στέγασης, νοικοκυριά με ανάγκες, άστεγοι»** τα αναμενόμενα αποτελέσματα εστιάζουν στην ενίσχυση της δυνατότητας πρόσβασης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σε ποιοτική, οικονομικά προσιτή και αξιοπρεπή κατοικία, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των πολλαπλών στεγαστικών αναγκών. Παράλληλα, προωθείται η καταγραφή, ενεργοποίηση και αξιοποίηση του ανεκμετάλλετου κτηριακού αποθέματος, με σκοπό την κάλυψη κοινωνικών αναγκών μέσω της ανάπτυξης προγραμμάτων κοινωνικής κατοικίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συγκρότηση ενός συνεκτικού, ολιστικού και διατομεακού πλαισίου στεγαστικής πολιτικής, ικανού να ανταποκριθεί στις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις. Επιπλέον, επιδιώκεται η σταδιακή υποχώρηση του φαινομένου της αστεγίας μέσα από την ανάπτυξη στοχευμένων δομών προσωρινής φιλοξενίας, υποστηριζόμενων δράσεων επανένταξης και εξατομικευμένης υποστήριξης, με απώτερο στόχο την εδραίωση της στεγαστικής ασφάλειας ως βασικής συνιστώσας της κοινωνικής συνοχής και της ίσης πρόσβασης σε ευκαιρίες. Ενδεικτικές/ά δράσεις/ έργα στον Τομέα Παρέμβασης «Στεγαστική πολιτική: ασφάλεια στέγασης, νοικοκυριά με ανάγκες, άστεγοι» είναι οι εξής:

- Πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους»
- Δημιουργία Ψηφιακής Πλατφόρμας Στεγαστικής Πολιτικής
- Μελέτη Εθνικής Στρατηγικής Στεγαστικής Πολιτικής
- Κοινωνική στέγαση για τις πλέον ευάλωτες ομάδες στον Δήμο Αθήνας και Θεσσαλονίκης

Εκτός των ανωτέρω έργων, εμβληματικής σημασίας πρωτοβουλίες του Υπουργείου αποτελούν τα Προγράμματα «Σπίτι Ι» και «Σπίτι ΙΙ», τα οποία συνιστούν κεντρικούς άξονες της στεγαστικής πολιτικής στοχεύοντας στην ουσιαστική υποστήριξη όχι μόνο ευάλωτων και ευπαθών ομάδων αλλά και νοικοκυριών της μεσαίας κοινωνικής τάξης μέσω παροχής προσιτής κατοικίας με ευνοϊκούς όρους και διευκολύνσεις.

Το πρόγραμμα «Σπίτι μου Ι» χρηματοδοτείται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους, γεγονός που υποδηλώνει ότι η οικονομική του κάλυψη προέρχεται εξολοκλήρου από τον κρατικό προϋπολογισμό, χωρίς τη συνδρομή ευρωπαϊκών ή άλλων εξωτερικών χρηματοδοτικών μηχανισμών. Η αυτοτελής εθνική χρηματοδότηση αναδεικνύει τη βούληση της Πολιτείας να δώσει προτεραιότητα στην υλοποίηση στοχευμένων στεγαστικών πολιτικών, με γνώμονα την υποστήριξη της νέας γενιάς και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Η δημιουργία της Ψηφιακής Πλατφόρμας Στεγαστικής Πολιτικής, μέσω του stegasi.gov.gr, αποτελεί ένα πρωτοποριακό έργο που συγκεντρώνει, για πρώτη φορά, όλα τα προγράμματα στέγασης καθώς και τα νομοθετικά και ρυθμιστικά έργα, με τρόπο απλό, αξιόπιστο και προσβάσιμο σε όλους τους πολίτες. Ο κύριος στόχος της πλατφόρμας είναι η άμεση και εξατομικευμένη ενημέρωση των πολιτών, απαλλαγμένη από γραφειοκρατικά εμπόδια. Περιλαμβάνει προγράμματα επιδότησης, φοιτητικής και κοινωνικής στέγασης, δανείων, ενεργειακής αναβάθμισης, καθώς και φορολογικά ή άλλα μέτρα που διευκολύνουν την εύρεση κατοικίας. Η εν λόγω Ψηφιακή Πλατφόρμα ενισχύει τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα στη διαχείριση των στεγαστικών προγραμμάτων παρέχοντας στους πολίτες τη δυνατότητα άμεσης ενημέρωσης για τις διαθέσιμες επιλογές στέγασης, διευκολύνοντας την υποβολή αιτήσεων. Το έργο αυτό επιτρέπει στο Υπουργείο να παρακολουθεί και να αξιολογεί τις πολιτικές του, προσαρμόζοντας τις στρατηγικές του στις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας, προάγοντας την κοινωνική ευημερία και την ισότητα στην πρόσβαση σε ποιοτική στέγαση.

Από τις υλοποιούμενες δράσεις στον Τομέα Παρέμβασης «**Κοινωνική αλληλεγγύη: ένταξη ευπαθών ομάδων**» τα αναμενόμενα αποτελέσματα σχετίζονται με την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών ως προς την βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία μέσω της ενίσχυσης της ανεξάρτητης διαβίωσης και ισότιμης συμμετοχής τους στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή με σκοπό την άρση εμποδίων στην καθημερινότητάς τους και την προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης. Παράλληλα, στο πλαίσιο αποϊδρυματοποίησης υλοποιούνται δράσεις μεταφοράς ατόμων ηλικίας 15 - 26 ετών με ή χωρίς αναπηρία από Μονάδες Παιδικής Προστασίας σε Μονάδες Ημιαυτόνομης Διαβίωσης καθώς και τοποθέτησης ανηλίκων με υψηλό ποσοστό αναπηρίας ή/ και ψυχική διαταραχή σε επαγγελματίες αναδόχους στο πλαίσιο εξατομικευμένης φροντίδας και υποστήριξης από κατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον. Επιπρόσθετα, υλοποιούνται δράσεις και για άλλες ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι οι Ρομά με σκοπό την άρση κοινωνικών εμποδίων και φαινομένων διακριτικής μεταχείρισης με σκοπό την προώθηση της πρόσβασής τους σε ποιοτικές και κατάλληλα προσαρμοσμένες κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και της υποστήριξη της ενεργού και ισότιμης συμμετοχής τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή. Συμπερασματικά, οι ανωτέρω παρεμβάσεις αυτές συμβάλλουν καθοριστικά στη σταδιακή αποϊδρυματοποίηση, στη διεύρυνση της πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες και στην εμπέδωση ενός συμπεριληπτικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας. Ενδεικτικές/ά δράσεις/ έργα στον Τομέα Παρέμβασης «Κοινωνική αλληλεγγύη: ένταξη ευπαθών ομάδων» είναι οι εξής:

- Ενισχύοντας την ανεξάρτητη διαβίωση για άτομα με αναπηρία Α) Υποδομές προσβασιμότητας και υποστήριξης για άτομα με προβλήματα κινητικότητας και αισθητηριακές αδυναμίες

- Δράσεις για την ανάπτυξη, υποστήριξη και προώθηση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας (Κ.Α.Λ.Ο.)
- SUB3: Μεταφορά εφήβων από Μονάδες Προστασίας Παιδιών (ΜΠΠ) σε Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης (ΔΥΑΔ)»
- Τοποθέτηση ανηλίκων με αναπηρία άνω του 67% ή ψυχική πάθηση και/ ή σοβαρή ψυχική αναπηρία σε επαγγελματίες αναδόχους.

Στο πλαίσιο ανεξάρτητης διαβίωσης, αξιοσημείωτη είναι η αναφορά στο έργο του Προσωπικού Βοηθού για άτομα με αναπηρία (SUB1: Πιλοτικό πρόγραμμα προσωπικού βοηθού για την υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης για άτομα με ειδικές ανάγκες (Β)), το οποίο λειτουργεί ως καταλύτης χειραφέτησης για άτομα με αναπηρία, ενισχύοντας την αξιοπρέπεια και την ισότιμη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή. Μέσα από την παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης, καλύπτονται ουσιαστικές ανάγκες που συνδέονται με την καθημερινότητα των ωφελούμενων — από τη μετακίνηση και την προσωπική φροντίδα, μέχρι τη διευκόλυνση στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην εργασία και σε δραστηριότητες κοινωνικού, πολιτιστικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα, αποτελώντας ένα σημαντικό βήμα προς την ενίσχυση του δικαιώματος στην αυτονομία και την κοινωνική ένταξη.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο ένταξης ευάλωτων ομάδων στην κοινωνία και ειδικότερα των Ρομά, το έργο RomPLAT2019 – Ανάπτυξη του Εθνικού Σημείου Επαφής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά αποτελεί ένα κρίσιμο βήμα για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ισότιμης συμμετοχής των Ρομά στην ελληνική κοινωνία, το οποίο έχει υλοποιηθεί με Χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δικαιωμάτων, Ισότητας και Ιθαγένειας (REC) 2014–2020. Μέσα από την έρευνα, κατόπιν διαβουλεύσεων/ εκπαιδύσεων, που πραγματοποιήθηκε, αναδείχθηκαν οι απόψεις των στελεχών και εργαζομένων των Κέντρων Κοινότητας (με Παραρτήματα) Ρομά, αποτυπώνοντας πολύτιμα συμπεράσματα σχετικά με τις ανάγκες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πληθυσμοί Ρομά. Βάσει αυτών, το έργο συμβάλλει στην καλύτερη σχεδίαση και υλοποίηση πολιτικών ένταξης.

Από τις υλοποιούμενες δράσεις στον Τομέα Παρέμβασης «**Ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα: καταπολέμηση διακρίσεων**» τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η ενίσχυση των θεσμών πρόληψης και αντιμετώπισης φαινομένων έμφυλης και ρατσιστικής βίας, η ενδυνάμωση των θυμάτων μέσα από συστηματικές δομές υποστήριξης, καθώς και η εμπέδωση μιας κουλτούρας ισότητας και σεβασμού στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα. Η συγκρότηση εργαλείων παρακολούθησης, όπως το Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων, σε συνδυασμό με στοχευμένες δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, ιδίως στον εργασιακό βίο, συντελούν στη σταδιακή αποδόμηση στερεοτύπων και στην εμπέδωση της αρχής της μη διάκρισης ως οργανικού στοιχείου της κοινωνικής συνοχής και δημοκρατικής λειτουργίας. Ενδεικτικές/ά δράσεις/ έργα στον Τομέα Παρέμβασης «Ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα: καταπολέμηση διακρίσεων» είναι οι εξής:

- Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων
- SUB1&SUB2: Ευαισθητοποίηση της διαφορετικότητας στους χώρους εργασίας

Ένα από τα εμβληματικά έργα του Υπουργείου στο τομέα ισότητας και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είναι η λειτουργία της τηλεφωνικής γραμμής SOS 15900 για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας λειτουργώντας ως άμεσος και διαρκώς διαθέσιμος μηχανισμός άμεσης παρέμβασης και υποστήριξης σε επείγουσες περιπτώσεις, διασφαλίζοντας ότι κάθε γυναίκα θύμα βίας έχει πρόσβαση σε έγκυρη πληροφόρηση, ψυχοκοινωνική υποστήριξη και παραπομπή σε εξειδικευμένες υπηρεσίες. Η συμβολή της είναι καθοριστική για την καταγραφή και αποτύπωση της έκτασης του φαινομένου, την ενδυνάμωση του Δικτύου Δομών για την υποστήριξη των θυμάτων, αλλά και για την καλλιέργεια κουλτούρας μηδενικής ανοχής στη βία κατά των γυναικών. Επιπλέον, αποτυπώνει στην πράξη τη δέσμευση του Υπουργείου στην εφαρμογή εθνικών και διεθνών υποχρεώσεων, όπως αυτές απορρέουν από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μιας κοινωνίας δικαιοσύνης, ασφάλειας και ισότητας για όλους.

Από τις υλοποιούμενες δράσεις στον Τομέα Παρέμβασης **«Πολυεπίπεδη συνεργασία: φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση, ΜΚΟ»** τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της επιχειρησιακής ετοιμότητας των εμπλεκόμενων φορέων, η διαμόρφωση συντονισμένων μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης των κοινωνικών πολιτικών, καθώς και η καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας και τεκμηριωμένης λήψης αποφάσεων. Μέσω των τεχνικών δομών υποστήριξης και της αξιοποίησης εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων, αναμένεται να αναβαθμιστεί η ποιότητα του σχεδιασμού και της υλοποίησης παρεμβάσεων κοινωνικής συνοχής, διασφαλίζοντας τη συνέργεια και τη βιωσιμότητα των δράσεων σε όλα τα επίπεδα διοίκησης. Ενδεικτικές/ά δράσεις/ έργα στον Τομέα Παρέμβασης «Πολυεπίπεδη συνεργασία: φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση, ΜΚΟ» είναι οι εξής:

- Τεχνική Υποστήριξη Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΚΟΙΣΟ)
- Υποπρόγραμμα Β' - Δράσεις Τεχνικής Βοήθειας χρηματοδοτούμενων από εθνικούς πόρους, της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό Και Κοινωνική Συνοχή»
- SUB.4 Ψηφιακή εκπαίδευση ατόμων που εργάζονται σε υπηρεσίες πρόνοιας.

2. Η Αναπτυξιακή Στρατηγική για την Περίοδο 2021-2025

2.1 ΕΠΑ 2021-2025 & ΤΠΑ 2021-2025

Το **Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ)** θεσπίστηκε με το ν. 4635/2019 (Α'167) με σκοπό την υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Με το ΕΠΑ εισάγονται η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υπαγωγή των παρεμβάσεων του ΠΔΕ σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες.

Η προγραμματική περίοδος του ΕΠΑ είναι πενταετούς διάρκειας. Με την πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου που εγκρίνει το ΕΠΑ μπορεί να ορίζεται μικρότερη ή μεγαλύτερη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου, αν τούτο επιβάλλεται για ειδικούς λόγους, όπως ο προγραμματισμός των Επενδυτικών και Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άλλες δεσμεύσεις της.

Αρχή Συντονισμού του ΕΠΑ αποτελεί η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, σύμφωνα με την παρ. 5, του άρθρου 119 του Ν. 4635/2019, η οποία υποστηρίζεται από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Εθνικού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Δι.Δι.Ε.Π.).

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ), το οποίο θεσμοθετήθηκε με τον ν. 4635/2019 (ΦΕΚ Α' 167), έχει αναθεωρηθεί συνολικά τέσσερις φορές (4) έως σήμερα. Η τέταρτη και πιο πρόσφατη αναθεώρηση συνιστά σημαντική επικαιροποίηση του προγράμματος ΕΠΑ για την προγραμματική περίοδο 2021-2025. Στο πλαίσιο αυτής της επικαιροποίησης, με την υπ' αριθμ. 124127/11.7.2025 Κοινή Απόφαση (ΦΕΚ Β' 3666), αυξήθηκε ο συνολικός προϋπολογισμός του ΕΠΑ κατά **136.687.863 ευρώ**, γεγονός που αντανakλά την ενισχυμένη σημασία του προγράμματος στην αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας. Σηματοδοτεί ένα κρίσιμο στάδιο επαναξιολόγησης των εθνικών αναπτυξιακών προτεραιοτήτων και ενίσχυσης της αποδοτικότητας των δημόσιων επενδύσεων, υπό το πρίσμα των τρεχουσών κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων και των νέων δεδομένων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το ΕΠΑ καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, το συνολικό και ανά πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του. Ανά τομέα πολιτικής, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ γίνεται περαιτέρω εξειδίκευση σε προτεραιότητες.

Η αναπτυξιακή στρατηγική του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας εναρμονίζεται πλήρως με τους Αναπτυξιακούς Στόχους «**Έξυπνη Ανάπτυξη**» και «**Κοινωνική Ανάπτυξη**» του ΕΠΑ, οι οποίοι αναλύονται εκτενώς παρακάτω.

Αναπτυξιακός Στόχος: Έξυπνη ανάπτυξη

Ειδικός Στόχος: Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Προτεραιότητα Στόχου: Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα

Η δημόσια διοίκηση, με το πολύπλοκο πλαίσιο λειτουργίας της, αποτελεί ιδανικό πεδίο για την απόκτηση και εφαρμογή ερευνητικής τεχνογνωσίας στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού, η δημιουργία καινοτόμων εργαλείων και υπηρεσιών ΤΠΕ ενισχύει την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών, απλοποιεί την επικοινωνία μεταξύ φορέων και πολιτών και βελτιώνει τη διαχείριση των δημόσιων πόρων. Η διάχυση των νέων ψηφιακών λύσεων εντός της διοικητικής δομής διευκολύνει την αναβάθμιση των υπηρεσιών προς τον πολίτη. Η συστηματική αξιοποίηση της παραγόμενης τεχνογνωσίας και των λύσεων που αναδύονται στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού της δημόσιας διοίκησης οφείλει να εκτείνεται όχι μόνο εντός των δομών της διοίκησης, αλλά και να διαχέεται ευρύτερα στην

κοινωνία, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της συλλογικής ωφέλειας. Μέσω πιλοτικών προγραμμάτων και πολυεπιστημονικών ομάδων εργασίας, επιτυγχάνεται η σταδιακή ένταξη προηγμένων τεχνολογιών, όπως ενδεικτικά πλατφόρμες τεχνητής νοημοσύνης, big data ανάλυση και υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην ψηφιακή πρόσβαση των κοινωνικά ευπαθών ομάδων και ειδικότερα των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) ώστε να εξασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή τους στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Μέσα από φιλικές προς το χρήστη διεπαφές, υποστηρικτικές τεχνολογίες προσβασιμότητας και εκπαιδευτικά προγράμματα ψηφιακού γραμματισμού, επιδιώκεται η μείωση του ψηφιακού χάσματος και η προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Συνολικά, η καλλιέργεια ερευνητικής τεχνογνωσίας και η υλοποίηση λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα συμβάλλουν στην αναβάθμιση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, στην ενίσχυση του ψηφιακού οικοσυστήματος και στη διεύρυνση της ψηφιακής συμμετοχής όλων των πολιτών.

Προτεραιότητες Στόχου: Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση - Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης

Η ψηφιακή διασύνδεση των μονάδων της δημόσιας διοίκησης και η συνολική ψηφιοποίηση των διοικητικών λειτουργιών αποτελούν κρίσιμες συνιστώσες για τον εκσυγχρονισμό του κρατικού μηχανισμού και την ενίσχυση της θεσμικής του αποτελεσματικότητας. Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ως κεντρικός πυλώνας αυτής της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας, συμβάλλει στην αναδιάρθρωση των διοικητικών δομών και στην καλλιέργεια ενός ευέλικτου, διαφανούς και αποδοτικού διοικητικού περιβάλλοντος, το οποίο ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις διακυβέρνησης. Η ψηφιακή ενοποίηση των υπηρεσιών συμβάλλει καταλυτικά στην απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών, στην εξάλειψη λειτουργικών επικαλύψεων και στην επιτάχυνση της διεκπεραίωσης των υποθέσεων, ενισχύοντας τη διαφάνεια και την επιχειρησιακή αποδοτικότητα. Η διασύνδεση πληροφοριακών συστημάτων και η αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων επιτρέπει τη βελτιωμένη ροή δεδομένων μεταξύ των υπηρεσιών, περιορίζοντας τα διοικητικά βάρη και ενδυναμώνοντας τη θεσμική συνοχή. Παράλληλα, η υιοθέτηση ψηφιακών λύσεων καθιστά δυνατή τη σημαντική εξοικονόμηση οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, μέσω της αυτοματοποίησης διαδικασιών και της μείωσης του λειτουργικού κόστους. Η εξοικονόμηση αυτή, σε συνδυασμό με τη βελτιωμένη αποτελεσματικότητα, συνεισφέρει άμεσα στη διατήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, ενισχύοντας τη σταθερότητα και την ανθεκτικότητα των δημόσιων θεσμών.

Αναπτυξιακός Στόχος: Κοινωνική ανάπτυξη

Ειδικός Στόχος: Κοινωνική Συνοχή

Προτεραιότητες Στόχου: Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής) - Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ

Οι κοινωνικές επενδύσεις για την ενίσχυση της οικογένειας και την αναβάθμιση της προσχολικής αγωγής, καθώς και η στοχευμένη ενίσχυση των υποδομών που προορίζονται για την κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία, συνιστούν κομβικές στρατηγικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των πολυδιάστατων δημογραφικών και κοινωνικών προκλήσεων της σύγχρονης εποχής. Στο πλαίσιο αυτό, καθίσταται επιτακτική η λήψη ειδικής μέριμνας για την ενσωμάτωση ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, όπως τα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ). Η δημιουργία πρότυπων δομών φιλοξενίας, στέγασης και σίτισης, προσαρμοσμένων στις σύνθετες ανάγκες τους, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικού ιστού. Οι δομές αυτές δεν δύναται να περιορίζονται στην κάλυψη βασικών βιοτικών αναγκών, αλλά οφείλουν να εμπλουτίζονται με ένα συνεκτικό σύνολο υποστηρικτικών υπηρεσιών, περιλαμβανομένων κοινωνικών, ψυχολογικών και επαγγελματικών παρεμβάσεων, με στόχο την ενδυνάμωση και αυτονόμηση των φιλοξενούμενων. Η παρουσία καταρτισμένων επαγγελματιών, όπως ενδεικτικά κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων και ψυχιάτρων επιτρέπει τη μετάβαση από ένα παθητικό μοντέλο φροντίδας σε μια δυναμική προσέγγιση κοινωνικής ενσωμάτωσης, με θεμελιώδη, μακροπρόθεσμη επίδραση και σταδιακή απεξάρτηση από υποστηρικτικές δομές. Οι κοινωνικές επενδύσεις και οι ενισχυμένες υποδομές ένταξης δεν αποτελούν περιθωριακές πολιτικές, αλλά

συνιστούν θεμελιώδεις άξονες μιας οραματικής και συνεκτικής στρατηγικής για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη διασφάλιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

2.2 Ανάλυση Στρατηγικής Τομέα - Ανάλυση Αναγκών - Κρίσιμες Κοινωνικές Προκλήσεις

Η Ελλάδα βρίσκεται σε μια καίρια φάση κοινωνικού και δημογραφικού μετασχηματισμού, εντός της οποίας αναδύονται σημαντικές προκλήσεις αλλά και αναφαίνονται νέες προοπτικές. Οι διαδοχικές διεθνείς και εσωτερικές κρίσεις - η δεκαετής οικονομική ύφεση, η πανδημία COVID-19, καθώς και οι πρόσφατες διεθνείς πιέσεις στην ενέργεια και την επισιτιστική ασφάλεια - ανέδειξαν με σαφήνεια την ανάγκη για ενίσχυση του κοινωνικού ιστού, ιδίως στους τομείς της φροντίδας, της οικογενειακής πολιτικής και της στήριξης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Παράλληλα, η ραγδαία πρόοδος της τεχνολογίας δημιουργεί σημαντικά περιθώρια για τον εκσυγχρονισμό των δημόσιων υπηρεσιών και την ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής, με την προϋπόθεση ότι θα αντιμετωπισθούν οι κίνδυνοι ψηφιακού αποκλεισμού. Η αποκατάσταση και ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τους δημόσιους θεσμούς συνιστά κεντρική προϋπόθεση για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής - ζήτημα κομβικής σημασίας.

Ανταποκρινόμενο στις προκλήσεις αυτές, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας υλοποιεί μέσω του **Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΤΠΑ) 2021-2025** μια συνεκτική και φιλόδοξη στρατηγική κοινωνικών επενδύσεων.

2.2.1 Ανάλυση Αναγκών - Κρίσιμες Κοινωνικές Προκλήσεις

2.2.1.1 Υποστήριξη Οικογένειας και Αντιμετώπιση Δημογραφικής Κρίσης

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει ένα ιδιαίτερα σύνθετο και διαρκώς επιδεινούμενο δημογραφικό ζήτημα, το οποίο απειλεί να υπονομεύσει σε βάθος χρόνου τόσο την κοινωνική συνοχή όσο και τη μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή δυναμική της χώρας. Οι δείκτες γεννητικότητας καταγράφουν σταθερά πτωτική τάση και συγκαταλέγονται πλέον μεταξύ των χαμηλότερων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Το φαινόμενο αυτό αποδίδεται σε ένα σύμπλεγμα παραγόντων, με κυριότερους την παρατεταμένη οικονομική επισφάλεια των νεότερων γενεών, την ανεπάρκεια δομών προσχολικής αγωγής και φροντίδας, καθώς και την έλλειψη συστηματικής ψυχοκοινωνικής υποστήριξης προς τα νέα ζευγάρια.

Η χώρα έχει εγκλωβιστεί σε έναν φαύλο κύκλο πληθυσμιακής γήρανσης, υπογεννητικότητας και κοινωνικοοικονομικής αβεβαιότητας. Ήδη, άνω του 21% του ελληνικού πληθυσμού ανήκει στην ηλικιακή ομάδα των 65 ετών και άνω, με τις δημογραφικές προβολές να εκτιμούν ότι έως το 2050 περίπου ένας στους τρεις πολίτες θα υπάγεται στη συγκεκριμένη κατηγορία.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση της δημογραφικής κρίσης προϋποθέτει τον σχεδιασμό και την εφαρμογή μιας πολυδιάστατης και συνεκτικής πολιτικής στήριξης της οικογένειας. Στην κατεύθυνση αυτή, καθίσταται αναγκαία η ενίσχυση των οικονομικών κινήτρων (επιδόματα, φορολογικές ελαφρύνσεις, προγράμματα στέγασης νέων ζευγαριών), η δημιουργία επαρκών και ποιοτικών υποδομών παιδικής φροντίδας, καθώς και η διαμόρφωση συνθηκών φιλικών προς την οικογένεια στον χώρο εργασίας. Εξίσου κρίσιμη είναι η παροχή συστηματικής συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης προς μελλοντικούς και νέους γονείς.

Ως εκ τούτου, σε θεσμικό επίπεδο, έχει εκπονηθεί Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Δημογραφικό, το οποίο περιλαμβάνει πληθώρα δράσεων που στοχεύουν στην πληθυσμιακή ανανέωση, τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και τη διαρκή ενδυνάμωση των προϋποθέσεων βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

2.2.1.2 Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Κοινωνική Δικαιοσύνη

Η κοινωνική ένταξη στη σύγχρονη εποχή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον ψηφιακό μετασχηματισμό των υπηρεσιών του κράτους. Χωρίς μια συστηματική και ολοκληρωμένη αναδιοργάνωση της λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού - ιδίως στους τομείς της πρόνοιας, της υγείας και της κοινωνικής φροντίδας - καθίσταται αδύνατη η άρση των εμποδίων πρόσβασης που αντιμετωπίζουν σημαντικές πληθυσμιακές ομάδες. Οι πολίτες που διαβιούν σε απομακρυσμένες περιοχές, τα άτομα με κινητικές ή άλλες αναπηρίες, καθώς και εκείνοι που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικά κατηγορίες, δύνανται να επωφεληθούν σημαντικά από την παροχή ψηφιοποιημένων υπηρεσιών, οι οποίες δεν απαιτούν φυσική παρουσία.

Η μετάβαση σε ένα "έξυπνο κράτος πρόνοιας" και συγκεκριμένα σε ένα κρατικό σχηματισμό που αξιοποιεί σύγχρονες τεχνολογίες και δεδομένα για τη βελτίωση της στοχευμένης κατανομής πόρων και την αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών, συνιστά πλέον απαραίτητη προϋπόθεση για την επιβίωση και την αναβάθμιση των πολιτικών κοινωνικής πρόνοιας.

Κρίσιμος άξονας αυτής της στρατηγικής είναι η εξάλειψη των ψηφιακών ανισοτήτων και η διασφάλιση της καθολικής συμμετοχής στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Αυτή η στρατηγική προϋποθέτει, πέραν της τεχνικής αναβάθμισης των υπηρεσιών, και την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων του πληθυσμού, καθώς και την πρόβλεψη μηχανισμών υποστήριξης για όσους αδυνατούν να ανταποκριθούν στις τεχνολογικές απαιτήσεις (π.χ. παροχή ψηφιακής υποστήριξης μέσω των ΚΕΠ σε ηλικιωμένα άτομα).

Η Ελλάδα έχει καταγράψει ουσιαστική πρόοδο προς την κατεύθυνση αυτή, ιδίως με τη δημιουργία της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης gov.gr, η οποία συγκεντρώνει πλήθος δημόσιων υπηρεσιών, επιτρέποντας την ηλεκτρονική διεκπεραίωση αιτήσεων και την έκδοση πιστοποιητικών χωρίς φυσική μετάβαση στις υπηρεσίες. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι όλες οι υπηρεσίες του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) είναι πλέον διαθέσιμες διαδικτυακά, γεγονός που έχει συμβάλει στην απλοποίηση και επιτάχυνση της πρόσβασης σε παροχές. Παράλληλα, προωθείται η διαλειτουργικότητα μεταξύ διαφορετικών πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου, όπως ενδεικτικά τα αρχεία της εφορίας, των ασφαλιστικών ταμείων και των μητρώων ανέργων, προκειμένου να καθίσταται δυνατός ο αυτόματος εντοπισμός δικαιούχων και να μειώνεται η ανάγκη επαναλαμβανόμενης προσκόμισης δικαιολογητικών.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός, ωστόσο, δεν περιορίζεται στη μηχανογράφηση υφιστάμενων διαδικασιών, αλλά αντιθέτως, προϋποθέτει έναν ριζικό επανασχεδιασμό των υπηρεσιών βάσει της αρχής της ανθρωποκεντρικότητας. Η ενσωμάτωση αρχών προσβασιμότητας και συμπερίληψης, καθώς και η αξιοποίηση των δεδομένων για την καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων, καθίστανται ουσιώδη στοιχεία αυτής της προσέγγισης.

Η εθνική στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό θέτει ρητά ως βασικό της στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη μείωση των ανισοτήτων μέσω της αξιοποίησης ψηφιακών λύσεων που βελτιώνουν τις υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης. Στο πλαίσιο ενός «έξυπνου» κοινωνικού κράτους, καθίσταται εφικτός ο έγκαιρος εντοπισμός κοινωνικού αποκλεισμού είτε μέσω της αυτόματης ειδοποίησης δικαιούχων που δεν λαμβάνουν τις παροχές που δικαιούνται ή μέσω γεωχωρικών αναλύσεων που εντοπίζουν περιοχές αυξημένης φτώχειας για στοχευμένη κατανομή πόρων.

Τέλος, η έννοια της ψηφιακής δικαιοσύνης επιβάλλει την καταπολέμηση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού και την εξασφάλιση καθολικής πρόσβασης στις τεχνολογίες, μέσω πολιτικών όπως ενδεικτικά η παροχή προσιτής διαδικτυακής σύνδεσης σε οικονομικά ασθενείς πληθυσμούς και η δημιουργία δημόσιων ψηφιακών κέντρων σε απομακρυσμένες περιοχές. Συνολικά, ο ψηφιακός μετασχηματισμός του κοινωνικού κράτους, εφόσον σχεδιαστεί και υλοποιηθεί με συμπεριληπτικά και ισότιμα κριτήρια, δύναται να αποτελέσει καταλυτικό παράγοντα για τη διαφάνεια, την αποδοτικότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη στην παροχή δημόσιων αγαθών.

2.2.1.3 Προσβασιμότητα στην Κατοικία και Καταγραφή Αναγκών

Η κατοχύρωση του δικαιώματος στην αξιοπρεπή και οικονομικά προσιτή στέγαση συνιστά θεμελιώδη συνιστώσα της κοινωνικής συνοχής και βασική προϋπόθεση για την αξιοπρεπή διαβίωση. Παρά την καθολική αναγνώριση της σημασίας του δικαιώματος αυτού, η Ελλάδα αντιμετωπίζει, ιδίως την τελευταία δεκαετία, διαρκώς εντεινόμενες στεγαστικές προκλήσεις. Η μακρόχρονη οικονομική κρίση, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και, πιο πρόσφατα, οι πληθωριστικές πιέσεις στην αγορά ενοικίων έχουν καταστήσει την πρόσβαση σε προσιτή κατοικία ιδιαίτερα δυσχερή για ευρείες κοινωνικές ομάδες. Οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν τα τελευταία έτη για την υποστήριξη ευάλωτων ομάδων όπως ενδεικτικά τα προγράμματα προσωρινής στέγασης για άστεγους ή πρόσφυγες παραμένουν αποσπασματικές και περιορισμένης εμβέλειας.

Τα τελευταία χρόνια διαφαίνεται μια μεταστροφή του ενδιαφέροντος της πολιτείας προς τη διαμόρφωση στεγαστικής πολιτικής. Ενδεικτικά, το 2022 τέθηκε σε εφαρμογή το πρόγραμμα «Σπίτι μου», μέσω του οποίου επιδιώκεται η διευκόλυνση της απόκτησης πρώτης κατοικίας από νέους ηλικίας 25 έως 39 ετών, μέσω χορήγησης χαμηλότοκων δανείων κατά 75% χρηματοδοτούμενων από το Δημόσιο. Επιπλέον, εξαγγέλθηκαν δράσεις όπως η αξιοποίηση κενού δημόσιου κτιριακού αποθέματος για τη δημιουργία κοινωνικών κατοικιών και η επιδότηση ανακαίνισης ανενεργών ιδιωτικών διαμερισμάτων προς όφελος ευάλωτων ομάδων.

Η διαμόρφωση μιας σύγχρονης και αποτελεσματικής στεγαστικής πολιτικής προϋποθέτει την εγκαθίδρυση ενός συνεκτικού θεσμικού πλαισίου, με έμφαση στην τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής, τη διατομεακή συνεργασία και τη μακροπρόθεσμη στόχευση. Προς αυτή την κατεύθυνση, κρίνεται απαραίτητη η σύσταση ενός εθνικού μηχανισμού καταγραφής και παρακολούθησης στεγαστικών δεικτών, καθώς και η εκπόνηση ολοκληρωμένου προγράμματος κοινωνικής κατοικίας προσαρμοσμένου στις ιδιαιτερότητες του ελληνικού αστικού και οικιστικού ιστού. Ειδικότερα, η αξιοποίηση του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος, η ενίσχυση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης στη διαχείριση και διάθεση κατοικιών, και οι συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα για την ανάπτυξη προσιτών κατοικιών συνιστούν κρίσιμους άξονες μιας τέτοιας στρατηγικής.

Μόνον μέσω μιας συντονισμένης, διαρθρωμένης και πολυεπίπεδης προσέγγισης μπορεί να διασφαλιστεί στην πράξη το δικαίωμα στην κατοικία για το σύνολο του πληθυσμού, συμβάλλοντας στην άμβλυνση της στεγαστικής επισφάλειας, στην ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας και στην αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων που απορρέουν από την αύξηση του κόστους ζωής στα αστικά κέντρα.

2.2.1.4 Ένταξη και Προστασία Ευάλωτων Ομάδων

Η κοινωνική συνοχή απειλείται ιδιαίτερα από την περιθωριοποίηση συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων που αντιμετωπίζουν πολλαπλά εμπόδια ένταξης. Άτομα με αναπηρία, Ρομά, μετανάστες, άστεγοι, μακροχρόνια άνεργοι και παιδιά σε κίνδυνο βιώνουν αποκλεισμό από βασικά κοινωνικά αγαθά: εκπαίδευση, υγεία, εργασία, στέγη.

Σύμφωνα με ευρωπαϊκούς δείκτες, η Ελλάδα εξακολουθεί να καταγράφει υψηλά ποσοστά πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Το φαινόμενο αυτό έχει διαχρονικές συνέπειες: διαιωνίζει τον φαύλο κύκλο ανισοτήτων, μειώνει την κοινωνική κινητικότητα και τροφοδοτεί φαινόμενα περιθωριοποίησης και κοινωνικών εντάσεων.

Η προστασία των ευάλωτων ομάδων δεν αποτελεί μόνο κοινωνική υποχρέωση αλλά και μοχλό ανάπτυξης - μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς είναι πιο ανθεκτική, πιο παραγωγική και πιο δίκαιη.

Συνοψίζοντας, η Ελλάδα καλείται να απαντήσει σε τέσσερις αλληλένδετες προκλήσεις:

1. **Δημογραφική κρίση και στήριξη οικογένειας** – επείγουσα ανάγκη ενίσχυσης των νέων ζευγαριών και της τεκνογονίας.
2. **Ψηφιακός μετασχηματισμός με κοινωνικό πρόσημο** – αξιοποίηση της τεχνολογίας για δίκαιη και προσβάσιμη παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.
3. **Στέγαση και κοινωνική προστασία** – διαμόρφωση συνεκτικής στεγαστικής πολιτικής με τεκμηριωμένα δεδομένα.
4. **Ένταξη και προστασία ευάλωτων ομάδων** – διασφάλιση ισότιμης συμμετοχής στην κοινωνική και οικονομική ζωή για ομάδες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις ή αποκλεισμό (όπως άτομα με αναπηρία, Ρομά, μετανάστες, μονογονεϊκές οικογένειες, άστεγοι), μέσω στοχευμένων προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης, ψυχοκοινωνικής στήριξης, πρόσβασης σε εκπαίδευση, εργασία και υγειονομική φροντίδα.

Οι παραπάνω ανάγκες συγκροτούν τη βάση για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση στοχευμένων έργων και παρεμβάσεων στο πλαίσιο του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης, με γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, την προστασία των ευάλωτων ομάδων και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

2.3 Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι του Τομέα

Η κοινωνική συνοχή και η προστασία της οικογένειας βρίσκονται στον πυρήνα των προτεραιοτήτων του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας. Οι σύγχρονες κοινωνικές και δημογραφικές προκλήσεις — όπως η γήρανση του πληθυσμού, η μείωση της γονιμότητας, οι αυξανόμενες ψυχοκοινωνικές ανάγκες των νέων οικογενειών, καθώς και η πολυδιάστατη φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός — επιβάλλουν την υιοθέτηση μιας καινοτόμου, ολιστικής και ανθρωποκεντρικής προσέγγισης για την υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων.

Είναι χαρακτηριστικό ότι πάνω από 1 στους 4 κατοίκους της Ελλάδας (26% του πληθυσμού) βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού το 2023, ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην ΕΕ. Την ίδια στιγμή, νέες μορφές ευαλωτότητας αναδύονται: οι νέες οικογένειες αντιμετωπίζουν όχι μόνο οικονομικές δυσκολίες αλλά και ψυχολογικές/κοινωνικές προκλήσεις (άγχος, έλλειψη υποστηρικτικού περιβάλλοντος), ενώ ομάδες όπως τα ΑμεΑ διεκδικούν πιο ενεργό ρόλο στην κοινωνία.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας και των σύγχρονων εργαλείων παρέμβασης καθίσταται καθοριστικής σημασίας. Η τεχνολογία λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής δύναμης για τις κοινωνικές πολιτικές: μπορεί να βελτιώσει την πρόσβαση των πολιτών σε κρίσιμες υπηρεσίες (π.χ. συμβουλευτική μητρότητας, κοινωνική φροντίδα), να ενισχύσει την παιδική ευημερία, να αυξήσει την αποτελεσματικότητα και ταχύτητα των παρεμβάσεων, αλλά και να παράσχει αξιόπιστα δεδομένα για την καλύτερη στόχευση των πόρων εκεί όπου υπάρχουν οι μεγαλύτερες ανάγκες. Παράλληλα, αναγνωρίζεται η ανάγκη ενίσχυσης των δομών υποστήριξης και της λειτουργικής διασύνδεσης μεταξύ των υπηρεσιών. Αυτό σημαίνει ότι οι διάφοροι φορείς — από τα υπουργεία και τους δημόσιους οργανισμούς μέχρι την τοπική αυτοδιοίκηση και τις ΜΚΟ — πρέπει να συνεργάζονται σε δίκτυα, ώστε ο πολίτης να λαμβάνει συνεχή και ποιοτική φροντίδα χωρίς κενά ή επικαλύψεις.

Η συνέχεια, η ποιότητα και η βιωσιμότητα των παρεμβάσεων μπορούν να διασφαλιστούν μόνο αν υπάρχει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση: από την πρόληψη, στην παρέμβαση, μέχρι την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων, με διαφάνεια και λογοδοσία..

Στο πλαίσιο αυτό, διαμορφώνονται **δύο (2) Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι (ΕΑΣ)**, οι οποίοι ανταποκρίνονται στις παραπάνω προκλήσεις με τρόπο στρατηγικό, στοχευμένο και κοινωνικά δίκαιο. Οι στόχοι αυτοί ευθυγραμμίζονται με τις εθνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες για μια έξυπνη, κοινωνική ανάπτυξη και εξειδικεύουν το όραμα του Υπουργείου σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις πολιτικής:

ΕΑΣ1: Προώθηση ψηφιακών λύσεων για την υποστήριξη της οικογένειας, της κοινωνικής πρόνοιας και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων

- **Βελτίωση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων σε υπηρεσίες φροντίδας και υποστήριξης** – διασφαλίζοντας ότι όλοι οι πολίτες, ανεξαρτήτως γεωγραφίας ή προσωπικών εμποδίων, μπορούν να αξιοποιούν κοινωνικές υπηρεσίες, μέσα από ψηφιακές πλατφόρμες, δίκτυα πιστοποιημένων επαγγελματιών και συνδυασμό δια ζώσης και εξ αποστάσεως παρεμβάσεων.
- **Αναβάθμιση των πολιτικών πρόνοιας με χρήση τεχνολογίας** – αξιοποιώντας σύγχρονες εφαρμογές και πληροφοριακά συστήματα για εξατομικευμένη υποστήριξη οικογενειών, παρακολούθηση κοινωνικών δεικτών, ενσωμάτωση καινοτόμων προσεγγίσεων και διασύνδεση υπηρεσιών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.
- **Μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων** – εστιάζοντας σε πληθυσμιακές ομάδες που αντιμετωπίζουν φτώχεια, κοινωνικό αποκλεισμό ή πολλαπλές μορφές διάκρισης, με προγράμματα ενδυνάμωσης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, συμπερίληψης και συμμετοχής στην κοινωνική και οικονομική ζωή.
- **Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με γνώμονα την οικογένεια** – θέτοντας στο επίκεντρο την προστασία της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας, την προώθηση γονεϊκών δεξιοτήτων, την ευαισθητοποίηση σε θέματα ισότητας και συμπεριληπτικού λόγου, καθώς και τη δημιουργία θεσμών και δράσεων που ενδυναμώνουν τις κοινότητες γύρω από τον θεσμό της οικογένειας.

ΕΑΣ2: Βελτίωση της ποιότητας ζωής και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω διευρυμένης πρόσβασης σε στεγαστικά και κοινωνικά αγαθά

- **Ανάπτυξη και λειτουργία μηχανισμών παρακολούθησης στεγαστικών αναγκών σε τοπικό και εθνικό επίπεδο** – με συστηματική αποτύπωση δεδομένων για την αγορά ακινήτων, τις μισθώσεις, την ιδιοκτησιακή κατάσταση και τα ανενεργά ακίνητα, ώστε οι πολιτικές να στηρίζονται σε αξιόπιστη και διαφανή τεκμηρίωση.
- **Ψηφιακή τεκμηρίωση και διαχείριση της κατοικίας ως κοινωνικού και λειτουργικού αγαθού** – μέσω πλατφορμών και εργαλείων που ενισχύουν τη διαφάνεια, διευκολύνουν την πρόσβαση των πολιτών σε στεγαστικά προγράμματα και συμβάλλουν στην τακτοποίηση ιδιοκτησιακών ζητημάτων.
- **Ενίσχυση της πρόσβασης ευάλωτων ομάδων σε αξιοπρεπή και βιώσιμη στέγαση** – με παροχή κινήτρων, οικονομικών εργαλείων και διευκολύνσεων, ώστε να διασφαλίζεται η κοινωνική κατοικία και να αντιμετωπίζεται η στεγαστική επισφάλεια.
- **Υιοθέτηση ψηφιακών εργαλείων για την υποστήριξη της πολιτικής λήψης αποφάσεων** – με αξιοποίηση συστημάτων ανάλυσης, οπτικοποίησης και διάχυσης δεδομένων, ώστε να κατευθύνονται οι πόροι εκεί όπου οι ανάγκες είναι μεγαλύτερες και να ενισχύεται η αποδοτικότητα των στεγαστικών πολιτικών.

Οι παραπάνω Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι συνθέτουν ένα συνεκτικό πλαίσιο για την κοινωνική ανάπτυξη. Με **καινοτομία, συνεργασία** και προσανατολισμό στον άνθρωπο, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας στοχεύει να αντιμετωπίσει τις μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας, διασφαλίζοντας ότι η κοινωνική πρόοδος δεν θα αφήσει κανέναν πίσω. Οι στόχοι αυτοί, σε συνδυασμό με τους διαθέσιμους πόρους του ΤΠΑ και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης), αποτελούν τον οδικό χάρτη για μια **δικαιότερη, πιο συνεκτική και ανθεκτική κοινωνία** στην Ελλάδα του αύριο.

2.4 Αντιστοίχιση με Αναπτυξιακούς Στόχους και Ειδικούς Στόχους ΕΠΑ

Η επιλογή των ειδικών αναπτυξιακών στόχων πραγματοποιήθηκε λαμβάνοντας υπόψη το σχέδιο ανάπτυξης της χώρας για την παραγωγική ανάταξη και την κοινωνική συνοχή, την αποτελεσματικότητα των πολιτικών, καθώς και τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί από τη χώρα για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Αναπτυξιακός Στόχος ΕΠΑ	Ειδικός Στόχος ΕΠΑ	Ειδικός Αναπτυξιακός Στόχος ΤΠΑ
Έξυπνη ανάπτυξη	Ψηφιακός μετασχηματισμός	ΕΑΣ1: Προώθηση ψηφιακών λύσεων για την υποστήριξη της οικογένειας, της κοινωνικής πρόνοιας και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων
Κοινωνική ανάπτυξη	Κοινωνική συνοχή	ΕΑΣ1: Προώθηση ψηφιακών λύσεων για την υποστήριξη της οικογένειας, της κοινωνικής πρόνοιας και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων ΕΑΣ2: Βελτίωση της ποιότητας ζωής και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω διευρυμένης πρόσβασης σε στεγαστικά και κοινωνικά αγαθά

Πίνακας 6 Αντιστοίχιση με αναπτυξιακούς στόχους και ειδικούς στόχους ΕΠΑ

2.5 Άξονες Προτεραιότητας

Οι Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι του ΤΠΑ του ΥΚΟΙΣΟ εξυπηρετούνται μέσω **τριών (3) κύριων Αξόνων Προτεραιότητας (ΑΠ)**, πλέον του Άξονα των Οριζόντιων Υποστηρικτικών Υπηρεσιών και της Τεχνικής Βοήθειας. Οι εν λόγω ΑΠ παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα σε αντιστοίχιση με τους Αναπτυξιακούς Στόχους και τις σχετικές προτεραιότητες.

Αναπτυξιακός Στόχος ΕΠΑ	Προτεραιότητα ΕΠΑ – Άξονες προτεραιότητας	Δράσεις
Έξυπνη Ανάπτυξη	Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα (ΑΠ 1) Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση - Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης (ΑΠ 2)	Υποστήριξη Οικογένειας και Πρόσβαση σε Κοινωνικές Υπηρεσίες
Κοινωνική Ανάπτυξη	Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)-Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ (ΑΠ 3)	Εργαλεία για Κοινωνική Ένταξη και Ενίσχυση της Κοινωνικής Καινοτομίας Στεγαστική Πολιτική

Πίνακας 7 Αντιστοίχιση Αναπτυξιακών Στόχων ΕΠΑ, Προτεραιοτήτων και Αξόνων Προτεραιότητας.

2.5.1 Άξονας Προτεραιότητας «Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα» (ΑΠ1)

Κωδικός αναγνώρισης Άξονα Προτεραιότητας:	ΑΠ1
Ειδικός αναπτυξιακός στόχος που εξυπηρετείται:	ΕΑΣ1
Τίτλος άξονα προτεραιότητας (Προτεραιότητα ΕΠΑ):	Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα
Σύντομη περιγραφή ΑΠ:	Στόχος του ΑΠ1 είναι η ανάπτυξη ολοκληρωμένων ψηφιακών εργαλείων και πλατφορμών για την υποστήριξη νέων οικογενειών και τη διευκόλυνση πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες
Κατηγορίες δράσεων:	- Δημιουργία και λειτουργία ψηφιακών πλατφορμών υποστήριξης και ενημέρωσης - Υλοποίηση προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης με στοχευμένα voucher - Εκδηλώσεις και ψηφιακές καμπάνιες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης
Τεκμηρίωση ανάγκης χρηματοδότησης από ΕΠΑ:	Η χρηματοδότηση από το ΕΠΑ του ΑΠ1 είναι κρίσιμη για την ενίσχυση της οικογένειας, καθώς προάγει την ψυχοκοινωνική στήριξη εγκύων και νέων μητέρων, ενδυναμώνει την κοινωνική συνοχή μέσω δράσεων ευαισθητοποίησης και πολιτισμού, και θεσπίζει εργαλεία αναγνώρισης και ενδυνάμωσης της μητρότητας, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην αντιμετώπιση της δημογραφικής κρίσης
Καθεστώς ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση / Μέσο Χρηματοοικονομικής Τεχνικής / Άλλο
Δείκτες εκροών:	ΔΕ 1.1 Δημιουργούμενες Υπηρεσίες για Πολίτες, Επιχειρήσεις και για το Δημόσιο που είναι Πλήρως Διαθέσιμες Ηλεκτρονικά (08201)
Δυνητικοί Δικαιούχοι:	- Κοινωνία της Πληροφορίας ΜΑΕ - Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής ΥΚΟΙΣΟ

2.5.2 Άξονας Προτεραιότητας «Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση - Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης» (ΑΠ2)

Κωδικός αναγνώρισης Άξονα Προτεραιότητας:	ΑΠ2
Ειδικός αναπτυξιακός στόχος που εξυπηρετείται:	ΕΑΣ1 ΕΑΣ 2
Τίτλος άξονα προτεραιότητας (Προτεραιότητα ΕΠΑ):	Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση - Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης

Κωδικός αναγνώρισης Άξονα Προτεραιότητας:	ΑΠ2
Σύντομη περιγραφή ΑΠ:	Ο Άξονας Προτεραιότητας στοχεύει στη δημιουργία θεσμών, εργαλείων και πρακτικών που προάγουν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών, ιδίως των νέων, στην κοινωνική καινοτομία και τη διαμόρφωση πολιτικών συμπερίληψης. Περιλαμβάνει δράσεις που ενισχύουν την κοινωνική ενσυναίσθηση, υποστηρίζουν τη χρήση συμπεριληπτικού λόγου και ενδυναμώνουν τη δημιουργία καινοτόμων λύσεων σε κοινωνικά προβλήματα
Κατηγορίες δράσεων:	- Ενίσχυση της συμμετοχής νέων και καινοτόμων φορέων κοινωνικής οικονομίας στην κοινωνική πολιτική - Ανάπτυξη συμμετοχικών μηχανισμών καινοτομίας για την επίλυση κοινωνικών προκλήσεων
Τεκμηρίωση ανάγκης χρηματοδότησης από ΕΠΑ:	Η χρηματοδότηση από το ΕΠΑ είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη καινοτόμων εργαλείων κοινωνικής συμμετοχής, τη διαμόρφωση πρακτικών συμπερίληψης και την ενδυνάμωση των νέων ως ενεργών πολιτών, διασφαλίζοντας ότι οι κοινωνικές παρεμβάσεις είναι αποτελεσματικές, προσβάσιμες και συμβάλλουν στη μείωση κοινωνικών ανισοτήτων
Καθεστώς ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση / Μέσο Χρηματοοικονομικής Τεχνικής / Άλλο
Δείκτες εκροών:	ΔΕ 2.1 Αριθμός ωφελούμενων από δομές παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και προστασίας (11214)
Δυνητικοί Δικαιούχοι:	- Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής ΥΚΟΙΣΟ - Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης

2.5.3 Άξονας Προτεραιότητας «Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)-Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ» (ΑΠ3)

Κωδικός αναγνώρισης Άξονα Προτεραιότητας:	ΑΠ3
Ειδικός αναπτυξιακός Στόχος που εξυπηρετείται:	ΕΑΣ 1 ΕΑΣ 2
Τίτλος άξονα προτεραιότητας (Προτεραιότητα ΕΠΑ):	Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)-Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ

Σύνοψη περιγραφή ΑΠ:	Ο Άξονας Προτεραιότητας στοχεύει στη διασφάλιση της πρόσβασης σε αξιοπρεπή και βιώσιμη στέγαση για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και στην ενίσχυση της αποτελεσματικής διαχείρισης της στεγαστικής πολιτικής μέσω ψηφιακών εργαλείων και μηχανισμών παρακολούθησης. Περιλαμβάνει δράσεις για την καταγραφή και ανάλυση των στεγαστικών αναγκών, την ψηφιοποίηση της διαχείρισης ακινήτων και την υποστήριξη πολιτικών κοινωνικής στέγασης
Κατηγορίες δράσεων:	• Ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων παρακολούθησης και ανάλυσης στεγαστικών δεδομένων • Υποστήριξη σχεδιασμού και αξιολόγησης πολιτικών κοινωνικής στέγασης
Τεκμηρίωση ανάγκης χρηματοδότησης από ΕΠΑ:	Η χρηματοδότηση από το ΕΠΑ είναι κρίσιμη για τη δημιουργία ολοκληρωμένων μηχανισμών παρακολούθησης και ψηφιακής τεκμηρίωσης της στεγαστικής πραγματικότητας, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική στόχευση πόρων, η πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων σε κατάλληλη στέγαση και η υποστήριξη πολιτικών κοινωνικής ένταξης και βιώσιμης ανάπτυξης
Καθεστώς ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση / Μέσο Χρηματοοικονομικής Τεχνικής / Άλλο
Δείκτες εκροών:	ΔΕ 3.1Αριθμός πληροφοριακών συστημάτων (12109)
Δυνητικοί Δικαιούχοι:	• Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής ΥΚΟΙΣΟ • Κοινωνία της Πληροφορίας ΜΑΕ

3. Διοικητική Υποστήριξη (ΑΠ 4)

Ο Άξονας Προτεραιότητας περιλαμβάνει την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για τον σχεδιασμό, την ωρίμανση και την υλοποίηση Έργων αρμοδιότητας του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ) στο ΤΠΑ. Πιο συγκεκριμένα θα παρασχεθούν εξειδικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες για την ολοκληρωμένη υποστήριξη του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, σε όλα τα στάδια σχεδιασμού και υλοποίησης των έργων του. Ειδικότερα, προβλέπονται υπηρεσίες που συγκροτούν ένα συνεκτικό και λειτουργικά ολοκληρωμένο σχήμα υποστήριξης του κύκλου ζωής έργων. Σκοπός τους είναι η παροχή στοχευμένης υποστήριξης, με γνώμονα τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας, της τήρησης της κανονιστικής συμμόρφωσης και της αποδοτικής αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά προβλέπονται υπηρεσίες που αφορούν:

- στον στρατηγικό σχεδιασμό, την προετοιμασία και την ιεράρχηση των έργων, μέσω της αξιολόγησης αναγκών του Υπουργείου,
- στις διαδικασίες ανάθεσης, την τήρηση των προβλεπόμενων διαγωνιστικών διαδικασιών, την ορθή κατάρτιση τευχών για την επιλογή αναδόχων (όπου εφαρμόζεται) βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων,
- τη διαχείριση των χρηματοδοτικών ροών, την υποστήριξη των δικαιούχων κατά την υποβολή αιτημάτων χρηματοδότησης και την εποπτεία της συμμόρφωσης προς τους όρους επιλεξιμότητας των δαπανών,
- παρακολούθηση της εξέλιξης της φυσικής και οικονομικής υλοποίησης των έργων, αξιολόγησης της προόδου τους σε σχέση με τους συμβατικούς και ποιοτικούς όρους, και συνδρομή στη διαχείριση αποκλίσεων ή κινδύνων.

Κωδικός αναγνώρισης Άξονα Προτεραιότητας:	ΑΠ4
Τίτλος άξονα προτεραιότητας (Προτεραιότητα ΕΠΑ):	Διοικητική Υποστήριξη
Σύντομη περιγραφή ΑΠ:	Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για τον σχεδιασμό, την ωρίμανση και την υλοποίηση Έργων αρμοδιότητας του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ) στο ΤΠΑ
Κατηγορίες δράσεων:	• Συμβουλευτικές υπηρεσίες για τον σχεδιασμό, την ωρίμανση και την υλοποίηση έργων
Τεκμηρίωση ανάγκης χρηματοδότησης από ΕΠΑ:	Η χρηματοδότηση του Άξονα μέσω του ΕΠΑ είναι αναγκαία, καθώς διασφαλίζει την αποτελεσματική προετοιμασία, υλοποίηση και παρακολούθηση των έργων του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας. Παρέχει εξειδικευμένη τεχνική και συμβουλευτική υποστήριξη που ενισχύει τη διαφάνεια, την κανονιστική συμμόρφωση και τη βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων. Επιπλέον, μειώνει τον κίνδυνο καθυστερήσεων ή αποκλίσεων, διασφαλίζοντας τη μέγιστη αποδοτικότητα και τον κοινωνικό αντίκτυπο των παρεμβάσεων.
Καθεστώς ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Άλλο

Δείκτες εκροών:	ΔΕ 4.1 Δικαιούχοι, φορείς που υποστηρίζονται (12105)
Δυνητικοί Δικαιούχοι:	Υπηρεσία Διαχείρισης του Τομεακού Προγράμματος 2021–2025

4. Τεχνική Βοήθεια

Σύμφωνα με το άρθρο 134 του ν.4635/2019 (Α' 167) οι ενέργειες Τεχνικής Βοήθειας (τεχνικής υποστήριξης) αφορούν τη δημοσιότητα, την εφαρμογή και τον έλεγχο των προγραμμάτων του ΕΠΑ, καθώς και δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Υπηρεσίας Συντονισμού, των Υπηρεσιών Διαχείρισης και των δικαιούχων για την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Ως προς τις χρηματοδοτικές πηγές αναφέρεται ρητά ότι οι ενέργειες Τεχνικής Βοήθειας χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους μέσω του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), ενώ ο προϋπολογισμός του αντίστοιχου άξονα προτεραιότητας των επιμέρους προγραμμάτων του ΕΠΑ καθορίζεται ως ποσοστό μέχρι 1% των συνολικών πιστώσεών τους.

4.1 Άξονας Προτεραιότητας «Τεχνική Βοήθεια» (ΑΠ 5)

Ο Άξονας Προτεραιότητας περιλαμβάνει ενέργειες τεχνικής υποστήριξης (Τεχνικής Βοήθειας) σχετικές την αξιολόγηση, τη δημοσιότητα, την εφαρμογή και τον έλεγχο του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου, καθώς και δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Υπηρεσίας Διαχείρισης και των δικαιούχων για την υλοποίηση των έργων. Συνίστανται ιδίως στην προμήθεια αγαθών και λήψη υπηρεσιών, την κάλυψη δαπανών, καθώς και σε κάθε άλλη απαραίτητη δαπάνη που αποσκοπεί στην ενίσχυση της υλοποίησης των στόχων και των προγραμμάτων του ΤΠΑ.

Αποτελέσματα που επιδιώκονται:	• Άρτια και αποτελεσματική υλοποίηση των παρεμβάσεων του συνόλου του ΤΠΑ, παροχή οδηγιών και υποστήριξης προς τους εμπλεκόμενους φορείς και υποστήριξη και υποβοήθηση της διοικητικής δομής που διαχειρίζεται το ΤΠΑ • Αναβάθμιση των συστημάτων και εργαλείων οργάνωσης της διαχείρισης και παρακολούθησης του ΤΠΑ • Πρόσθετη τεχνική συνδρομή (μελέτες/εμπειρογνωμοσύνες, τεχνικοί σύμβουλοι) που ενδέχεται να προκύψει για τη βελτιστοποίηση της υλοποίησης και την υποστήριξη της διαχείρισης και της παρακολούθησης των παρεμβάσεων • Ευαισθητοποίηση, πληροφόρηση και δημοσιότητα του ΤΠΑ.
Δείκτες εκροών:	ΔΕ 5.1 Αριθμός εκδηλώσεων (ενέργειες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης) (12305) ΔΕ 5.2 Μελέτες, εμπειρογνωμοσύνες, έρευνες, αξιολογήσεις (12201)
Δυνητικοί Δικαιούχοι:	Υπηρεσία Διαχείρισης του Τομεακού Προγράμματος 2021–2025

Προτεινόμενα ενδεικτικά έργα:	Δράσεις αξιολόγησης πιλοτικών έργων του ΥΚΟΙΣΟ στο ΤΠΑ, Οριζόντιες δράσεις ευαισθητοποίησης
--	--

5. Έργα ΤΠΑ ΥΚΟΙΣΟ

5.1 Ατομικές συνεδρίες στήριξης για εγκύους και νέες μητέρες: Μητρότητα, γονεϊκότητα και ψυχοκοινωνική ευεξία

Περιγραφή έργου

Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας αναπτύσσει πιλοτικό πρόγραμμα υποστήριξης για 10.000 έγκυες γυναίκες και νέες μητέρες (από τους πρώτους μήνες της εγκυμοσύνης και έως τους πρώτους μήνες μετά τον τοκετό). Σκοπός του προγράμματος είναι η δωρεάν -με τη χρήση voucher- πρόσβαση σε ειδικούς, όπως μαιές, συμβούλους μητρότητας, γονεϊκότητας, και ψυχολόγους. Μέσω εξατομικευμένων ατομικών συνεδρίων, δια ζώσης ή εξ' αποστάσεως, οι γυναίκες θα λαμβάνουν πρακτικές οδηγίες, συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική στήριξη, ανταποκρινόμενες στις ατομικές τους ανάγκες.

Η υποστήριξη θα διαρκεί έως 12 μήνες, με εννιά (9) συνεδρίες συνολικά. Κάθε ωφελούμενη μητέρα θα λαμβάνει κουπόνι (voucher) αξίας 450€ (150€ ανά μήνα) για την κάλυψη του κόστους των υπηρεσιών υποστήριξης. Οι μητέρες θα μπορούν να επιλέξουν επαγγελματίες από μητρώο πιστοποιημένων ειδικών, οι οποίοι θα διαθέτουν εξειδίκευση σε θέματα μητρότητας, περιγεννητικής φροντίδας και οικογενειακής ενδυνάμωσης. Το πρόγραμμα έχει κοινωνικό χαρακτήρα και στόχο τη γενική υποστήριξη της μητέρας στους κρίσιμους μήνες, ενισχύοντας την αυτοπεποίθηση και την ικανότητά της να ανταποκριθεί στον νέο ρόλο, με τρόπο που προάγει τη συνοχή της οικογένειας και τη φροντίδα του παιδιού.

Βήματα υλοποίησης

1. Προετοιμασία και σχεδιασμός έργου- Μελέτη εφαρμογής
2. Δημιουργία μητρώων επαγγελματιών ψυχολόγων και ωφελουμένων
3. Ανάπτυξη ψηφιακής πλατφόρμας
4. Ενημέρωση και δημοσιότητα
5. Επιλογή και εγγραφή ωφελουμένων
6. Παροχή και παρακολούθηση υπηρεσιών
7. Οικονομική διαχείριση και εκκαθάριση voucher
8. Αξιολόγηση πιλοτικής εφαρμογής
9. Ολοκλήρωση κα ιδημοσιοποίηση αποτελεσμάτων.

Ωφελούμενοι/ες: 10.000 άτομα

Δικαιούχος: Κοινωνία της Πληροφορίας ΜΑΕ

Διαδικασία: Ανοιχτή πρόσκληση

5.2 Υποστήριξη Διοργάνωσης του Φεστιβάλ Παιδιού και Οικογένειας

Περιγραφή έργου

Αντικείμενο του έργου είναι η υποστήριξη διοργάνωσης του «Φεστιβάλ Παιδιού και Οικογένειας». Στο έργο περιλαμβάνονται υπηρεσίες για την προετοιμασία, οργάνωση και υλοποίηση του Φεστιβάλ, κάλυψη δαπανών μετακινήσεων και εστίασης, καθώς και παραγωγή επικοινωνιακού υλικού.

Βήματα υλοποίησης

1. Προετοιμασία και σχεδιασμός Φεστιβάλ
2. Παραγωγή επικοινωνιακού υλικού
3. Οργάνωση και διοικητική υποστήριξη
4. Διεξαγωγή εκδηλώσεων.

Δικαιούχος: Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής ΥΚΟΙΣΟ

Διαδικασία: Ανοικτός διαγωνισμός

5.3 Μηχανισμός Παρακολούθησης και Ανάλυσης Στεγαστικών Αναγκών

Περιγραφή έργου

Το έργο αυτό αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ενιαίου πλαισίου πληροφόρησης, το οποίο θα επιτρέπει την αξιόπιστη, πολυεπίπεδη και διαρκή παρακολούθηση της αγοράς ακινήτων στη χώρα. Μέσω της συνδυαστικής αξιοποίησης δημόσιων και ιδιωτικών πηγών δεδομένων, θα αποτυπώνονται με τεκμηριωμένο τρόπο κρίσιμες πτυχές της στεγαστικής πραγματικότητας, από την προσφορά έως την ιδιοκτησία και τα αδρανή ακίνητα.

Βήματα υλοποίησης

1. Αποτύπωση αγοράς ακινήτων
2. Αποτύπωση αγοράς μισθώσεων
3. Ανάλυση ιδιοκτησιακής σύνθεσης
4. Εντοπισμός κλειστών/ανενεργών ακινήτων
5. Ψηφιακή πλατφόρμα οπτικοποίησης και διάχυσης.

Δικαιούχος: Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής ΥΚΟΙΣΟ

Διαδικασία: Ανοικτός διαγωνισμός

5.4 Πρόγραμμα Έκδοσης Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Ακίνητου

Περιγραφή έργου

Το έργο αφορά στην παροχή κουπονιού (voucher) ύψους 300 € για 10.000 ωφελούμενους, με σκοπό την κάλυψη του κόστους έκδοσης Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Ακινήτου. Το έργο αποσκοπεί στην ένταξη ευάλωτων νοικοκυριών σε προγράμματα στέγασης και ενεργειακής αναβάθμισης, καθώς και στην τακτοποίηση ιδιοκτησιακών ζητημάτων, ενώ η επιλογή των δικαιούχων θα γίνει με βάση εισοδηματικά και κοινωνικά κριτήρια.

Βήματα υλοποίησης

1. Ανάπτυξη ψηφιακής πλατφόρμας
2. Δημιουργία μητρώων δικαιούχων και ωφελουμένων
3. Οικονομική διαχείριση και εκκαθάριση voucher
4. Ολοκλήρωση και δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων.

Ωφελούμενοι: 10.000

Δικαιούχος: Κοινωνία της Πληροφορίας ΜΑΕ

Διαδικασία: Ανοιχτή πρόσκληση

5.5 Πιλοτικό Πρόγραμμα Hackathon Κοινωνικής Καινοτομίας με τη Συμμετοχή Νέων - Youth for Social Innovation (Y4SI)

Περιγραφή έργου

Το προτεινόμενο Πιλοτικό Πρόγραμμα Hackathon Κοινωνικής Καινοτομίας με τη Συμμετοχή Νέων - Youth for Social Innovation (Y4SI) στοχεύει στη δημιουργία ενός θεσμού με τη συμμετοχή των νέων για τη δημιουργία λύσεων σε κοινωνικά προβλήματα. Μέσω μίας συντονισμένης και βιωματικής διαδικασίας, οι νέες και νέοι καλούνται να αναδείξουν κοινωνικά προβλήματα, να τα επανανοηματοδοτήσουν μέσα από την εμπειρία και την ενσυναίσθησή τους, και να διαμορφώσουν καινοτόμες προτάσεις για την αντιμετώπισή τους. Η δράση δεν περιορίζεται σε προβλήματα που αφορούν αποκλειστικά στις νεανικές ηλικίες, αλλά επιδιώκει να αναδείξει τον ρόλο των νέων ως ενεργών πολιτών, οι οποίοι παρεμβαίνουν δημιουργικά υπέρ του συνόλου της κοινωνίας. Η δράση θα υλοποιηθεί πιλοτικά σε συνεργασία με Πανεπιστήμια/ Περιφέρειες/ Δήμους.

Βήματα υλοποίησης

1. Σχεδιασμός και οργάνωση Hackathon
2. Επικοινωνία και προώθηση δράσεων στους Δήμους
3. Αιτήσεις συμμετοχής
4. Διεξαγωγή του Hackathon.

Δικαιούχοι: Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής ΥΚΟΙΣΟ

Διαδικασία: Ανοιχτός Διαγωνισμός

5.6 Πρόγραμμα Δημιουργίας Οδηγού Χρήσης Συμπεριληπτικού Λόγου

Περιγραφή έργου

Το προτεινόμενο πρόγραμμα στοχεύει στη δημιουργία ενός οδηγού χρήσης συμπεριληπτικού λόγου στον κλάδο της δημοσιογραφίας και των ειδήσεων. Ο οδηγός δύναται να λειτουργεί ως εργαλείο, το οποίο θα ορισθετεί και θα εκπαιδεύει δημοσιογράφους και εν δυνάμει επαγγελματίες σε θεματικούς άξονες που σχετίζονται, ενδεικτικά, με το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την θρησκεία, την αναπηρία, την εθνική καταγωγή και την ηλικία.

Βήματα υλοποίησης

1. Έρευνα και χαρτογράφηση υφιστάμενων πρακτικών
2. Συγκρότηση επιστημονικής ομάδας και θεματικών επιτροπών
3. Σύνταξη και επιμέλεια του οδηγού
4. Εκπαίδευση και πιλοτική εφαρμογή.

Δικαιούχοι: Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης

Διαδικασία: Ανοιχτός διαγωνισμός

5.7 Πρόγραμμα Δημιουργίας Πλαισίου Σήματος Μητρότητας

Περιγραφή έργου

Το έργο αφορά στη δημιουργία του πλαισίου για το σήμα μητρότητας που θα παρέχεται σε γυναίκες που βρίσκονται στο στάδιο της κύησης και κατά τους πρώτους μήνες μετά τον τοκετό. Στο πλαίσιο του προγράμματος θα διαμορφωθεί το θεσμικό πλαίσιο για το σήμα μητρότητας, θα δημιουργηθεί η πλατφόρμα και το μητρώο δικαιούχων και θα χρηματοδοτηθεί η προμήθεια των σημάτων σε φυσική μορφή.

Βήματα υλοποίησης

1. Δημιουργία του θεσμικού πλαισίου για το «Σήμα Μητρότητας» σε συνεργασία με τα Υπουργεία: Υγείας, Υποδομών και Μεταφορών και Πολιτισμού, κ.α.
2. Δράσεις δημοσιότητας και επικοινωνίας
3. Δημιουργία πλατφόρμας και μητρώου ωφελούμενων
4. Δημιουργία σημάτων για τους ωφελούμενους.

Δικαιούχοι: Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής ΥΚΟΙΣΟ

Διαδικασία: Ανοιχτός διαγωνισμός

5.8 Υπηρεσίες Ωρίμανσης, Παρακολούθησης Έργων και Διοικητικής Υποστήριξης

Περιγραφή έργου

Το έργο «Υπηρεσίες Ωρίμανσης, Παρακολούθησης Έργων και Διοικητικής Υποστήριξης» αφορά στην παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών ωρίμανσης και παρακολούθησης έργων, αλλά και διοικητικής υποστήριξης προς την Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος ΤΠΑ του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του ΤΠΑ 2021-2025, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

Βήματα υλοποίησης

1. Καταγραφή και ανάλυση αναγκών
2. Παροχή τεχνικής και συμβουλευτικής υποστήριξης
3. Υποστήριξη διαδικασιών και δράσεων διαχείρισης.

Δικαιούχος: ΕΥΔ ΤΠΑ

Διαδικασία: Ανοιχτός Διαγωνισμός

6. Ο Ρόλος των Έργων του ΤΠΑ ΥΚΟΙΣΟ

Ανταποκρινόμενο στις παραπάνω προκλήσεις, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας υλοποιεί σειρά στοχευμένων έργων, ενταγμένων σε προτεραιότητες του ΤΠΑ και επιδιώκουν:

- **Την υποστήριξη της μητρότητας με το έργο «Ατομικές συνεδρίες στήριξης για εγκύους και νέες μητέρες: Μητρότητα, γονεϊκότητα και ψυχοκοινωνική ευεξία»**

Το προτεινόμενο πρόγραμμα αποτελεί μια στοχευμένη δράση για την ενίσχυση της μητρότητας μέσω της παροχής ψυχολογικής υποστήριξης σε νέες μητέρες, ιδίως κατά την ευαίσθητη περίοδο της λοχείας. Σημειώνεται ότι περίπου το 10 - 15% των λεχωϊδων στην Ελλάδα εκδηλώνει συμπτώματα επιλόχειας κατάθλιψης, γεγονός που καθιστά επιτακτική την άμεση παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και μέριμνας. Μέσω του έργου διασφαλίζεται η ευημερία, τόσο της μητέρας όσο και του παιδιού, ενισχύεται ο οικογενειακός πυρήνας και εδραιώνονται οι προϋποθέσεις για ένα υγιές ξεκίνημα στη ζωή του παιδιού. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε 10.000 νέες μητέρες που βρίσκονται στο αρχικό στάδιο της εγκυμοσύνης και έως τους πρώτους μήνες μετά τον τοκετό, και προβλέπει την παροχή εννέα (9) ψυχολογικών συνεδριών ανά ωφελούμενη. Κάθε συμμετέχουσα θα λαμβάνει ένα κουπόνι (voucher) συνολικής αξίας 450 €, με δυνατότητα επιλογής επαγγελματιών από μητρώο πιστοποιημένων ειδικών, οι οποίοι θα διαθέτουν εξειδίκευση σε θέματα μητρότητας, περιγεννητικής φροντίδας και οικογενειακής ενδυνάμωσης. Η παρέμβαση αποσκοπεί στην πρόληψη της επιλόχειας κατάθλιψης, την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας και τη συνολική στήριξη των νέων οικογενειών.

Η υλοποίηση του έργου περιλαμβάνει τον αναλυτικό σχεδιασμό και την απαιτούμενη τεχνική προετοιμασία, καθώς και την ανάπτυξη ψηφιακής πλατφόρμας για την καταγραφή και παρακολούθηση των ωφελούμενων, όπως και για την εγγραφή και αξιολόγηση των συμμετεχόντων επαγγελματιών. Παράλληλα, προβλέπεται η δημιουργία ολοκληρωμένου μηχανισμού διαχείρισης των vouchers και η υλοποίηση στοχευμένης στρατηγικής ενημέρωσης, σε συνεργασία με δομές υγείας και κοινωνικής φροντίδας. Το πρόγραμμα θα παρακολουθείται σε συνεχή βάση, με συστηματική συλλογή ανατροφοδότησης από τους εμπλεκόμενους φορείς και τους τελικούς αποδέκτες των υπηρεσιών.

- **Την ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας μέσω της πολιτιστικής και παιδαγωγικής ενδυνάμωσης της σχέσης παιδιών και γονέων, όπως προωθείται από το έργο «Υποστήριξη Διοργάνωσης του Φεστιβάλ Παιδιού και Οικογένειας»**

Το προτεινόμενο έργο αφορά στην υποστήριξη της διοργάνωσης του «Φεστιβάλ Παιδιού και Οικογένειας», μιας πολυθεματικής εκδήλωσης που έχει ως βασικό σκοπό την ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας, την ψυχαγωγία των παιδιών και την προώθηση της δημιουργικής και ουσιαστικής αλληλεπίδρασης μεταξύ γονέων και παιδιών. Το Φεστιβάλ στοχεύει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που συνδυάζει πολιτισμό, μάθηση, παιχνίδι και κοινωνική συνοχή, προσφέροντας θετικές εμπειρίες και ευκαιρίες ενδυνάμωσης για κάθε συμμετέχουσα οικογένεια. Η υλοποίηση του έργου περιλαμβάνει την πλήρη προετοιμασία και τον σχεδιασμό της εκδήλωσης, την οργάνωση των χώρων διεξαγωγής και την παροχή διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης κατά την υλοποίηση. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην επικοινωνιακή προβολή του Φεστιβάλ, με την παραγωγή ενημερωτικού και προωθητικού υλικού, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ευρεία συμμετοχή του κοινού.

Βασικό στοιχείο του σχεδιασμού του έργου αποτελεί η εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων που προωθούν την ενεργό εμπλοκή όλων των μελών της οικογένειας, ενισχύοντας τον διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ παιδιών και ενηλίκων. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για τη διασφάλιση της καθολικής προσβασιμότητας και της συμπερίληψης, ώστε η εκδήλωση να είναι ανοιχτή και προσβάσιμη σε οικογένειες ανεξαρτήτως κοινωνικών, οικονομικών ή και πολιτισμικών χαρακτηριστικών. Μέσα από αυτή τη συνολική προσέγγιση, το Φεστιβάλ φιλοδοξεί να καθιερωθεί ως

θεσμός αναφοράς που προάγει την κοινωνική συνοχή και τη δημιουργικότητα, ενδυναμώνοντας τον κοινωνικό ιστό και δημιουργώντας διαχρονικά θετικές εμπειρίες για όλες τις συμμετέχουσες οικογένειες.

- **Την καταγραφή, τεκμηρίωση και διαχείριση στεγαστικών αναγκών μέσω του έργου «Μηχανισμός Παρακολούθησης και Ανάλυσης Στεγαστικών Αναγκών»**

Το έργο στοχεύει στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και ενιαίου πλαισίου πληροφόρησης για την ελληνική αγορά ακινήτων, το οποίο θα επιτρέπει την αξιόπιστη, συστηματική και πολυεπίπεδη παρακολούθηση των εξελίξεων στον τομέα της στέγασης. Με τη συνδυαστική αξιοποίηση δεδομένων, το έργο θα αποτυπώνει με τεκμηριωμένο τρόπο κρίσιμες πτυχές της στεγαστικής πραγματικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, το έργο αποτελεί μια καθοριστική πρωτοβουλία, με στόχο την καταγραφή, τεκμηρίωση και ορθολογική διαχείριση των στεγαστικών αναγκών του πληθυσμού, μέσω της αξιοποίησης σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων και εφαρμογών. Η διαρκώς επιδεινούμενη στεγαστική κρίση και το υψηλό κόστος κατοικίας έχουν καταστήσει τη διασφάλιση αυτόνομης στέγασης ιδιαιτέρως δυσχερή, ιδίως για τους νέους. Ενδεικτικά, το 68% των Ελλήνων ηλικίας 25-34 ετών εξακολουθεί να διαμένει με τους γονείς του, κυρίως λόγω οικονομικής αδυναμίας πρόσβασης σε προσιτή κατοικία.

Βασικό εργαλείο του συνολικού έργου θα είναι η ανάπτυξη μιας σύγχρονης ψηφιακής πλατφόρμας οπτικοποίησης, η οποία θα παρέχει πρόσβαση σε διαδραστικά δεδομένα και αναλύσεις σε φορείς διακυβέρνησης, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, κ.α. Μέσω αυτής της πλατφόρμας, οι ενδιαφερόμενοι θα έχουν τη δυνατότητα να προσαρμόζουν τις αναζητήσεις τους σε υψηλό επίπεδο γεωγραφικής λεπτομέρειας, διευκολύνοντας τον σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών και παρεμβάσεων στέγασης. Συνολικά, το έργο φιλοδοξεί να αποτελέσει στρατηγικό εργαλείο ενίσχυσης της διαφάνειας στην αγορά ακινήτων, τεκμηρίωσης πολιτικών για την καταπολέμηση της υποστέγασης και προώθησης βιώσιμων, δίκαιων και αποτελεσματικών στεγαστικών λύσεων για την ελληνική κοινωνία.

- **Την ενίσχυση της πρόσβασης σε διαδικασίες ιδιοκτησίας και προγραμμάτων με το «Πρόγραμμα Έκδοσης Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Ακίνητου»**

Το παρόν έργο αφορά στην οικονομική ενίσχυση 10.000 ωφελούμενων μέσω της παροχής κουπονιού (voucher) ύψους 300 ευρώ, με στόχο την κάλυψη του κόστους έκδοσης της Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Ακίνητου. Πρόκειται για μια θεσμική πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην ενίσχυση της πρόσβασης των πολιτών σε κρίσιμες διοικητικές διαδικασίες που αφορούν την ιδιοκτησία, και ειδικότερα στη διευκόλυνση της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία που καθιστά την Ηλεκτρονική Ταυτότητα Ακίνητου υποχρεωτική για κάθε μεταβίβαση, τακτοποίηση ή ένταξη σε πρόγραμμα αναβάθμισης. Η Ηλεκτρονική Ταυτότητα Ακίνητου αποτελεί ένα πλήρες ψηφιακό αποθετήριο εγγράφων και στοιχείων που αποτυπώνουν τη νομική και τεχνική υπόσταση ενός ακινήτου, όπως οικοδομικές άδειες, κατόψεις, ενεργειακά πιστοποιητικά και δηλώσεις αυθαιρέτων.

Παρότι πρόκειται για σημαντικό εργαλείο ενίσχυσης της διαφάνειας και της κανονιστικής συμμόρφωσης στην αγορά ακινήτων, η έκδοσή της συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση για τον ιδιοκτήτη, καθώς απαιτεί τη σύνταξη από πιστοποιημένο μηχανικό. Η δράση στοχεύει επομένως στην άρση βασικών διοικητικών και οικονομικών εμποδίων, τα οποία δυσχεραίνουν την ισότιμη συμμετοχή ευάλωτων νοικοκυριών σε προγράμματα κοινωνικής στέγασης, ενεργειακής αναβάθμισης, ανακαίνισης ή νομιμοποίησης ιδιοκτησιών. Η διευκόλυνση της έκδοσης της Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Ακίνητου μέσω επιχορήγησης, συμβάλλει καθοριστικά στη μείωση των ανισοτήτων πρόσβασης στη στεγαστική υποστήριξη και στη δημιουργία προϋποθέσεων συμμετοχής σε δημόσιες ή συγχρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις.

- **Την ενίσχυση του ρόλου των νέων στα κοινά και την προώθηση της διαμόρφωσης προτάσεων με κοινωνικό αντίκτυπο μέσω του έργου «Πιλοτικό Πρόγραμμα Hackathon Κοινωνικής Καινοτομίας με τη Συμμετοχή Νέων - Youth for Social Innovation (Y4SI)»**

Το Youth for Social Innovation (Y4SI) έχει ως βασικό του σκοπό την καθιέρωση ενός νέου, δυναμικού θεσμού συμμετοχικού σχεδιασμού και κοινωνικής παρέμβασης, στον οποίο οι νέοι άνθρωποι διαδραματίζουν ενεργό και ουσιαστικό ρόλο. Φιλοδοξεί να μετατρέψει τη νεολαία από παθητικούς αποδέκτες σε δημιουργούς αλλαγής, ενθαρρύνοντάς την να εντοπίζει, να κατανοεί και να αναστοχάζεται κοινωνικά προβλήματα μέσα από τις δικές της εμπειρίες, αξίες και δημιουργικότητα. Μέσα από μια συντονισμένη, συνεργατική και βιωματική διαδικασία, οι συμμετέχοντες καλούνται να διαμορφώσουν καινοτόμες, εφαρμόσιμες λύσεις που ανταποκρίνονται σε σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις, με άμεσο αντίκτυπο τόσο στο τοπικό όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Το Youth for Social Innovation (Y4SI) αποτελεί μια πρωτοβουλία κοινωνικής καινοτομίας που φιλοδοξεί να θεμελιώσει έναν νέο, δυναμικό θεσμό συμμετοχικού σχεδιασμού και κοινωνικής παρέμβασης, τοποθετώντας τους νέους στο επίκεντρο της αλλαγής. Το πρόγραμμα Y4SI επιδιώκει να καλλιεργήσει νέες μορφές συμμετοχής στα κοινά και να εμπνεύσει τη μετάβαση από την παθητική παρατήρηση στην ενεργή συνδιαμόρφωση λύσεων με κοινωνικό αποτύπωμα.

- **Την ενίσχυση της δημοσιογραφίας ως εργαλείου κοινωνικής προόδου και την προώθηση ενός δημοκρατικού, συμπεριληπτικού δημόσιου διαλόγου μέσω του έργου «Πρόγραμμα Δημιουργίας Οδηγού Χρήσης Συμπεριληπτικού Λόγου»**

Το προτεινόμενο πρόγραμμα αποσκοπεί στη συστηματική ανάπτυξη ενός σύγχρονου, επιστημονικά τεκμηριωμένου και πρακτικά εφαρμόσιμου Οδηγού Χρήσης Συμπεριληπτικού Λόγου, ειδικά διαμορφωμένου για τον χώρο της δημοσιογραφίας και των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Πρόκειται για μια καινοτόμο και θεσμικά κρίσιμη πρωτοβουλία, που φιλοδοξεί να αναβαθμίσει το επίπεδο δημοσιογραφικής γραφής και παρουσίασης περιεχομένου, ενσωματώνοντας αρχές ισότητας, μη διάκρισης και σεβασμού της ανθρωπίνης ποικιλομορφίας. Η ανάπτυξη του Οδηγού προβλέπει τη διεξαγωγή έρευνας και χαρτογράφησης των υφιστάμενων πρακτικών στην Ελλάδα και διεθνώς, τη συγκρότηση επιστημονικής ομάδας και θεματικών επιτροπών ειδικών, τη σύνταξη και επιμέλεια του περιεχομένου του οδηγού βάσει διεθνών προτύπων και εγχώριων ιδιαιτεροτήτων, καθώς και την πιλοτική εφαρμογή του σε προγράμματα κατάρτισης και δράσεις ευαισθητοποίησης, σε συνεργασία με ακαδημαϊκά ιδρύματα, επαγγελματικές ενώσεις και μέσα ενημέρωσης. Το έργο, υπηρετεί έναν βαθύτατα θεσμικό και κοινωνικό σκοπό: την ενίσχυση του ρόλου της δημοσιογραφίας ως παράγοντα θετικής κοινωνικής μεταβολής, διαμόρφωσης πολιτισμικών προτύπων και προώθησης ενός πλουραλιστικού, δημοκρατικού δημόσιου λόγου, όπου όλοι οι πολίτες – ανεξαρτήτως ταυτότητας – εκπροσωπούνται με σεβασμό και χωρίς αποκλεισμούς. Μέσα από αυτό το εγχείρημα, προάγεται η πολιτισμική ευαισθησία του δημοσιογραφικού λόγου και θεμελιώνονται οι προϋποθέσεις για μια περισσότερο δίκαιη και ισότιμη δημόσια σφαίρα, με επίκεντρο τον άνθρωπο και τις αξίες της συμπερίληψης.

- **Την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για τις νέες μητέρες και την παροχή υπηρεσιών μέσω του έργου «Πρόγραμμα Δημιουργίας Πλαισίου Σήματος Μητρότητας»**

Το έργο αυτό εισάγει έναν καινοτόμο θεσμό για τα ελληνικά δεδομένα, καθώς αποσκοπεί στη δημιουργία και θεσμική κατοχύρωση ενός Σήματος Μητρότητας, το οποίο θα παρέχεται σε γυναίκες που βρίσκονται στο στάδιο της κύησης και στους πρώτους μήνες μετά τον τοκετό. Η παρέμβαση έχει σκοπό να αναγνωρίσει την υψηλή κοινωνική αξία της μητρότητας και την ανάγκη για στοχευμένη προστασία και υποστήριξη σε αυτή την κρίσιμη περίοδο της ζωής της γυναίκας. Η δράση συνοδεύεται από εκστρατεία ενημέρωσης, προκειμένου το Σήμα να αναγνωριστεί από όλους τους εμπλεκόμενους ως εργαλείο κατοχύρωσης δικαιωμάτων και παροχών. Το Σήμα Μητρότητας αναμένεται να λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά, τόσο ως σύμβολο κοινωνικής αναγνώρισης της μητρότητας όσο και ως πρακτικός μηχανισμός πρόσβασης σε υπηρεσίες υποστήριξης, διευκολύνοντας την καθημερινότητα των νέων μητέρων. Παράλληλα, συνδέεται με τις ευρωπαϊκές στρατηγικές για την ισότητα των φύλων και τη στήριξη της γονεϊκότητας.

- Την παρακολούθηση των παρεμβάσεων και τη διοικητική υποστήριξη της Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος ΤΠΑ του ΥΚΟΙΣΟ μέσω του έργου «Υπηρεσίες Ωρίμανσης, Παρακολούθησης Έργων και Διοικητικής Υποστήριξης»

Το έργο αυτό αποτελεί πυλώνα του ΤΠΑ, καθώς διασφαλίζει την εσωτερική θεσμική και διοικητική επάρκεια του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας για τον σχεδιασμό, την ωρίμανση, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στο ΤΠΑ. Ο ρόλος του είναι υποστηρικτικός και απολύτως κρίσιμος. Μέσω εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών, ανάπτυξης πληροφοριακών εργαλείων, ενίσχυσης των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και συστηματικής κατάρτισης των στελεχών του Υπουργείου, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για αποτελεσματική διοίκηση και αποδοτική αξιοποίηση των πόρων. Επιπλέον, καλύπτει κρίσιμες πτυχές της διαχείρισης κινδύνου και της διασφάλισης ποιότητας. Αναμένεται ότι η υλοποίηση του έργου θα ενισχύσει σημαντικά την διοικητική ικανότητα του Υπουργείου, μειώνοντας τυχόν καθυστερήσεις, βελτιώνοντας τον συντονισμό με άλλους φορείς και αυξάνοντας τη διαφάνεια στη διαχείριση των έργων.

7. Προϋπολογισμός Προγράμματος

Ο προϋπολογισμός του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας ανέρχεται για την περίοδο 2021-2025 στα **10.000.000,00 €**.

7.1 Πίνακας κατανομής Π/Υ ανά Άξονα Προτεραιότητας

Άξονας Προτεραιότητας (ΑΠ)	Π/Υ ΤΠΑ	% επί του Π/Υ
Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα (ΑΠ 1)	5.000.000,00 €	50%
Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση - Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης (ΑΠ 2)	1.300.000,00 €	13%
Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)-Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ (ΑΠ 3)	3.000.000,00 €	30%
Διοικητική Υποστήριξη (ΑΠ 4)	600.000,00 €	6%
Τεχνική Βοήθεια (ΑΠ 5)	100.000,00 €	1%
Σύνολο	10.000.000,00 €	100%

8. Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 132 του ν. 4635/2019 (ΦΕΚ Α' 167), προβλέπεται ότι ορισμένες υπηρεσίες μπορούν να αναλάβουν αρμοδιότητες διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου του Τεχνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΤΠΑ), ενεργώντας ως Υπηρεσίες Διαχείρισης. Η Υπηρεσία Διαχείρισης φέρει την ευθύνη για τη διαχείριση του ΤΠΑ, τηρώντας την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του Εταιρικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ). Οι αρμοδιότητές της καθορίζονται στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- την ενεργοποίηση των προγραμμάτων σύμφωνα με την παρ. Α' του άρθρου 129 του ν. 4635/2019, τη σύνταξη των προσκλήσεων, καθώς και τη μέριμνα για την έκδοση και δημοσιοποίησή τους,
- τη συγκέντρωση των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων για την ένταξη έργων στο ΤΠΑ,
- την παροχή πληροφόρησης και διευκρινίσεων επί του συστήματος διαχείρισης,
- τον έλεγχο της πληρότητας και αρτιότητας των προτάσεων για την ένταξη έργων στο ΤΠΑ, που κατατίθενται από τους δυνητικούς δικαιούχους, την αξιολόγησή τους και την εισήγηση προς τον Γενικό Γραμματέα για την ένταξη των έργων στο ΤΠΑ,
- τη μέριμνα για την ένταξη των έργων στο ΠΔΕ και τη χρηματοδότησή τους, με βάση την ισχύουσα διαδικασία,
- την παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων από τους δικαιούχους και τη σύνταξη των προβλεπόμενων εκθέσεων, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 4 του άρθρου 128 του ν. 4635/2019,
- την ενημέρωση και τον συντονισμό των ενεργειών των δικαιούχων και των εμπλεκόμενων αρχών στην υλοποίηση του ΤΠΑ,
- τη μέριμνα για τη δημοσιοποίηση και προβολή των δράσεων και των στόχων του ΤΠΑ με βάση το ΣΔΕ,
- τη μέριμνα για την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων, προκειμένου να παρακολουθείται η εξέλιξη του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, καθώς και οι χρηματοροές των έργων και των μελετών,
- τη διενέργεια διοικητικών επαληθεύσεων και επιτόπιων επιθεωρήσεων, σύμφωνα με την υποπαρ. 2 της παρ. Β' του άρθρου 129 του ν. 4635/2019,
- την αξιολόγηση του ΤΠΑ, καθώς και της πρότασης αναθεώρησής του, όταν διαπιστώνεται σχετική ανάγκη,
- την σύνταξη εκθέσεων ολοκλήρωσης του ΤΠΑ.

Ως αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης του Τομεακού Προγράμματος 2021–2025 του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ), προτείνεται η **Γενική Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, σύμφωνα με τα άρθρα 23 και 24 του ν. 5107/2024 (Α' 64)**. Η εν λόγω Υπηρεσία αναλαμβάνει τη διαχείριση του συνόλου των κατηγοριών έργων που εντάσσονται στο Τεχνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου, με συνολικό προϋπολογισμό για την περίοδο αναφοράς ύψους **10.000.000,00 €**. Ο προϋπολογισμός αυτός δύναται να τροποποιηθεί.

Άρθρο 5

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 26 Νοεμβρίου 2025

Ο Αναπληρωτής Υπουργός

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ